

Riksdagens protokoll

2008/09:41

Onsdagen den 3 december

Kl. 09.00 – 17.47

Protokoll
2008/09:41

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 27 november.

2 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 27 november

SfU2 Utgiftsområde 8 Migration

Punkt 1 (Mål för utgiftsområde 8)

1. utskottet

2. res. 1 (v)

Votering:

265 för utskottet

38 för res. 1

46 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 112 s, 86 m, 21 c, 25 fp, 21 kd

För res. 1: 3 s, 19 v, 16 mp

Frånvarande: 15 s, 11 m, 8 c, 3 fp, 3 kd, 3 v, 3 mp

Punkt 4 (Boende m.m.)

1. utskottet

2. res. 4 (s)

Votering:

152 för utskottet

115 för res. 4

35 avstod

47 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 85 m, 21 c, 25 fp, 21 kd

För res. 4: 115 s

Avstod: 19 v, 16 mp

Frånvarande: 15 s, 12 m, 8 c, 3 fp, 3 kd, 3 v, 3 mp

Punkt 7 (Hälsa- och sjukvård för papperslösa)

1. utskottet

2. res. 9 (v, mp)

Votering:

266 för utskottet

35 för res. 9

48 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 114 s, 86 m, 21 c, 25 fp, 20 kd

För res. 9: 19 v, 16 mp

Frånvarande: 16 s, 11 m, 8 c, 3 fp, 4 kd, 3 v, 3 mp

Punkt 8 (Frågor om papperslösa i övrigt)

1. utskottet

2. res. 10 (mp)

Votering:

269 för utskottet

17 för res. 10

17 avstod

46 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 115 s, 86 m, 21 c, 25 fp, 21 kd, 1 v

För res. 10: 1 v, 16 mp

Avstod: 17 v

Frånvarande: 15 s, 11 m, 8 c, 3 fp, 3 kd, 3 v, 3 mp

Punkt 9 (Offentligt biträde)

1. utskottet

2. res. 11 (s)

Votering:

157 för utskottet

114 för res. 11

34 avstod

44 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 1 s, 87 m, 22 c, 25 fp, 21 kd, 1 mp

För res. 11: 114 s

Avstod: 19 v, 15 mp

Frånvarande: 15 s, 10 m, 7 c, 3 fp, 3 kd, 3 v, 3 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

KU1 Utgiftsområde 1 Rikets styrelse

Punkt 2 (Mål för demokratipolitiken)

1. utskottet

2. res. 1 (s)

Votering:

171 för utskottet

131 för res. 1

3 avstod

44 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 87 m, 22 c, 25 fp, 21 kd, 16 mp

För res. 1: 115 s, 16 v

Avstod: 3 v

Frånvarande: 15 s, 10 m, 7 c, 3 fp, 3 kd, 3 v, 3 mp

Punkt 9 (Utrikesdepartementets jämställdhetskompetens)

1. utskottet

2. res. 3 (v)

Votering:

285 för utskottet

19 för res. 3

45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 114 s, 87 m, 22 c, 25 fp, 21 kd, 16 mp

För res. 3: 19 v

Frånvarande: 16 s, 10 m, 7 c, 3 fp, 3 kd, 3 v, 3 mp

Punkt 10 (Debatt kring EU-frågor)

1. utskottet

2. res. 4 (s)

Votering:

173 för utskottet

115 för res. 4

17 avstod

44 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 1 s, 87 m, 22 c, 25 fp, 21 kd, 17 v

För res. 4: 114 s, 1 v

Avstod: 1 v, 16 mp

Frånvarande: 15 s, 10 m, 7 c, 3 fp, 3 kd, 3 v, 3 mp

Elina Linna (v) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markrats ha röstat ja.

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

Prot. 2008/09:41

3 december

KU3 Förbindelserna mellan Europeiska kommissionen och de nationella parlamenten

Kammaren biföll utskottets förslag.

Utskottets utlåtande lades till handlingarna.

SkU1 Anslagen till Skatteverket, Kronofogdemyndigheten och Tullverket

Punkt 2 (Skatteverkets resurser och verksamhet)

1. utskottet

2. res. 1 (s)

3. res. 2 (v)

Förberedande votering:

118 för res. 1

20 för res. 2

165 avstod

46 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Marianne Watz (m) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Huvudvotering:

169 för utskottet

116 för res. 1

19 avstod

45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 87 m, 22 c, 25 fp, 21 kd, 14 mp

För res. 1: 115 s, 1 mp

Avstod: 19 v

Frånvarande: 15 s, 10 m, 7 c, 3 fp, 3 kd, 3 v, 4 mp

Punkt 3 (Tullverkets resurser och verksamhet)

1. utskottet

2. res. 3 (s)

Votering:

169 för utskottet

116 för res. 3

19 avstod

45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 87 m, 22 c, 24 fp, 21 kd, 15 mp

För res. 3: 115 s, 1 fp

Avstod: 18 v, 1 mp

Frånvarande: 15 s, 10 m, 7 c, 3 fp, 3 kd, 4 v, 3 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

KrU1 Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid

Punkt 11 (Svenska Spels stöd till idrott och ungdomar)

1. utskottet

2. res. 1 (v)

Votering:

284 för utskottet

19 för res. 1

46 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 115 s, 87 m, 21 c, 24 fp, 21 kd, 16 mp

För res. 1: 19 v

Frånvarande: 15 s, 10 m, 8 c, 4 fp, 3 kd, 3 v, 3 mp

Punkt 22 (Riktlinjer för en framtida kulturpolitik)

1. utskottet

2. res. 2 (v, s)

Votering:

171 för utskottet

134 för res. 2

44 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 87 m, 22 c, 25 fp, 21 kd, 16 mp

För res. 2: 115 s, 19 v

Frånvarande: 15 s, 10 m, 7 c, 3 fp, 3 kd, 3 v, 3 mp

Punkt 23 (Kulturlag)

1. utskottet

2. res. 3 (v)

Votering:

285 för utskottet

20 för res. 3

44 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 114 s, 87 m, 22 c, 25 fp, 21 kd, 16 mp

För res. 3: 1 s, 19 v

Frånvarande: 15 s, 10 m, 7 c, 3 fp, 3 kd, 3 v, 3 mp

Punkt 27 (Förlängning av Accessprojektet)

1. utskottet

2. res. 5 (v, mp)

Votering:

269 för utskottet

35 för res. 5

45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 114 s, 87 m, 22 c, 25 fp, 21 kd

För res. 5: 1 s, 18 v, 16 mp

Frånvarande: 15 s, 10 m, 7 c, 3 fp, 3 kd, 4 v, 3 mp

Punkt 30 (Läsfrämjande åtgärder)

1. utskottet

2. res. 7 (v, s, mp)

Votering:

155 för utskottet

150 för res. 7

44 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 87 m, 22 c, 25 fp, 21 kd

För res. 7: 115 s, 19 v, 16 mp

Frånvarande: 15 s, 10 m, 7 c, 3 fp, 3 kd, 3 v, 3 mp

Punkt 33 (Uppdragsarkeologi)

1. utskottet

2. res. 9 (s)

Votering:

189 för utskottet

116 för res. 9

44 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 87 m, 22 c, 25 fp, 21 kd, 19 v, 15 mp

För res. 9: 115 s, 1 mp

Frånvarande: 15 s, 10 m, 7 c, 3 fp, 3 kd, 3 v, 3 mp

Punkt 34 (Fri entré på museer)

1. utskottet
2. res. 10 (v, s, mp)

Votering:

154 för utskottet

149 för res. 10

46 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 87 m, 22 c, 25 fp, 20 kd

För res. 10: 115 s, 19 v, 15 mp

Frånvarande: 15 s, 10 m, 7 c, 3 fp, 4 kd, 3 v, 4 mp

Punkt 37 (Forum för levande historia)

1. utskottet
2. res. 13 (v)

Votering:

285 för utskottet

19 för res. 13

45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 115 s, 87 m, 21 c, 25 fp, 21 kd, 16 mp

För res. 13: 19 v

Frånvarande: 15 s, 10 m, 8 c, 3 fp, 3 kd, 3 v, 3 mp

Punkt 41 (Konkurrens på biografmarknaden)

1. utskottet
2. res. 15 (v, s)

Votering:

170 för utskottet

133 för res. 15

46 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 87 m, 21 c, 25 fp, 21 kd, 16 mp

För res. 15: 114 s, 19 v

Frånvarande: 16 s, 10 m, 8 c, 3 fp, 3 kd, 3 v, 3 mp

Punkt 45 (Allmänna samlingslokaler)

1. utskottet

2. res. 17 (v, s)

Votering:

170 för utskottet

134 för res. 17

45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 86 m, 22 c, 25 fp, 21 kd, 16 mp

För res. 17: 115 s, 19 v

Frånvarande: 15 s, 11 m, 7 c, 3 fp, 3 kd, 3 v, 3 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

TU3 Transportstyrelsen och dess verksamhet

Punkt 1 (Lagförslagen)

1. utskottet

2. res. 1 (s)

Votering:

187 för utskottet

115 för res. 1

2 avstod

45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 86 m, 22 c, 25 fp, 21 kd, 17 v, 16 mp

För res. 1: 115 s

Avstod: 2 v

Frånvarande: 15 s, 11 m, 7 c, 3 fp, 3 kd, 3 v, 3 mp

Amineh Kakabaveh (v) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats ha avstått från att rösta.

Punkt 2 (Finansiering av Transportstyrelsen)

1. utskottet

2. res. 2 (s, v, mp)

Votering:

155 för utskottet

150 för res. 2

44 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 87 m, 22 c, 25 fp, 21 kd

För res. 2: 115 s, 19 v, 16 mp

Frånvarande: 15 s, 10 m, 7 c, 3 fp, 3 kd, 3 v, 3 mp

Punkt 3

Kammaren biföll utskottets förslag.

FöU3 Strategi för en konkurrenskraftig europeisk försvarsindustri

Utskottets förslag till beslut med godkännande av

1. utskottets motivering
2. motiveringen i res. 1 (s)
3. motiveringen i res. 2 (v, mp)

Förberedande votering:

115 för res. 1

37 för res. 2

151 avstod

46 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

154 för utskottet

115 för res. 1

35 avstod

45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag till beslut med godkännande av utskottets motivering.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 87 m, 22 c, 25 fp, 20 kd

För res. 1: 115 s

Avstod: 19 v, 16 mp

Frånvarande: 15 s, 10 m, 7 c, 3 fp, 4 kd, 3 v, 3 mp

Utskottets utlåtande lades till handlingarna.

SfU5 Sänkta socialavgifter m.m.

Punkt 1 (Sänkta socialavgifter)

1. utskottet

2. res. 1 (v)

Votering:

283 för utskottet

20 för res. 1

1 avstod

45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 114 s, 86 m, 22 c, 25 fp, 21 kd, 15 mp

För res. 1: 1 s, 19 v

Avstod: 1 mp

Frånvarande: 15 s, 11 m, 7 c, 3 fp, 3 kd, 3 v, 3 mp

Punkt 2 (Nedsättning av socialavgifter för unga)

1. utskottet

2. res. 2 (s, v, mp)

Votering:

153 för utskottet

150 för res. 2

46 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Prot. 2008/09:41

3 december

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 86 m, 22 c, 25 fp, 20 kd
För res. 2: 115 s, 19 v, 16 mp
Frånvarande: 15 s, 11 m, 7 c, 3 fp, 4 kd, 3 v, 3 mp
Jan-Evert Rådström (m) anmälde att han avsett att rösta ja men markrats som frånvarande.

Punkt 4 (Uppföljning m.m.)

1. utskottet
2. res. 5 (s, v)

Votering:

154 för utskottet
134 för res. 5
16 avstod
45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 86 m, 22 c, 25 fp, 21 kd
För res. 5: 115 s, 19 v
Avstod: 16 mp
Frånvarande: 15 s, 11 m, 7 c, 3 fp, 3 kd, 3 v, 3 mp

Punkt 5 (Övrigt om sänkta socialavgifter m.fl. åtgärder)

1. utskottet
2. res. 6 (s)

Votering:

156 för utskottet
117 för res. 6
30 avstod
46 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 87 m, 21 c, 25 fp, 21 kd, 2 v
För res. 6: 114 s, 3 v
Avstod: 14 v, 16 mp
Frånvarande: 16 s, 10 m, 8 c, 3 fp, 3 kd, 3 v, 3 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

SfU6 Vissa socialförsäkringsfrågor

Punkt 1 (Uppföljning)

1. utskottet

2. res. 1 (s, v, mp)

Votering:

154 för utskottet

150 för res. 1

45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 87 m, 21 c, 25 fp, 21 kd

För res. 1: 115 s, 19 v, 16 mp

Frånvarande: 15 s, 10 m, 8 c, 3 fp, 3 kd, 3 v, 3 mp

Punkt 2 (Sjukpenning och högriskskydd)

1. utskottet

2. res. 2 (v)

Votering:

284 för utskottet

20 för res. 2

45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 114 s, 87 m, 22 c, 25 fp, 20 kd, 16 mp

För res. 2: 1 s, 19 v

Frånvarande: 15 s, 10 m, 7 c, 3 fp, 4 kd, 3 v, 3 mp

Punkt 3 (Nämndemän i kammarrätt)

1. utskottet

2. res. 3 (s, v, mp)

Votering:

155 för utskottet

150 för res. 3

44 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 87 m, 22 c, 25 fp, 21 kd

För res. 3: 115 s, 19 v, 16 mp

Frånvarande: 15 s, 10 m, 7 c, 3 fp, 3 kd, 3 v, 3 mp

Punkt 4

Kammaren biföll utskottets förslag.

Prot. 2008/09:41

3 december

4 § Meddelande om ändring i kammarens sammanträdesplan

Förste vice talmannen meddelade att interpellationssvaren *torsdagen den 4 december kl 12.00* skulle utgå. Statsministerns frågestund kl. 14.00 skulle kvarstå.

Meddelandet hade delats ut till riksdagens ledamöter.

5 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2008/09:155

Till riksdagen

Interpellation 2008/09:155 Samhällelig service över hela landet
av Carina Adolfsson Elgestam (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 16 december 2008.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresa utomlands.

Stockholm den 27 november 2008

Näringsdepartementet

Åsa Torstensson (c)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Departementsråd

Interpellation 2008/09:165

Till riksdagen

Interpellation 2008/09:165 SlopanDET av skattemärket
av Claes-Göran Brandin (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 16 december 2008.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresa utomlands.

Stockholm den 28 november 2008

Näringsdepartementet

Åsa Torstensson (c)

Enligt uppdrag

Dag Ekman

Expeditionschef

6 § Anmälan om inkomna uppteckningar från EU-nämnds-sammanträden

Förste vice talmannen anmälde att uppteckningar från EU-nämndens sammanträden fredagen den 31 oktober, fredagen den 7 november och fredagen den 14 november inkommit.

7 § Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen

Prot. 2008/09:41
3 december

Förste vice talmannen anmälde att följande faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

2008/09:FPM36 Ändringar i insättningsgarantidirektivet *KOM(2008)661* till finansutskottet

2008/09:FPM37 Förordning om statistik om informationssamhället *KOM(2008)677* till trafikutskottet

8 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades

Motion

2008/09:U8 till utrikesutskottet

EU-dokument

KOM(2008)794 till civilutskottet

9 § En förenklad revisorsgranskning vid fusion av aktiebolag m.m.

Föredrogs

civilutskottets betänkande 2008/09:CU9

En förenklad revisorsgranskning vid fusion av aktiebolag m.m. (prop. 2008/09:56).

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 12 §.)

10 § Näringsliv

Näringsliv

Föredrogs

näringsutskottets betänkande 2008/09:NU1

Utgiftsområde 24 Näringsliv (prop. 2008/09:1 delvis).

Anf. 1 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s):

Herr talman! Danfors 350, Uponor 35, NCC 1 700, JM 600, Ifö 41. Det handlar om varsel. Det handlar om människor som under de senaste månaderna har fått beskedet: Du kommer att bli arbetslös.

Under oktober och november varslades 40 000 personer, arbetstagare, i Sverige om arbetslöshet. Det går inte en dag utan att något företag lägger ett varsel. Hitintills i december har det varit varsel varje dag. Man kan bara konstatera att vi är på väg in i en kraftig lågkonjunktur. Regeringen står mer eller mindre handfallen.

Under den senaste tiden har vi sett hur finanskrisen och lågkonjunkturen slår hårt och djupt in i människors vardag. När varslen och arbetslösheten ökar dag för dag stiger oron för framtiden. Det är då det krävs en ansvarsfull ekonomisk politik för jobb och välfärd som kan bygga ett bättre Sverige utan att orättvisor och klyftor ökar.

Är då regeringens förslag till budget för utgiftsområde 24 om näringspolitik noga avvägd för att möta den allt dystrare framtid som vi nu ser – det som finansministern betecknar som vargavinter och att det är långt till vår? Nej, inte som vi ser det.

Vi är nu i ett extremt läge. Sverige skulle behöva en förnyad jobbpolitik för att möta varslen och arbetslösheten. Men när vi i dag här i kammaren debatterar den så viktiga frågan om jobben och framtiden lyser näringsministern med sin frånvaro. Det betyder att det inte heller i dag blir några besked till svenska folket, om nu inte den borgerliga majoriteten här i riksdagen ger svenska folket besked om hur det blir inför framtiden.

Herr talman! Vi har krävt att regeringen ska ta sitt ansvar och återkomma till riksdagen med ett stimulanspaket för att möta den stundande arbetslösheten. Men regeringen och ni borgerliga politiker här i riksdagen har inte lyssnat vare sig på vad vi i oppositionen säger eller på Svenskt Näringsliv, Sveriges Kommuner och Landsting, Konjunkturinstitutet och många ekonomer. I stort sett alla säger i dag samma sak: Någoting måste göras.

Men regeringen är passiv. Regeringen håller fast vid sin budget från den 22 september som för varje dag blir alltmer passé. Regeringens budget är helt enkelt överspelad. Den byggde på inaktuella prognoser. Regeringen har ju till och med presenterat nya prognoser med ett ännu mer illavarslande innehåll. Men det har inte lett till några åtgärder. Tydligt har man inte lärt sig eller tagit till sig någoting utifrån detta.

Samtidigt blir varslen allt fler, och antalet konkurser ökar med 20 procent. Det förväntas fortsätta under år 2009, så det är här och nu som det krävs åtgärder för att möta den här jobbkrisen.

Vi socialdemokrater har redan presenterat en rad åtgärder för att möta de många varslen och antalet ökade konkurser. Vi har presenterat ett industripaket, ett forsknings- och innovationspaket och ett särskilt stimulanspaket på 15 miljarder kronor. Vi har också presenterat åtgärder för småföretagen som vi vill stärka.

Herr talman! Regeringens förslag i budgetpropositionen innebär att regeringen kraftigt försämrar Sveriges konkurrenskraft. Den aktiva näringspolitiken trappas ned, och regeringen försämrar kraftigt Sveriges konkurrenskraft. Den aktiva näringspolitiken trappas ju ned. Regeringen sätter tilltro till massiva skattesänkningar för dem som redan har det gott ställt. Regeringen tycks helt enkelt missa hela dynamiken i ett samhällsbygge där samhälle och näringsliv ska arbeta tillsammans.

Det är en kombination av trygghet och utveckling för såväl anställda som entreprenörer som gör Sverige konkurrenskraftigt. Vi socialdemokrater vill att Sverige ska vara ett av världens mest konkurrenskraftiga länder. För detta krävs det samarbete mellan samhälle och näringsliv. För att uppnå det måste politiken för frihandel gå hand i hand med öppenhet och konkurrens och förenas med breda satsningar på kunskap, entreprenörskap och trygghet för alla.

Vi kan bara konstatera att det är en skandal att regeringen inte gör offensiva satsningar på kunskap utan i stället väljer att subventionera låglönejobb och skapa sämre omställningstrygghet.

Det Sverige nu behöver göra är att investera sig ur krisen. På näringslivsområdet handlar det om att investera, som vi ser det, i forskning och utveckling. Här föreslår vi 660 miljoner mer än vad regeringens förslag innebär. Vi föreslår 500 miljoner för att användas till investeringar i ett riktat program för att möta varslen och den vikande arbetsmarknaden. Den här stimulansen borde ha varit igångsatt redan under 2008.

Vi säger också att vi vill ha ett kompetenslyft med särskilda utbildningar, med forsknings- och utvecklingsinsatser, i samarbete med näringslivet. Det programmet skulle utformas och genomföras tillsammans av Arbetsförmedlingen och Vinnova. Vi säger att det kan vara viktigt med nystartsinriktning för anställda personer i företag där det nu är många varslande. Dessa kan få ett extra forskningsstöd för att höja personalens kompetens under lågkonjunkturen för att de sedan ska kunna möta framtiden när det vänder och vara anställningsbara.

Vi föreslår vidare ytterligare 100 miljoner till Forska och väx. Vi tycker att det är viktigt, inte minst för entreprenörernas möjligheter. Vi vet att de stora företagen lägger mycket på forskning och utveckling, medan de små företagen inte alltid har musklerna att klara av och orka med det.

Vi vill satsa på Designa och väx. Vi tror att designnäringen är en del av Sveriges framtid och kan vara med och bidra på fler olika sätt. Vi satsar också på småföretagarstipendium och ett särskilt innovationslån för uppfinnare för att öka den kommersiella servicen så att alla ska få en möjlighet. Oavsett var man är entreprenör i vårt land ska det finnas tillgång till både mackar och butiker. Vi ser att det på landsbygden i dag blir en stor förändring i detta avseende. Det påverkar företagandet och de företag som finns ute på landsbygden.

Herr talman! Ett annat viktigt område som vi tror att Sverige har stora möjligheter att utveckla handlar om turistfrämjande, det vill säga besöksnäringen. Här satsar vi 90 miljoner mer än vad regeringen gör. Av dessa 90 miljoner vill vi särskilt använda 50 miljoner kronor för att stärka Sverige som arrangör av internationella evenemang. Vi vill också tilldela 40 miljoner kronor till Visit Sweden för att marknadsföra Sverige bättre som turistland. När vi vet att vi för svensk del har tappat väldigt mycket turister från icke-europeiska länder tror vi att det här är viktigt att satsa på. Det är ett sätt att hålla tillväxten i gång och hålla människor i arbete.

Besöksnäringen som sådan tycker vi är en så pass viktig gren att vi vill att den ska bli en basnäring och ha ett strategiskt handlingsprogram. Hitintills har man från regeringens sida och från borgarnas sida inte anammat detta. Det kunde vara roligt att få ett besked här i dag om man är beredd att diskutera ett strategiskt handlingsprogram för besöksnäringen i en stundande lågkonjunktur.

Vi har många andra satsningar som vi vill genomföra för att stärka köpkraften, inte minst hos barnfamiljer och pensionärer. Det tror vi påverkar människors vardag – om man ska våga göra en investering, om man ska våga köpa nya vinteroveraller till barnen eller om man i stället ska spara pengarna när man inte vet hur det kommer att bli i framtiden.

Det är just den stora osäkerheten, hur det ska bli när regeringen inte presenterar några stimulansåtgärder, som gör att hotet om att lågkonjunkturens påverkan ska bli ännu värre är stort.

Därutöver vill vi införa ett ROT-avdrag. Vi vet av gammal beprövad erfarenhet att ROT-avdrag har stor betydelse för att människor ska våga göra investeringar även när det är lite sämre tider. Det skulle man kunna kombinera med ett grönt program för att vi ska ställa om Sverige till ett mer energisnålt samhälle. Att då göra satsningar inom exempelvis miljöprogramsområdena skulle kunna påverka både miljön och sysselsättningen.

De senaste dagarna har fordonsindustrin varit i centrum, och den betyder oerhört mycket för svensk ekonomi. Det är samma sak här. Volvo är till salu, Saab är eventuellt till salu – hur man nu ska tolka de senaste ryktena. Men vi får inga besked från regeringen. Hur blir det för fordonsindustrin i Sverige? Kommer man från regeringen och från borgerlig sida att stötta fordonsindustrin och dess utveckling inför framtiden?

Herr talman! Just nu ser det ganska dystert ut såväl i Sverige som runt om i Europa. Här i riksdagen saknar vi handlingskraft hos borgarna, det är passivitet. Kanske vi i dag kan få lite besked hur det blir inför framtiden. Blir det stimulanspaket? Blir det någon form av kompetenslyft för de människor som nu går ut i arbetslöshet? Vi hoppas på det från oppositionens sida.

För övrigt, herr talman, yrkar jag bifall till reservation 1.

Anf. 2 KENT PERSSON (v):

Herr talman! Jag hade hoppats att i dag kunna stå här i talarstolen och vara positiv över utvecklingen i Sverige. Men den senaste tidens utveckling på svensk arbetsmarknad är långt ifrån den som vi hade för bara tre månader sedan. Det såg relativt ljusst ut trots allt. Vi såg en lågkonjunktur framför oss. Sådana har vi haft tidigare också, det är en del av den vardag som vi lever i. Vi i Vänsterpartiet lade också fram förslag för att motverka den.

Men det som har inträffat efter det är en fullständig kollaps. Hela marknadsekonomin står inför stora omvälvningar. När ingenting fungerar längre förväntar man sig att det finns en regering som tar itu med situationen och lägger fram förslag.

40 000 varsel de två senaste månaderna – jag har aldrig i mitt liv upplevt något så dystert. Jag är ute och träffar företagare och frågar: Vad har hänt? De svarar att de inte vet. De har aldrig varit med om liknande. Det har blivit tvärstopp för order. Efterfrågan på varor och tjänster finns inte längre, och de vet inte vad som händer.

Till det kommer bankernas oförmåga att tillhandahålla kapital. Det är snarare så att bankerna fördjupar krisen genom att säga upp ingångna avtal med företag och försätter på det sättet företagen i en svår likviditetskris.

Herr talman! I praktiken var budgetpropositionen som förelades oss i riksdagen i slutet av september redan överspelad när den beslutades. Den vilade nämligen på felaktiga antaganden om den ekonomiska utvecklingen, inte bara i Sverige utan i världen i stort.

I ett läge där Svenskt Näringsliv, konjunkturinstitut, fackföreningsrörelse och ekonomer efterlyser och närmast vädjar till regeringen att lägga fram stimulanspaket för att få fart på ekonomin för att rädda företag och i förlängningen jobben, då gör regeringen ingenting. Vi avvaktar läget, är svaret vi får.

Regeringens passiva hållning när det gäller näringspolitik kommer tydligt till uttryck i hur regeringen har agerat i den situation som har uppkommit genom finanskrisen och den lågkonjunktur som vi upplever nu.

Regeringen har fram till de senaste dagarna förhållit sig oerhört passiv och avvaktande och har nöjt sig med att tillsätta en samordnare i varje län. Samordnare är landshövdingen! Det är faktiskt landshövdingens uppgift att samordna statlig verksamhet och åtaganden i länet. I den verktygslådan finns ingenting nytt, bara gammal skåpmat. Hur ska de göra för att rädda det hela? Svaret lyser med sin frånvaro.

Nu är inte allt dåligt som regeringen har gjort. Den proposition som vi tog om kapitaltillskott till Svensk Exportkredit och Almi var bra. Tyvärr räcker den inte på långa vägar. Svensk Exportkredit säger själva att det är långt ifrån tillräckligt i och med att det krävs att även andra intressenter går in och stöttar med pengar, och de finns inte.

Regeringens totala passivitet – näst intill likgiltighet, vill jag nog påstå – är någonting som fördjupar och förvärrar situationen totalt sett i Sverige.

Inom fordonsindustrin – det går inte, herr talman, att låta bli att nämna den – är situationen speciellt besvärlig. Denna industri, branschgren, står för 168 miljarder i exportinkomster i Sverige varje år – 168 miljarder! Det är den i särklass viktigaste näringsgren som vi har. Bakom Volvo och Saab finns tusen underleverantörer i dag som lever i ovisshet om sin framtid. Här behövs samverkan mellan fordonstillverkare, underleverantörer och regering. Men vad får vi? Inte någonting. Mot bakgrund av det som vi upplever i dag har jag i går kväll skrivit och begärt en aktuell debatt om fordonsindustrins situation i Sverige som jag hoppas kommer till stånd.

Risikkapitalbolagens svårigheter att få fram kapital och bankernas rädsla för att låna ut till företagen gör att rädslan för felinvesteringar är stor.

Hur lång och djup och vilka konsekvenser lågkonjunkturen kommer att få för svenskt näringsliv i förlängningen är i dag omöjligt att se eller att ens förstå. Då är det extra viktigt att bygga för framtiden, för att överbrygga den kris vi befinner oss i, för att stimulera ekonomin och efterfrågan hos konsumenterna. Mot den bakgrunden måste staten träda in när det privata kapitalet inte har tillräcklig uthållighet. Det gäller till exempel byggande av järnvägar och vägar men också i vissa fall uppbyggnad av företag.

Staten har, och har alltid haft, en viktig uppgift att fylla för att säkra långsiktig kapitalförsörjning. Historiskt kan vi se det. Jag har sagt det tidigare många gånger och gett exempel på statens betydelse för företagens uppbyggnad och framgång i Sverige. Ett exempel är samverkan mellan Ericsson och Televerket. SJ:s betydelse för Asea går inte att underskatta eller den roll som Vattenfall har haft för teknisk och industriell utveckling i Sverige.

Det är viktigt att Sverige som ett litet land även i framtiden kan vara med och utveckla ny teknik inom centrala tillväxtområden, inte minst inom energi- och miljöområdet. Sverige ligger ju i topp när det gäller innovationer, men alltför få blir i förlängningen till produkter eller tjänster på marknaden. Det är ett allvarligt hot mot utveckling av nya idéer, bärkraftiga företag och nya jobb.

I ett läge där kapitalmarknaden inte längre fungerar eller vill ta ansvar måste staten gripa in. Vänsterpartiet har föreslagit att en riskkapitalfond bildas. Vi har också lagt fram förslag om att ta en extra utdelning från Vattenfall och tillföra bolaget 5 miljarder kronor.

Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet har en gemensam reservation där vi tycker att målet för näringspolitiken ska ha följande lydelse: Den ska främja en hållbar tillväxt och en ökad sysselsättning genom insatser för ökad konkurrenskraft och fler och växande företag. Och det är det mål som riksdagen beslöt om hösten 2005 på förslag av den dåvarande socialdemokratiska regeringen med stöd av Vänsterpartiet och Miljöpartiet.

Det här handlar om synen på småföretagens roll och betydelse för att kunna upprätthålla en hög sysselsättning. Den politik som regeringen bedriver riskerar att kraftigt försämra Sveriges konkurrenskraft. Det är inte genom stora skattesänkningar för den bäst ställda som konkurrenskraften säkras utan snarare genom satsningar på kunskap, entreprenörskap och trygghet för de anställda och företagen. Näringspolitiken bör utformas så att det skapas så goda förutsättningar som möjligt för personer som vill starta och driva företag.

För ett par veckor sedan presenterade Företagarna småföretagarbarometern. I den kan man läsa att det största tillväxthindret för små företag är brist på arbetskraft, kvalificerad arbetskraft. Det är ingen ny sanning. Det här möter jag när jag är ute och träffar småföretagare i Västmanland. Det är brist på kvalificerad arbetskraft, och det har varit så under många år. Då kan man ställa sig frågan: Varför händer ingenting? Varför görs då ingenting? Satsningen görs i stället på speciella tjänster inom tjänstesektorn, hushållsnära tjänster. De kommer aldrig att bidra till svensk tillväxt eller till att lyfta Sverige ur krisen. Inte heller kommer sänkningen av arbetsgivaravgifterna för hamburgerkedjor att lyfta Sverige ur krisen.

Här handlar det om att vi måste satsa på utbildning, forskning och utveckling. Den kvalificerade yrkesutbildningen är just en sådan insats som behövs för att möta de behov som finns hos företagen. Den är träffsäker, den är lokalt anpassad och den är ett samarbete mellan arbetsmarknadens parter. Det är klassisk svensk politik egentligen.

Det behövs också ytterligare insatser för att möta den brist på arbetskraft som vi kommer att stå inför. När samtliga 40-talister går i pension behöver deras platser fyllas. Här brister regeringen i sin politik. Ett exempel är östra Götaland där man nu gör den här typen av satsningar för att överbrygga just den kris som vi står inför, men då saknas pengar. Regeringen har inte tillskjutit tillräckligt med pengar för att dels täcka de akuta brister som finns hos en del företag i dag, dels se till att folk blir anställningsbara i framtiden.

Vi har i våra förslag en del ytterligare inriktningar för att stärka småföretagarnas möjligheter på marknaden.

Vi vill ge ett ökat stöd till forskning genom att tillföra en skattreduktion till små och medelstora företag, typ den som man har i Norge. Jag förstår inte varför inte svenska företag ska ha samma möjligheter som andra när det gäller just den delen.

Vi vill helt slopa sjuklönekostnaden för små företag med upp till tio anställda. Vi vill också sänka arbetsgivaravgifterna med fokus på de mindre företagen. Vi vill inrätta en miljöteknikfond som ska ha till uppgift att främja mindre företag i den första, ganska svåra fasen i en företagsetablering. De pengarna finns inte i dag. Vi vill också satsa på exportfrämjande åtgärder genom att ytterligare skjuta till medel, framför allt på de nya marknaderna.

Avslutningsvis vill vi se över den offentliga upphandlingen. Vi vill använda den upphandlingen till att utveckla innovationer och teknik. För detta krävs det också en handlingskraftig regering. Jag yrkar bifall till reservation 1.

Anf. 3 LAGE RAHM (mp):

Herr talman! Vi har tidigare hört här om regeringens passivitet. Jag måste tyvärr instämma i detta. Det har lagts fram en budget som den borgerliga regeringen krampaktigt verkar hålla fast vid utan några förslag på förändringar. Det hade kunnat vara gott och väl om det hade varit en bra budget och om det inte hade hänt mycket sedan sist.

Huruvida det ursprungligen var en bra budget har vi naturligtvis delade meningar om, men vi borde inte ha delade meningar om att vi behöver anpassa oss till verkligheten som har uppkommit efter det att budgeten lades fram. Det känns konstigt att vi är oense om det när vi ser den kris som seglar upp när det gäller finansmarknaden och den lågkonjunktur som kommer. Vi borde tillsammans kunna göra någonting åt det här.

Vi i oppositionen har lagt fram olika förslag på stimulansåtgärder. Det handlar om väldigt många olika saker. Tyvärr har regeringen inte kommit med något förslag åt det här hållet. Man har i och för sig välbehövligt sett att små företag kan behöva extrakrediter, och det har vi välkomnat, men det behövs faktiskt mer.

Den här passiviteten är intressant. Den finns inte bara när det gäller finanskrisen och lågkonjunkturen, utan den är faktiskt slående på andra krisområden som till exempel klimatområdet. Även här visar regeringen en förvånansvärd passivitet. Jag hoppas att passivitet inför kriser inte är regeringens strategi. Det vore för hemskt.

Nu ska vi diskutera näringslivet. Jag vill göra en liten utblick och se det positiva i sammanhanget. Företagandet är någonting som skapar möjligheter för människor att förverkliga sina idéer, bidra till samhället, vara kreativa och samtidigt driva en verksamhet. För samhället skapar detta ett mervärde med aktiva individer. Det finns givetvis också fördelar genom att det skapas sysselsättning, vilket vi brukar påpeka. När det är så positivt borde vi se till att det är så lätt som möjligt att driva företag. Vi borde också se att detta företagande är en förutsättning för att vi ska kunna möta kommande utmaningar, varav klimatförändringarna är en. Jag önskar att även regeringen såg detta.

När det gäller förslag på det här området har vi tidigare pratat om Forska och väx. Det är ett förslag där vi hoppas att man kan ha en miljö-energiteknikinriktning för att till viss del kunna möta klimatförändringarna. Det handlar också om stimulansåtgärder. Jag vet att regeringen satsar lite pengar på detta, men det förslag som vi, Vänsterpartiet och den förra, socialdemokratiska regeringen ursprungligen lade fram bidrar faktiskt till forskning och utveckling i små företag. Det är även en bra stimulansåtgärd. Jag hade önskat att regeringen hade kunnat se det och utöka verksamheten.

Vidare föreslår vi branschprogram för miljöteknik. Näringslivet och de fackliga organisationerna borde kunna samarbeta för att föra fram den här branschen som är en av de stora framtidsmöjligheterna för Sverige.

När det gäller miljödriven näringslivsutveckling har Nutek tidigare framgångsrikt drivit olika satsningar. Regeringen har nu aviserat att man ska minska dessa och kanske avskaffa dem helt. Det är en väldigt konstig inriktning med tanke på de kriser vi har.

Swentec, som driver en bra verksamhet när det gäller att stödja små miljöföretag och andra, görs till en delegation under regeringen. Det kan säkert bli bra om regeringen inte ger sig på att försöka bromsa utvecklingen. Den blir tidsbegränsad, vilket är olyckligt. Vi borde ha tydliga signaler om att detta är någonting vi ska satsa på i framtiden och inte någonting vi funderar på att lägga ned.

Över huvud taget kan vi se att de olika regler och åtgärder som har funnits tidigare i samhället – det gäller till exempel att ställa hårda miljökrav – har varit framsynta regler som har bidragit till att svenskt näringsliv och svenska företag har kunnat anpassa sig till det som komma skall. Miljöfrågor är inte bara en fluga, utan det är någonting som har sin bas i den faktiska verkligheten och som man kan undersöka vetenskapligt och så vidare. Det är viktigt att vi i politiken inser detta och anpassar de spelregler som finns så att företag och andra får möjlighet att utvecklas.

Det finns givetvis regler som är mindre bra, och det finns ett visst regelkrångel. Det gäller särskilt för små och medelstora företag. Det borde vi satsa mer på. Vi föreslår att vi satsar extra pengar till Tillväxtverket, Arbetsmiljöverket, Skatteverket och Naturvårdsverket för att de ska se över om man kan minska detta.

Regeringen föreslår även att man för över lite av det nationella entreprenörskapsprogrammet till Skolverket. Det är dock oklart vad och på vilket sätt. Vi tycker att det vore bättre om regeringen var tydlig med att det är viktigt med entreprenörskapsprogram. Därför önskar vi ha kvar detta.

Vi ser en mängd andra bra stödåtgärder. Det gäller till exempel ökat stöd till socialt företagande som är en väldigt viktig del för att få med alla i vårt samhälle. Vi borde också se att företagaren tyvärr i alltför stor omfattning är en svensk man. Vi borde försöka vidta åtgärder för att förbättra möjligheterna för andra att också driva företag. Vi har ett förslag som går i denna riktning. Det handlar om riktade mikrokrediter för nystart av företagande. Det skulle framför allt kunna riktas till kvinnor och personer med invandrabakgrund som har svårt att få krediter i dag. Det är nog extra svårt i dagsläget med den kris vi har. Andra förslag i den riktningen är att vi ökar verksamheten i de regionala resurscentrumen för kvinnor.

Det är också viktigt att se att det kan vara bra med nya sätt att driva företag. Ett av dessa sätt kan vara en egenanställning där man slipper en del av administrationen och krånglet och kan driva sin verksamhet och det man är bra på och få stöd från ett företag. Tyvärr är våra regler inte alls anpassade till detta. Man får genast problem med a-kassan och andra saker. Vi vill därför satsa extra pengar på att sprida information om detta, förändra regler och utbilda människor.

Det här var en mängd olika förslag som finns med i vår ursprungliga budget. Vi tror givetvis fortfarande att de är bra. Men jag tror att det är viktigt att vi får någon sorts samling och inser att det faktiskt har hänt saker sedan de här motionerna och budgeten lades fram. Jag tycker att det är sorgligt att inte alla verkar kunna inse det, men jag hoppas att vi framöver får en omsvängning från regeringen på detta område.

Jag vill i varje fall med detta yrka bifall till reservationen.

Anf. 4 KARIN PILSÄTER (fp):

Herr talman! Nästan varje morgon när man slår på radion och lyssnar på nyheterna har situationen förändrat sig jämfört med hur det var när man släckte lampan och läste TT för sista gången kvällen innan. Det kommer nya varsel, och det händer väldigt mycket. Finansmarknaden står i den största krisen i mannaminne – ja, det beror väl på hur långt minne man har. Vi pratar nu om en krissituation som vi egentligen aldrig någonsin har stått inför. Den kombination av händelser som vi ser nu har egentligen aldrig förekommit, och därför är det också väldigt svårt att förutse vad som kommer att hända nästa dag och vilka åtgärder som är de rätta för att bromsa, balansera och förstärka.

Därför tror jag att det är väldigt viktigt att man också har någon is i magen innan man kastar ur sig inte bara förslag utan sådant som man också har tänkt sig ska genomföras. Man kan inte komma med nya budgetar riktigt varje vecka. Vi ser att bara sedan vi justerade det här betänkandet i utskottet den 18 november har ytterligare nya saker skett, och vi har anledning att göra andra bedömningar i dag än vi hade då, till exempel när det gäller situationen på finansmarknaderna.

Men herr talman, jag vill ändå börja med att understryka att det finns en gravt skev bild i den här debatten, nämligen att a) regeringen skulle vara handlingsförlamad, stå passiv eller sitta på läktaren och b) att budgeten skulle vara överspelad. Så är det naturligtvis inte. Den här budgeten är en utmärkt grund att stå på i den här situationen.

Den övergripande satsningen i hela statsbudgeten som den föreslogs var 1 procent av bnp. Det finns ingen annan regering i Europa som har lagt fram en så expansiv budget för nästkommande år. Budgeten innehåller förstärkningar, för att ta några exempel, med ett jobbskatteavdrag som ytterligare gör det mer lönsamt att arbeta och som naturligtvis innebär en påspädning av hushållens disponibla inkomster, det vill säga en konsumtionsstimulans.

Den innehåller sänkta arbetsgivaravgifter, dels generellt, dels för unga människor. Det kan för unga människor vara ett bra sätt att börja möta situationen. Det är de yngsta som alltid råkar värst ut vid nedgångstillfällen – de som aldrig har kommit in på arbetsmarknaden eller de som står närmast i tur att åka ut. Den generella arbetsgivaravgiftssänkningen

innebär naturligtvis också en stimulans för företagen att bibehålla personal.

Budgeten innehåller den största forskningssatsningen i modern tid, och den innehåller ett stort paket när det gäller yrkesutbildning med inrättande av yrkeshögskola, yrkesutbildning på komvux, fler lärlingsplatser och så vidare. Man kan bara invända mot en del av de kommentarer som kommer här om att alliansen bara skulle satsa på låglöneyrken. Ingenting kan vara mer fel. Den här yrkesutbildningssatsningen borde naturligtvis ha kommit för länge sedan, för det har varit ett väl känt faktum under många år att kompetent kvalificerad arbetskraft är en bristvara i det här landet.

Budgeten innehåller också en stor satsning på infrastrukturutbyggnad i närtid, det vill säga finansiering av sådana infrastrukturinsatser som faktiskt går att genomföra under nästa och nästkommande år, inte bara sådant där man kan påbörja planeringen.

På de här fyra områdena innehåller den här budgeten en mycket bra grund för att möta konjunkturförsvagningen.

Vi vet att det kommer nya prognoser nästan dagligen. Det är inte alls så som Lage Rahm påstod tidigare att vi har delade meningar om det behövs mer. Nej, självklart inte. Vi har inte alls delade meningar om det. Det vi har delade meningar om är vad som ska göras, när det ska göras och hur vi ska samla ihop oss till genomtänkta satsningar.

Vi kan se att det också så gott som dagligen kommer förslag från alla möjliga runt om i vårt samhälle: enskilda debattörer, ekonomer, forskare, LO-ekonomer, Svenskt Näringslivsekonomer och inte minst oppositionspartier. Att någonting måste göras är alla överens om. Det är bara det att vad som ska göras är meningarna väldigt delade om. Det kan vi även se från oppositionen. Man är snabb med att lägga fram många förslag, men de går i väldigt disparata riktningar.

Vad Sverige behöver är nu först och främst ett beslut om budgeten för nästa år – den har ju ännu inte börjat verka över huvud taget – och att vi har välbedömda lägen för vilka ytterligare insatser som ska vidtas. De ska präglas av effektivitet och vara långsiktigt riktiga.

Det absolut viktigaste just nu, herr talman, är att få finansmarknaden att fungera, att återställa förtroendet och att återställa kreditgivningen. Ska staten gå in? Ja, självklart. Men ska staten ta över? Nej, det tror vi inte är en bra ordning. Jag vill bara erinra om att Riksbanken och Riksgälden har gjort enorma insatser under de senaste månaderna. Man har tillfört över 600 miljarder kronor i likviditet genom olika så kallade faciliteter inklusive att man har försett den svenska marknaden med dollar genom *swap*-avtal. Riksgälden har ”swappat” bostadsobligationer som inte har fungerat ute på marknaden mot statsobligationer i Riksgälden.

Finanskrisen är det absolut mest akuta. Så sent som i går kväll fick vi besked om att bland annat de svenska kraven på att EU-kommissionen måste revidera stabiliseringspaketet för att få det att fungera bättre ute på marknaden har gått igenom, och det kommer att komma förslag från EU-kommissionen om samlade förändringar. Vi behöver här samlade insatser, så att vi inte bara skjuter problemen kors och tvärs över nationsgränserna.

Är regeringen handfallen? Nja, knappast. Tre veckor från EU-beslutet hade riksdagen fattat beslut och satt i verket det svenska stabiliseringspa-

ketet. Vi var snabbast i Europa. Man kan knappast säga att den svenska regeringen sitter på läktaren när man är snabbast i hela EU.

Herr talman! Om det är så att finansmarknaden inte börjar fungera finns det faktiskt väldigt lite vi kan göra från riksdag och regering för att kompensera det med vanliga statliga åtgärder. Vi måste fokusera väldigt hårt här nu på kort sikt på att få finansmarknaden att börja fungera. Vissa åtgärder som kompenserar det har redan genomförts, och även här har vi visat att det finns både handlingskraft och snabbhet. Oppositionen har också varit väldigt tillmötesgående för att vi ska kunna få snabba beslut när det gäller ökningen av kapital i Almi och Svensk Exportkredit för att akut kunna vara inne och något kompensera för de brister som finns på finansmarknaden.

Många säger: Aldrig har vi varit med om något liknande! Ändå finns det många som är oerhört tvärsäkra på vad man ska göra, fast det tvärsäkra om exakt *vad* som ska göras ändras från vecka till vecka. Så kan man opponera, men så kan man inte regera.

Det vi behöver göra nu är att fatta beslut om denna budget, som lägger en god grund. Vi behöver samla befintliga resurser. Vi har tillsatt samordnare och även ordnat en struktur inom Regeringskansliet med en dörr in, som ska underlätta beredning av de förslag och analyser som kommer in, få dem samordnade och komma med förslag på samlade åtgärder, både när det gäller att få kapitalmarknaden att fungera bättre och till exempel inom områdena arbetsmarknadspolitik och utbildning.

Det som är viktigt nu är att åtgärderna samlas för omställning samt nystart och möjlighet till tillväxt i företag. Då behöver vi fungerande marknader. Särskilt i en situation som denna behöver vi väl fungerande marknader. Därför är det också så viktigt med de förslag som finns om förstärkningar på Konkurrensverkets område, att vi förstärker de ekonomiska incitamenten för att starta, driva och växa och att vi blir effektivare i de företagsfrämjande åtgärderna. Därför är det naturligtvis tråkigt att de utredningar som arbetar med att se över metoderna för både rådgivning, kapitalinsatser och främjande inte redan är klara. Men hade de påbörjats av den tidigare regeringen hade vi naturligtvis stått starkare nu.

Det är väldigt viktigt att de kompletterande åtgärder som ska göras utöver det som ligger i budgeten kommer rätt i tid, att man har rätt träffbild, att det som är tillfälligt verkligen är konstruerat så att det kan fungera tillfälligt och att det som handlar om strukturellt riktiga åtgärder tidigareläggs på ett sätt som är genomförbart.

Det är – och nu citerar jag Anders Borg – en lång vargavinter som ligger framför oss. Hur lång den blir och hur många vargar som kommer att springa omkring vet vi fortfarande inte. Det är mycket svårt att överblicka. Men som hon sade, Sally: Det går inte att bromsa sig ur en uppförsbacke. Därför är det oerhört viktigt att vi med lite is i magen konstaterar att vi lagt fram den mest expansiva budgeten i hela Europa. Vi har en expansiv penningpolitik. Vi kommer i morgon att få veta vad som händer med räntan.

Det är viktigt att inte bränna allt krut på en gång. Om vi nu låter de automatiska stabilisatorerna verka fullt ut riskerar vi att senare, kanske 2010, stå i en situation där vi behöver göra stora åtstramningar för att klara finanserna. Om vi bränner allt krut på en gång riskerar vi därmed att binda ris åt egen rygg och måste senare bromsa oss ur uppförsbacken.

Därför är det, herr talman, mycket viktigt att de kompletterande åtgärder som genomförs är genomtänkta.

När det gäller den här budgeten för näringsliv förutsätter vi, vilket vi tydligt skriver i betänkandet, att regeringen återkommer med förslag på kompletterande åtgärder som kan behövas inom näringspolitiken. Att det behövs kompletterande åtgärder är glasklart. Mot den bakgrunden yrkar jag, herr talman, bifall till utskottets förslag.

I detta anförande instämde Karin Granbom Ellison och tredje vice talman Liselott Hagberg (båda fp).

Anf. 5 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s) replik:

Herr talman! Is i magen säger Karin Pilsäter att man ska ha, och saker och ting ska komma i rätt tid. När jag till helgen kommer hem till Kronoberg och kanske möter någon av dem från Ryds Båtindustri som nu är arbetslös – resten av personalen är för övrigt permitterad – får jag väl säga till dem: Ha is i magen! Vi får vänta tills den rätta tiden kommer.

Det verkar som om regeringen mest tänker och inte är så snabb. Det är fortfarande vår uppfattning, trots Karin Pilsäters inlägg, att regeringen gör ingenting. Den har valt att vara passiv.

En sak var dock väldigt intressant, nämligen EU:s krispaket. Karin Pilsäter säger att vi var ett av de första länderna som var klara med det. När det gäller EU:s krispaket är Sverige alltså snabbast, men när det gäller förhållandena här hemma, de personer som nu blivit varslade, de företag som fått halverade order och kanske funderar på vad de ska göra, ska de ha is i magen. Företagen ska alltså inte lägga några varsel. Om det kommer stimulanspaket med exempelvis kompetenshöjande möjligheter för personalen under en tid, om det kommer ROT-avdrag och så vidare, behöver företagen kanske inte lägga varsel.

Det vore bra om Karin Pilsäter kunde precisera vad som kan komma och när den rätta tiden är, för det verkar inte vara nu när vi är mitt uppe i krisen.

Anf. 6 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Herr talman! Jag vill påminna Carina Adolffsson Elgestam om att det som Sverige var snabbast på var genomförandet i Sverige, inte något allmänt prat på möten i Bryssel, som det lite grann verkade här. Det handlar om att genomföra stabiliseringsprogrammet i Sverige.

En av de mest avgörande orsakerna till att så många företag nu lägger varsel är bristande orderingång. Varför är det bristande orderingång? Jo, därför att det är svårt med finansieringen. Det är huvudorsaken. Om finansmarknaden börjar fungera igen, om företagen får finansiering för de behov de har kommer situationen att bli helt annorlunda än den värsta tänkbara, det som man nu befarar. Därför är det viktigt att på kort sikt, efter bästa förmåga, lägga ned mycket energi på att få dessa saker att fungera.

När det gäller arbetsmarknadspolitiska åtgärder och utbildningsinsatser är det ingenting som skulle kunna börja gälla just denna vecka. Jag tror inte att det är avgörande för företagens varsel. Det finns resurser på Arbetsförmedlingen i dag. Osvuret är bäst, men allt talar för att de resur-

serna inte kommer att räcka till slutet av nästa år. Det är självklart. Men de är inte slut i dagsläget, och därför är det inte det mest akuta.

Det finns några goda grundregler när det gäller beslutsfattande. En är att man ska hålla huvudet kallt och hjärtat varmt, inte tvärtom, för då blir besluten inte så bra som de behöver vara. Det är viktigt att de just är genomtänkta, att man ser till att de är genomförbara under den tid man sätter upp. Vi har i modern tid en ganska bred historia av att ha lagt mycket pengar på utbildningsinsatser och arbetsmarknadsåtgärder men att en hel del av dem inte fungerat bra just för att de inte varit genomtänkta, för att man inte haft en bra planering.

Anf. 7 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s) replik:

Herr talman! Det är intressant vad som är genomtänkt eller inte. Jag skulle nog vilja påstå att det just nu inte verkar som om borgarna i riksdagen, och inte heller regeringen för den delen, riktigt tänkt igenom hur läget är i Sverige. Om man hade gjort det skulle man här och nu, före årsskiftet, kommit med ett stimulanspaket som hade kunnat komma i gång med omedelbar verkan. Det är vad alla frågar efter – Svenskt Näringsliv, kommuner och landsting runt om i landet, företagare. Nu går deras personal ut i arbetslöshet.

Det talas mycket om varsel. När man är varslad är det inte klart vilka på företaget som kommer att bli arbetslösa, som får lämna arbetsplatsen och gå hem. Det lades varsel även i augusti och september, även om de inte var lika många som nu. Många av dessa förhandlingar är redan klara och de varslade har fått gå hem. De är redan ute i arbetslöshet.

Nu kommer antalet att fyllas på genom alla de varsel, ungefär 40 000, som är lagda under oktober och november. Det hastar alltså. Att säga att det ska vara genomtänkt, när vi i Sverige faktiskt har erfarenhet av att det betyder mycket att vi vidtar kompetenshöjande åtgärder, känns märkligt. Det är märkligt att regeringen inte kan lyssna och ta till sig av det.

Utifrån det perspektivet är det kris i landet. Det gäller både den finansiella delen och det faktum att många företag fått sina order mer än halverade. Och regeringen gör ingenting. De bara väntar.

Anf. 8 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Herr talman! Låt mig gå tillbaka till det som jag sade inledningsvis, nämligen att det i denna budget finns en storsatsning på yrkesutbildning. Det gäller både komvux och yrkeshögskola. Den satsningen är ett bra tillskott men har ännu inte börjat verka. Det kommer även tillskott på kapitalområdet.

Om vi hade gjort som ni sade, Carina Adolfsson Elgestam, skulle vi ha fått fatta ett nytt beslut varje vecka. Det hade resulterat i en salig blandning av åtgärder och ett ganska rörligt genomförande. Jag tror att det helt enkelt är smartare att samla ihop sig lite och göra en välbedömd åtgärdslista på vad som ska sättas in och vid vilken tidpunkt i stället för att varje gång det läggs ett nytt varsel komma med ett nytt paket och sedan försöka få någon sorts struktur och ordning utifrån det.

Det finns fortfarande resurser kvar att använda när det gäller arbetsmarknadspolitiken. De är inte slut. De nya resurser som föreslås i budgeten – i och för sig inte på vårt område – kommer att räcka en bra bit in på

nästa år. Det är dock oklart hur långt eftersom vi inte vet hur situationen kommer att bli.

Hur tänker ni att man ska göra när ni nu lägger fram förslag? Vid ett tillfälle lade ni till exempel fram förslag om att man skulle satsa mer pengar på Vinnova redan under detta år, trots att det var ganska uppenbart att om vi hade följt en normal beslutsgång hade ingenting av dessa pengar hunnit processas före årsskiftet. Ändå tyckte ni att det var läge att fatta extraordinära beslut om forskningsanslag under innevarande år trots att budgeten för nästa år innehåller påtagliga tillskott, och inte bara påtagliga utan de största tillskott som gjorts under den tid vi kan överblicka.

Hur tänker ni själva när det gäller varslen? Har ni tänkt att staten ska gå in och kompensera varje företag för neddragningar med extraordinära utbildningsinsatser som ska sättas i verket nästa vecka?

(FÖRSTE VICE TALMANNEN: Jag vill erinra om att Carina Adolfsson Elgestam inte har rätt till fler inlägg i detta replikskifte. Hon kan inte svara på frågorna.)

Anf. 9 KENT PERSSON (v) replik:

Herr talman! Karin Pilsäter sade att det inte går att bromsa sig ur en uppförsbacke. Det är väl i och för sig sant, men nu har regeringen lagt i friläge, och det är betydligt allvarligare.

Det finns en poäng i det Karin Pilsäter säger. Det man behöver satsa på och lägga stor vikt vid är att få en fungerande finansmarknad. Den totala kollapsen har gjort att företag har svårt med kreditgivning. De har svårt att få lån till att investera. De har svårt att omsätta lån. Bankernas ensidiga möjlighet att säga upp ingångna avtal gör att företagens villkor sannerligen är osäkra.

Att i det läget bara säga att vi satsar mest i Europa är en dålig jämförelse budgetmässigt med krispaketet. Det är ganska ointressant hur mycket vi satsar om det inte är relaterat till den verklighet vi lever i. För att få i gång kreditmarknaden igen måste det finnas någon som går före. Riksgälden och Riksbanken har gjort sin del av det hela genom övertagandet av Carnegie och företagscertifikat från Riksbanken. Det är jättebra. Men regeringens stabiliseringspaket är bankerna fullständigt ointresserade av. Det är egentligen bara Swedbank som har hoppat på den möjligheten. Det visar än en gång att det inte räcker med de åtgärderna. Det behövs någon annan som går före, ett statligt agerande, så att folk får kredit. Det är mot den bakgrunden vi vill ha ett riskkapitalbolag som törns och vågar gå in när de andra inte gör det.

Anf. 10 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Herr talman! Tydligt tycker ni nu att Vattenfall är vansinnigt överkapitaliserat. Det är klart att det hade varit klädsamt om den tidigare regeringen hade haft den typen av översyn över sina företag och sett till att man hade en kapitalstruktur som var riktig. Det får vi diskutera vid något annat tillfälle mer exakt.

När skulle en sådan fond som ni nu funderar på kunna vara i kraft och börja låna ut pengar eller investera i olika företag? Det är inte precis nästa vecka. En sådan process tar ganska mycket tid. Vad vi har gjort är däremot att se till att göra det som går att göra snabbt: att höja kapitalet i

de befintliga strukturer som finns. Ni har varit ytterst behjälpliga med att se till att få besluten snabbt genomförda. Det kan hända att vi måste återkomma med fler sådana saker om den ordinarie marknaden inte håller.

Men låt mig återigen säga att det inte finns någon möjlighet att staten genom inrättande av den typen av institutioner skulle kunna kompensera för om hela den privata finansmarknaden fortsätter att vara så här blockerad. Det går inte. Det finns ingen möjlighet.

Därför måste vi nu fokusera åtgärderna på att få bland annat bankgarantin att fungera. Det är därför Sverige har gått i bräschen inför Ekofinrådet som var i går. EU-nämnden har ställt sig bakom att driva på för att få förändringar i det stabiliseringspaket som EU-länderna gemensamt gick fram med men som många av våra länder nu har sett inte fungerar fullt ut på hemmaplan och därför måste få ändrade riktlinjer. Det är det som är de viktiga åtgärderna nu för att snabbt få det här att fungera, inte att börja starta nya statliga strukturer som på marginalen ska kunna gå in och komplettera. Det kanske behövs den typen av kompletterande åtgärder också. Men det är inte det som löser någonting nu.

Anf. 11 KENT PERSSON (v) replik:

Herr talman! Det var intressant att höra att Karin Pilsäter inte alls utesluter någon form av statliga riskkapitalfonder i framtiden. Det är givetvis på det sättet att man måste kunna göra två saker samtidigt, dels för det akuta läget, dels för att möta framtida hot. Det här är inte slutet, eller kanske ens början på slutet. Hur lång och hur djup krisen kommer att bli och vilka konsekvenser den kommer att få kan varken du eller jag säga i dag. Det är det som är så bekymmersamt.

En sådan här fond som vi pratar om skulle finnas för att möta kommande kriser. Det är viktigt att vi har den typen av redskap framöver också. Näringspolitik handlar inte bara om åtgärder i dagsläget, utan även om åtgärder för framtiden. Det här skulle vara ett bidrag.

Det som behövs i dag är också en översyn över bankernas möjlighet att ensidigt säga upp ingångna avtal. Jag tycker att det är – jag ska inte säga förfärligt, men det är anstötligt i allra högsta grad. Det här sätter företagen i en situation där de inte kan planera för framtiden, där de inte vet om de har krediter och möjligheter, inte vet om lånen blir uppsagda eller inte.

Här skulle jag vilja se att regeringen visade lite handlingskraft och gick före för att se över lagstiftningen. Vi har SBAB. Vi äger SBAB. Vi kan använda det statliga ägandet för att vara föregångare. Vi är delägare i Nordea. Vi kan genom ett aktivt ägarskap använda också Nordea för att vara föregångare. Men det handlar om politik. Det handlar om att vilja. Karin Pilsäters fullständiga tilltro till marknadskrafterna gör mig lite bekymrad. När de inte fungerar måste någon annan träda in. Det är regeringens uppgift att göra det.

Anf. 12 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Herr talman! Det är regeringens och riksdagens uppgift att se till att regelverken är sådana att marknaden fungerar, inte att själva gå in och ta över marknads funktionsätt. Det finns ingen möjlighet att staten på något sätt skulle kunna gå in och ta över hela finansmarknaden. Det tror

jag att Kent Persson också inser. Diskussionen om att helt eller delvis statligt ägda institutioner skulle agera på helt andra villkor tror jag att vi får ta vid ett annat tillfälle. Repliktiden räcker inte till. Men att SBAB skulle ge helt andra villkor är helt uteslutet.

När det gäller riskkapitalet är det ändå ganska slående att riskkapitalfonden med pengar från Vattenfall som vi diskuterar i dag som Kent Persson nu säger handlar om de långsiktiga villkoren. Sedan ska vi också diskutera i morgon i utskottet, men då i skeepnad av att den ska lösa de akuta problemen. Det är det jag menar. Det kommer nya förslag varje vecka. Det är bara det att verkligheten ändrar sig hela tiden. Då tror jag att man får vara mer genomtänkt än så.

När det gäller den kortsiktiga finansieringen finns det ingen sådan möjlighet. När det gäller de långsiktiga möjligheterna utesluter jag inte alls att vi behöver göra mer eller annorlunda vad beträffar statens kapitalinsatser. Det är därför vi har en utredning som alldeles strax är klar och som ska se över vilken statens roll är. Var ska staten gå in och vara aktör? Det är där det finns marknadsmisslyckanden. Det handlar förmodligen om att fokusera de statliga insatserna mycket mer på riktigt tidiga skeden och att vara med och ta större risker än vad man i dag gör och kanske träda tillbaka från andra sektorer.

Men då måste vi få en fungerande privat finansmarknad med regelverk och villkor som gör att de privata aktörerna fungerar igen. Hade det varit så att den tidigare regeringen behandlat Banklagskommitténs och alla andra krav som finns på förändrade regelverk hade vi stått starkare rustade i dag och inte behövt göra så mycket akututtryckningar. Men så har tyvärr inte varit fallet.

Anf. 13 LAGE RAHM (mp) replik:

Herr talman! Karin Pilsäter pratade i sitt anförande om att man ska ha is i magen, att man inte kan lägga fram nya budgetar varje vecka och att det nu är viktigt att lägga tid på att se till att finansmarknaden fungerar.

Det är mycket riktigt så att man inte kan lägga fram nya budgetar varje vecka. Jag skulle egentligen vilja veta vem det är som har föreslagit att vi ska inrätta en veckans budget. Jag har inte uppfattat att något oppositionsparti, inte mitt eget och inte någon utanför heller, skulle ha föreslagit ”veckans budget”.

Jag tror att det helt enkelt handlar om att man – kanske varje vecka, kanske mer sällan eller oftare – uttrycker att regeringen ska ta sitt ansvar.

Man säger en vecka att regeringen ska ta sitt ansvar och sätta in åtgärder, och sedan gör regeringen inte det. Man säger då: Nu tycker vi faktiskt att ni borde göra någonting nästa vecka. Sedan händer heller ingenting. Man säger veckan efter det: Men snälla nån, gör någonting! Det är inte så att varje gång man föreslår någonting vill att regeringen just den veckan ska göra en specifik sak. Jag skulle vilja veta vem det är som har föreslagit det.

Det är bra att man lägger ner mer tid på finansmarknaden. Vi har stött de åtgärder som har gjorts för att försöka stabilisera finansmarknaden. Men jag undrar om man inte kan göra flera saker samtidigt. Det är lite grann som när John McCain ville avbryta presidentvalskampanjen. Obama påpekade att man faktiskt kan jobba med finansmarknaden och bedriva kampanj samtidigt.

Jag undrar om det inte är så att man kan lägga lite tid på klimatförändringarna samtidigt. Jag skulle önska att regeringen klarade av att göra flera saker samtidigt. Hur är det med den saken?

Prot. 2008/09:41
3 december

Näringsliv

Anf. 14 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Herr talman! Det är självklart så, Lage Rahm, att man måste kunna göra flera saker samtidigt. Man kan till och med både driva kampanj och faktisk verksamhet. Framför allt måste man kunna jobba med flera saker, även om det naturligtvis för oss alla finns någon sorts begränsning i både mental kapacitet och timmar per dygn. Självklart måste man kunna driva flera processer parallellt. Det är också vad som sker.

Som ni vet pågår det en process när det gäller finansmarknaden. Det handlar just nu väldigt mycket om att påverka EU. Vi fick i går kväll igenom att EU-kommissionen ska komma tillbaka med nya regelverk eller förändringar i regelverken som gör att det bättre ska kunna sättas på plats från svensk horisont.

Samtidigt har man en mycket djup och nära dialog med de samordningsmän som är tillsatta runt om i landet och de stora industrier som är i extra akut kris just nu. Det handlar om att kunna samla in och göra en bedömning av vilka behov som finns långsiktigt. Det gäller inte bara vad som den ena veckan känns rätt utan också vad som blir riktigt när man väl sätter åtgärderna i verket och de verkar ut.

Man måste naturligtvis också kunna ha ett långsiktigt intresse i klimatpolitiken. Just nu står vi och väntar på att EU:s klimatpaket ska falla på plats med konkreta mål inom alla respektive område för varje enskilt land. Det handlar om att lägga ned väldigt mycket resurser och energi på att se till att vi verkligen får ett beslut inför toppmötet så att vi vet vad vi har att hålla oss till.

Jag tror att det är det mest akuta på den fronten just nu så att man sedan kan gå vidare med implementering av olika typer av konkreta åtgärder.

Anf. 15 LAGE RAHM (mp) replik:

Herr talman! Låt mig börja med klimatförändringarna. Det skrämmer mig lite när Karin Pilsäter inleder med att säga att regeringen väntar. Man kan hoppas att den inte väntar på någonting som tar väldigt lång tid. Vi vet genom vetenskap att det finns många typer av åtgärder som man kan vidta för att komma till rätta med en del av problemen. De kan vi göra redan nu, men det vill regeringen inte göra.

Vi kommer sedan till frågan om finansmarknaden och stimulanspaketet. Jag uppfattar att man jobbar på flera fronter samtidigt, men när kommer förslagen? Det vore bra att få veta det. Jag tror att vi behöver skicka signalen att Sverige tar detta på allvar. Då måste också regeringen på något sätt ta det på allvar och visa att vi kommer med nya förslag, men frågan är när.

Jag tycker att det är en vettig inriktning att man vill vänta på mer information och tänka mer. Men frågan är om vi ska vänta på att få fullständig information. När kommer vi att få fullständig information? Det riskerar att vara tio år efteråt och ett antal doktorsavhandlingar senare som vi har fullständig information.

I något läge måste man säga: Nu har vi tillräckligt mycket information, och då kan vi göra de här sakerna. Det vore välgörande om regeringen ändå kunde markera när.

Anf. 16 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Herr talman! Om vi ska vänta på fullständig information tror jag att vi får vänta oändligt länge. Jag tror inte ens att man tio doktorsavhandlingar senare kan säga vad som faktiskt hände. De kommer förmodligen att säga att det var olika saker som hände. Det kan man naturligtvis inte vänta på.

Det är alltid lättare att efteråt säga vad man borde ha gjort än att i förväg veta vad som är rätt. Det är klart att man inte kan vänta på det. Där emot kan man samla ihop sig någorlunda. Men om jag skulle sitta och säga ett datum nu skulle det vara en helt meningslös övning.

Däremot är det väl alldeles uppenbart att vi alla är överens om att denna budget, både när det gäller näringsliv och i stort, och framför allt när det gäller effekterna på företagen, är en bra grund. Men det är absolut inte tillräckligt.

Det gäller också de mer strukturella åtgärderna som ni också efterlyser här och den del där vi över huvud taget har diskuterat innehållet med olika förslag. Det ligger naturligtvis mycket i de problem som ni pekar på.

Där finns andra processer som är på gång att verka fram till ett konkret förslag. Det gäller exempelvis statens kapitalinsatser. Exakt vad ska man rikta in dem på? Var finns marknadsmisslyckandena? Hur ser rådgivande och främjande insatserna ut? Är de verkligen effektiva?

Jag kan ta ett exempel. Du föreslog från Miljöpartiets sida alldeles nyss att vi ska förstärka de nationella resurscentrumen. Men vet vi att det är pengar som kommer att ge effekt? Vi måste ha ordentliga utvärderingar, och metoderna får aldrig bli viktigare än målen.

Vi har ett antal granskningsrapporter från exempelvis Riksrevisionen som talar för att en hel del av de företagsfrämjande insatser som är gjorda inte har varit så effektiva.

Det gäller också att man får valuta för pengarna för att det ska vara till gagn för de människor som pengarna används för och till gagn för människor som drar nytta av om det fungerar.

Därför kommer det också under nästkommande år förslag på konkreta och mer strukturella förändringar inom många av dessa områden inklusive socialförsäkringen.

Anf. 17 MARIA PLASS (m):

Herr talman! Sverige står inför en tid med hot men också möjligheter. Det kan synas vara ett hot för en person eller en verksamhet, och för en annan person eller en verksamhet upplevs detta som en möjlighet.

Vi i Sverige är inte ensamma om detta. Vi dras med i en högkonjunktur och en lågkonjunktur precis som i övriga världen. Skillnaden är nu att vi i denna rådande lågkonjunktur och finansoro har ett starkt utgångsläge.

Genom att alliansen har bedrivit en ansvarsfull ekonomisk politik där ändå många åtgärder har genomförts står Sverige starkt rustat. Därigenom har vi en beredskap för att kunna möta en svagare utveckling och har också åtgärder.

Alliansen har lagt fram en av Europas mest expansiva budgetar på 32 miljarder. Det är nu den del som omfattar utgiftsområde 24 Näringsliv som vi ska behandla.

Målet och inriktningen för alliansens näringspolitik är att stärka företagens konkurrenskraft och skapa förutsättningar för fler och växande företag så att jobben kan bli fler.

Inom näringspolitiken ryms ett smörgåsbord av områden såsom företagsutveckling, entreprenörskap, innovationsutveckling, turistfrämjande med mera.

Jag ska visa på ett par förslag i alliansens budget för att göra Sverige till ett av Europas bästa företagarländer.

Arbetsgivar- och egenavgiften sänks med 1 procent vilket förbättrar för nyanställningar och sysselsättningen. Resurser för motsvarande 3 miljarder kommer på grund av detta kommuner och landsting till del.

Bolagsskatten sänks från 28 procent till 26,3 procent för att förbättra för investeringar i Sverige. Även expansionsfondsskatten för enskilda företagare sänks.

De så kallade 3:12-reglerna reformeras vilket skapar bättre förutsättningar för att anställa och investera.

Reglerna för direktavskrivningar förbättras genom att inventarier med ett värde upp till ett halvt basbelopp får dras av direkt.

Ungdomar i åldern 16–26 år får en sänkning i arbetsgivaravgiften så att dessa lättare ska få jobb. Det innebär att arbetskostnaden för ungdomar blir 12 procent lägre än vid full arbetsgivaravgift.

Till detta kommer inte minst de 5 miljarder kronor i kapitaltillskott till Almi och Exportnämnden som riksdagen har beslutat om för att trygga kapitaltillskottet för små och stora företag.

Listan på förslag för ett bättre företagande och ökad konkurrens är lång och betydligt mycket längre än vad jag just nämnt.

Ett antal utredningar är genomförda. De kan vara ute på remiss eller är på gång. Här återfinns utredningar om trygghetssystem för företagare, förenklad F-skattsedel och finansiering.

Jag vill som exempel gärna lyfta fram Utredningen om trygghetssystem för företagare. Detta ger klara förbättringar för företagarnas möjlighet att använda sig av sjukförsäkring, arbetslöshetsförsäkring och föräldraförsäkring. Utredningen innehåller mycket bra och genomarbetade förslag.

Äntligen kommer det till exempel att på ett rimligt sätt gå att kombinera familj med företagande. Äntligen blir det en ökad valfrihet när det gäller karensdagar och sjukförsäkringsavgift. Äntligen föreslås ett högkostnadsskydd mot sjuklönekostnader.

Sammantaget underlättar utredningen företagarnas arbete och trygghet i vardagen.

Att stimulera för våra unga att vilja få kunskap om entreprenörskap och företagande är viktigt. Vi har redan nu Ung företagsamhet i många gymnasieskolor, men det är oftast beroende av entusiastiska lärare. Vi vill att entreprenörskap ska vara en naturlig del av utbildningen och lyftas fram i styrdokument både på grundskola och på gymnasieskola. Först då kommer det naturligt. Det kan handla om ökat samarbete mellan företag och skola, erfarenhetsutbyte och lärare med företagserfarenhet.

Parallellt med dessa förslag kompletteras budgeten med insatser för att främja kvinnors företagande och öka företagande bland personer med utländsk bakgrund samt nu senast en satsning på sociala företag, vilket gläder mig alldeles särskilt.

Övriga förslag som regeringen har lagt fram och som gynnar företagande är satsning på infrastruktur, utbildningar, forskning och innovation med mera.

Låt mig också kommentera den rödgröna oppositionens motioner. Det är förvisso nya motioner och nya motionärer, men innehållet har vi sett förr.

På förmiddagen kan Socialdemokraterna ge bidrag så att hushållen ska kunna konsumera. På eftermiddagen tar man tillbaka pengarna i form av skattehöjningar så att hushållen inte har råd att konsumera. Hur går detta ihop?

Många av förslagen innebär också att man slår in öppna dörrar. Det som Socialdemokraterna presenterar som nya förslag i sin motion har alliansregeringen redan startat. Det gäller till exempel infrastrukturen.

S använder sig också av de gamla beprövade bidragsjobben. Denna gång är det till ungdomar. I stället för att stimulera till riktiga jobb vill Socialdemokraterna ha tidsbegränsade bidragsjobb. Men vad händer efter tolv månader när bidraget har tagit slut? Det har vi sett förr.

Oppositionen kör med sin vanliga jargong och anklagar den borgerliga regeringen för att inte satsa tillräckligt. Till skillnad från den rödgröna röran tar Allians för Sverige nu sitt ansvar genom att först få igenom den budget som redan finns och införa reformer för 32 miljarder. Det blir en injektion i den svenska ekonomin.

Konjunkturläget är bekymmersamt. Regeringen går noggrant igenom ekonomin och kommer att vidta åtgärder när man har stabila data gå på. Åtgärderna ska vara väl avvägda och ge största möjliga utdelning när det gäller jobben.

Den budget som vi nu diskuterar är expansiv och framåtriktande. Den innehåller många förslag som kan dämpa fallet i en orolig tid. Vi ska se den som en plattform och bas som börjar gälla 2009.

Utöver den finns det utrymme att göra andra åtgärder. Vi ska motverka nedgången på ett ansvarsfullt och trovärdigt sätt. Det viktiga är, precis som tidigare nämnts, att få bankerna att börja fungera så att räntorna kan gå ned och företagen få möjlighet att låna.

Med detta, herr talman, vill jag yrka bifall till utskottets förslag till beslut.

I detta anförande instämde Marie Weibull Kornias och Hans Rothenberg (båda m).

Anf. 18 KENT PERSSON (v) replik:

Herr talman! Äntligen, sade Maria Plass, kommer utredningen om ett nytt trygghetssystem. Jag instämmer. Äntligen! Tänk att det har tagit så lång tid. Tyvärr är det så, om vi ska vara riktigt ärliga, att regeringen har bromsat upp hela utvecklingen genom att inte fullfölja de förslag som den förra regeringen lade fram med stöd av Vänsterpartiet och Miljöpartiet i den utredning som påbörjade just arbetet med trygghetssystem. Det

har tagit lång tid, men nu kommer det. Jag ser också fram emot diskussion och behandling i kammaren av det hela. Bättre sent än aldrig.

Maria Plass tar upp en del saker som har gjorts för att stärka svenska företag. Man ska stärka konkurrenskraften för svensk industri. Jag bara funderar: På vilket sätt då? Jag ser inga förslag. I ett läge då produktiviteten i svenskt näringsliv sjunker – och har gjort det i två år – finns inga förslag på åtgärder för att öka produktiviteten. Det är enda sättet vi kan upprätthålla svenskt näringslivs konkurrenskraft på den internationella marknaden. Det behövs flera åtgärder när det gäller stöd till exportindustrin.

Jobbskatteavdrag föreslås för att upprätthålla hushållens ekonomi och efterfrågan av varor och tjänster. Det gäller inte dem som är arbetslösa, sjukskrivna eller pensionärer. Det gäller inte dem som är varslade och går från jobb till arbetslöshet. De får ingen del av jobbskatteavdraget som ni föreslår.

Anf. 19 MARIA PLASS (m) replik:

Herr talman! Jag tycker också att trygghetsutredningen är fantastiskt bra, Kent Persson. Den har tagits i enighet mellan alla partierna. Vi har varit en från varje parti som har suttit med i en referensgrupp. Vänstern har också varit med och tyckt att förslagen är bra, även om det kanske har känts motigt ibland att gå med på något som var VAB-pengar eller liknade hushållsnära tjänster. Men eftersom det skulle gälla alla gick också Vänstern med på det. Det var en bra utredning och det var bra att vi var överens.

Det förvånar mig lite grann att Kent Persson först nu har upptäckt att vi har ett sämre läge. Det har pågått i flera år. Vi har sett att industrin har gått på högvarv men att den också har varit på väg in i en lågkonjunktur. Vi har sett att den svenska fordonsindustrin med amerikanska ägare har blött. Det har den gjort i snart 20 år. I alla fall har pengarna inte kommit Sverige till del. Det är kul att även Vänstern har upptäckt det.

När det gäller jobbskatteavdraget har folk fått mer i sina plånböcker. Man konsumerar mer. Vi satsar på att ha en arbetsförmedling som är ute på arbetsplatserna så att människor ska få jobb. De ska inte vara kvar i arbetslöshet; de ska få arbete. Därför finns det resurser till det. Precis som Kent Persson med flera har sagt behövs det åtgärder – och det får man. De finns på Volvo och ute på arbetsplatserna. Huvudsaken måste ändå vara att de får riktiga jobb.

Anf. 20 KENT PERSSON (v) replik:

Herr talman! Givetvis ska man få jobb och anställning, men en förutsättning för det är att det finns jobb. Nu har vi ett läge där industrins varor och tjänster inte längre efterfrågas. Det är problemet.

Jobbskatteavdraget är ingen lösning. Det löser inte problemet utan förstärker det ekonomiska problemet för dem som står utanför systemet. Det måste vi ändå komma ihåg.

Förslaget om trygghetssystemen, Maria Plass, har Vänsterpartiet drivit i många år. Det tror jag att du är medveten om. Vi har talat i kammaren och på många andra ställen om just vikten för företagare att ha samma trygghet som en anställd. Det är ingen nyhet. Det är lite sorgligt

att Maria Plass påstår att vi skulle ha vaknat i frågan. Det är snarare så att regeringen äntligen har kommit till skott på ett liggande förslag. Låt oss inte gräla om det. Det ligger ett förslag här som vi är överens om. Jag hoppas att det så småningom kommer att bli verklighet i kammaren.

Riksrevisionen har dödförklarat åtgärden att sätta ned sociala avgifter för ungdomar som ineffektiv, slöseri med skattemedel och ett undanträngande av anställningar. Det är den hårda kritik som Riksrevisionen har gett för den stora satsningen från regeringens sida. Är ni beredda att ta vara på Riksrevisionens kunskaper och deras syn att detta snarast bör förpassas till papperskorgen?

Anf. 21 MARIA PLASS (m) replik:

Herr talman! Det ska inte vara samma trygghetssystem för anställda och företag. Det ska vara trygghetssystem som är anpassade för företagare. Då blir det bra.

När Vänsterpartiet agerar blir det lite av det klassiska, till exempel ett bidrag till småföretagare. Man säger att man vill stödja och hjälpa småföretagen. Först gör man det. Men när företagen sedan vill växa och utvecklas är man inte riktigt med längre. När företagaren faktiskt vill tjäna pengar på den idé och det arbete företagaren gör ska pengarna betalas in till staten.

Tidigare hörde vi Kent Persson säga att man vill gärna gå in i företagen och röra till det lite grann. Staten, enligt Kent Persson, har bättre kunskaper om företagaren än vad företagaren själv har.

Jag tycker inte att Kent Persson ska tala om slöseri med skattemedel. Om det är något som Vänsterpartiet just nu ägnar sig åt med sina satsningar är det att gå in med massor av fiktiva pengar – dessa satsningar som inte är genomförda – och säga att det nu ska bli hjälp med allt, men man glömmer att berätta att notan skickas till våra barn och barnbarn. Det är de som får betala satsningen.

Anf. 22 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s) replik:

Herr talman! Maria Plass säger att oppositionen är rörig. Jag vet inte vad hon grundar det på att vi skulle ha en rörig politik. Det är faktiskt inte sant. Om Maria Plass hade läst betänkandet *Utgiftsområde 24 Näringsliv* hade hon sett att oppositionen har en gemensam reservation. Vi är överens om målet för näringspolitiken. Jag tycker inte att det är rörigt utan jag tycker faktiskt att det är konkret och visar på handling utifrån vilken väg vi tycker att man ska gå. Det handlar snarare om hur man ser på samhällsbygget. Skillnaden är att vi anser att samhälle och näringsliv ska gå hand i hand för att utveckla Sverige.

Vi har också ett gemensamt särskilt yttrande vad gäller stimulanser för småföretagen. Vi är nog överens om i riksdagen att de är viktiga för tillväxten och framtiden. Därför är det så intressant att Maria Plass säger att de för en ansvarsfull politik och ska sänka arbetsgivaravgifterna med 1 procent eftersom det ska stimulera tillväxt. Men är inte sanningen, Maria Plass, att när den borgerliga regeringen tillträdde höjde ni arbetsgivaravgiften, det vill säga ni tog bort rabatten? Många tillverkningsföretag, ofta småföretag, har faktiskt fått en höjd arbetsgivaravgift. Är det en ansvarsfull politik för småföretagande? Det kunde vara intressant att få veta.

En annan sak som förvånar mig mycket är att Maria Plass säger att de under flera år har sett att vi är på väg mot sämre tider. Hur kan det då komma sig att man inte har större beredskap för att möta den kris vi är på väg in i, för att möta alla varslen och det ökade antalet konkurser?

Anf. 23 MARIA PLASS (m) replik:

Herr talman! Då får vi konstatera att Carina Adolfsson Elgestam inte har läst vår budget. Den budgeten är till för att dämpa i dessa oroliga tider. Vi lägger fram ett otal förslag för att dämpa och se till att det blir bättre för företagen.

Jo, jag har sett att ni har en gemensam reservation. Jo, jag har läst vad ni har skrivit. Jag vet inte om jag blir så mycket klokare. Mycket av detta tycker jag tyder på panikåtgärder. Panikåtgärder är aldrig en problemlösare.

Jag kan också konstatera att Socialdemokraterna har ungefär samma argument som för två år sedan. Ni säger att ni rör er framåt, men gör ni det egentligen? Det är samma åtgärder som ingår i dessa stimulanspaket som på 90-talet. Jag känner igen massor. Jag är tillräckligt gammal för att ha varit med om några lågkonjunkturer. I de branscher jag har arbetat har de varit kännbara.

Jag känner igen argumenten, och jag känner igen stimulanspaketet. Kom med något nytt!

Anf. 24 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s) replik:

Herr talman! Jag har dessvärre läst regeringens budget. Vi i oppositionen kan konstatera att budgeten är passé. Budgeten togs fram under juli-augusti för att presenteras i riksdagen den 22 september. Sedan dess har det hänt så oerhört mycket. Regeringen har inte anpassat sig efter det, och det har inte de borgerliga politikerna i riksdagen heller gjort. Om inte regeringen har förstått att det händer saker i landet, alltifrån varsel till konkurser, är det väl ändå så att de borgerliga riksdagsledamöterna bor runt om i hela landet. De måste dagligen, precis som vi, möta såväl anställda som företagare som berättar om hur bekymmersamt det är. Då är det lite förvånande att man inte tar till sig av alla dessa rapporter som kommer. Konjunkturinstitutet och Riksbanken säger att det inför 2009 blir nolltillväxt. Som jag vill minnas i regeringens finansplan kalkylerade man för några månader sedan på en tillväxt över 1 procent. Någonstans går detta inte ihop.

Sverige har förändrats. Den globala ekonomin har förändrats. Det är regeringen i Sverige som har ansvaret och som inte anpassar sig efter den nya kostymen. Det är där bekymret ligger.

Därför har vi presenterat förslag på åtgärder. Jag är inte helt övertygad om att det alltid behöver vara nya saker när man jobbar med åtgärder för att stimulera ekonomin. Ibland kanske det också fungerar med gamla beprövade system. Vi vet vad det har för betydelse för människor att på olika sätt få möjlighet till att höja kompetensen. Det gör dem anställningsbara när konjunkturen går upp.

Anf. 25 MARIA PLASS (m) replik:

Herr talman! Hur kan en budget vara passé innan den ens har börjat gälla? Socialdemokraterna har inte sett effekterna av detta. Eller hur? Vi

har en budget som är en bra plattform, en bas, och som börjar gälla 2009. Till detta kommer åtgärder.

Vi för en ansvarsfull politik. Vi går inte ut med spenderbyxorna. Mot alliansens ansvarsfulla politik står Socialdemokraternas spenderbyxor. Man går ut med åtgärder som skattebetalarna får betala tillbaka. Det är inte lösningen att bara slänga sig ut. Det är bättre att tänka först och vidta åtgärden senare, inte tvärtom.

När det gäller budgeten låter det som att om bara alla anpassar sig till Socialdemokraterna blir allting bra. Det fungerar inte så.

(CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s): Jo!)

Nej! Vi har sett förslagen tidigare, och vi har konstaterat att förslagen har misslyckats. Det är inte bara i Sverige de har misslyckats. Vi har sett det i Japan, där man har kört ungefär samma system och där det ledde till kollaps. Spendera, spendera, spendera – och sedan kommer kollapsen.

Det är inte så vi vill ha det. Vi tänker långsiktigt, och vi tänker på Sverige, det land vi lever i, och att alla ska kunna få komma tillbaka till arbete.

Anf. 26 LAGE RAHM (mp) replik:

Herr talman! Maria Plass pratade om några saker. Men jag vill börja med att påpeka att det kan inte vara så att en budget är aktuell bara per definition, för att den inte har börjat gälla. Det måste väl ändå ha någonting med innehållet att göra. Det kan vi ha olika åsikter om. Det är knappast ett bra argument att den inte skulle vara aktuell för att den inte har börjat gälla.

Jag skulle vilja ge Maria Plass möjlighet att förklara en sak som jag tyckte lät väldigt konstig, men som jag är säker på att hon inte menar. Hon sade att det som är ett hot för någon är en möjlighet för någon när man pratar om finanskrisen. Vi ska inte försöka skönmåla den situation som är. Jag hoppas att Maria Plass håller med om det.

Det är också lite intressant att höra Maria Plass säga att vi har sett innehållet förut. Jag tycker att det borde kunna tolkas lite positivt. Det finns faktiskt en viss stringens i det hela, och det behövs vissa åtgärder som regeringen inte jobbar med. Om man då ser dem igen borde det snarare vara en indikation på att regeringen borde förändra sitt förslag.

Jag skulle vilja veta varför ni inte gör mer för att möta klimatförändringarna. Vad är orsaken?

Anf. 27 MARIA PLASS (m) replik:

Herr talman! Till att börja med sade jag att det är den här budgeten som vi diskuterar, som är ämnet för dagen. Sedan har det hänt väldigt mycket, och debatten blir större. Men den här budgeten är den bas och den plattform som vi har, och sedan kan vi vidta åtgärder. Vi måste ju börja med att anta budgeten och säga att vi nu har den här och att det är dessa saker som ingår i den.

Det är lite intressant att Lage Rahm kan yttra att regeringen inte gör någonting. I så fall vet Lage Rahm mer än vad övriga vet. Jag tror inte att vi har en regering som sitter passiv, som ni vill göra gällande. Det är ordet för dagen, passivitet.

Man följer arbetet noggrant. Vi har också sagt i utskottet att regeringen ska göra det. Det kommer åtgärder, men de kommer i den takt de ska komma.

Skönmålning – jag tror att vi är överens om att vi inte ska skönmåla situationen som den är. Men det finns faktiskt företag som går bra i dag. Någonstans har det blivit ett axiom att man bara ska måla upp det svarta, precis som att alla företag i Sverige går jättedåligt. Det gör de inte. Det är lagda varsel, förvisso. Varslen har inte fallit ut än – det vet vi också. Men alla som är varslade kommer inte att bli arbetslösa, och det finns företag som vill nyanställa och företag som går bra.

När det gäller hot och möjligheter kan jag bara ta ett citat, och det är: ”Ur kris kommer kreativitet.” Jag vet inte om Lage Rahm har hört det korta citatet, men det är sagt av Saabs före detta vd, en vd som jag hade när jag jobbade på Saab. Det var kris då också, och det var anledningen till att Saab såldes.

Anf. 28 LAGE RAHM (mp) replik:

Herr talman! Det var intressant att höra att vi måste börja med att anta budgeten. Det är rimligtvis så att vi har delade meningar huruvida den här budgeten ska antas eller inte. Det är klart att vi till att börja med ska anta någon form av budget, men att vi ska anta just den här budgeten har vi olika åsikter om. Jag hoppas att Maria Plass kan hålla med om det.

Om det uppfattades som att jag sade att regeringen inte gör någonting, och med det menade ingenting, ber jag om ursäkt. Det var inte det jag menade. Jag menade att regeringen inte gör tillräckligt och i viss mån gör fel saker.

Jag är inte den som blir missnöjd om allting kommer i rätt takt, men vilken är då den rätta takten? Det vore väldigt intressant att veta det.

När det sedan gäller företagen är vi överens om att alla inte går dåligt. Och det ska vi vara hemskt tacksamma för – om alla företag hade gått riktigt dåligt hade det varit en fullständig katastrof. Men det kan ändå finnas behov av att försöka se till att fler företag går bra så att fler människor kan få behålla sina arbeten.

Jag har fortfarande inte fått reda på varför regeringen inte gör mer för att möta klimatförändringarna. Det skulle jag gärna vilja veta orsaken till.

Anf. 29 MARIA PLASS (m) replik:

Herr talman! Jag vet inte vad ”tillräckligt” är för Miljöpartiet, och jag kanske inte får svar på det heller. Det är svårt att svara på.

Jag insåg att jag inte hann svara på frågan om klimatet och miljön. Jag har ett papper framför mig som heter *Regeringens insatser för en grön näringspolitik*, som är underskrivet av Maud Olofsson. Det handlar bland annat om den strategiska satsningen på grön näringspolitik, energiomställning, utveckling av svensk miljöteknik, att etablera Sverige som en intressant internationell partner samt högre ambitioner nationellt.

Klimatet står i centrum för alliansen, och det vet också Lage Rahm.

Jag skulle vilja ställa en fråga till Miljöpartiet angående just klimatet. Jag vet att du inte kommer att kunna svara på den, men det blir i frågeform. Jag kan göra det som ett påstående om du hellre vill det, men det blir lite mildare om man ställer en fråga.

Hur känns det att ha en samarbetspartner som på förmiddagen sitter med företagsledningarna och fack för att diskutera hur vi ska kunna producera fler bilar och som på eftermiddagen sätter sig med Miljöpartiet och diskuterar hur vi ska kunna få färre bilar och hur vi ska kunna få en sämre infrastruktur? Jag får inte det att gå ihop.

Anf. 30 JAN ANDERSSON (c):

Herr talman! Kris är ordet för dagen, och ordet för hösten. Det enklaste för mig i ett sådant här anförande hade så klart varit att bara mala på om kris och kris och kris. Men varför göra något enkelt när man kan komplicera det hela lite?

Jag konstaterar att det är många som är med på kriståget. Det är självklart de som blir drabbade av varsel och arbetslöshet. Men det är också våra kvällstidningar, som har fantastiska tips på hur man ska göra vardagsbesparingar. Vi ser intresseorganisationer som dammar av gamla välkända förslag, som i krisens sken ska framstå som nya och fräscha för att lösa problemen.

Det är självklart så att vi har ett allvarligt läge. Det är också självklart så att den som blir arbetslös är föga hjälpt av att alla grannarna utmed gatan har ett stabilt jobb att gå till. Men det är samtidigt inte så att hela Sveriges arbetsföra befolkning har friställts, vilket man nästan kan tro ibland av debatten.

Vi politiker har ett ansvar att agera och reagera på händelser som uppstår, men vi har också ett ansvar att visa på framtidstro.

Viktiga uppgifter för regeringen och riksdagen i dagsläget är, precis som Karin Pilsäter på ett förtjänstfullt sätt tidigare redogjorde för, att få ordning på kredit- och kapitalmarknaden. Lyckas vi inte med det kommer övriga statliga åtgärder att nyttja föga.

Mycket av fokus de senaste dagarna har varit på bilindustrin. Regeringen anklagas för passivitet, vilket definitivt inte stämmer. Jag ska uppehålla mig lite vid just bilindustrin, för jag tycker att det är en intressant studie i hur opposition och aktörer fungerar.

Förslagen haglar. Jag förvånas av kraven på att staten ska ta över Volvo. Om nu svaret är att staten ska ta över Volvo, vad är då frågan? Om frågan är hur man i opposition ska visa handlingskraft kortsiktigt kan svaret vara att staten ska ta över Volvo eller att våra kommande pensionärer ska ta över Volvo. Men om frågan är hur vi långsiktigt ska utveckla svensk bil- och fordonsindustri kan svaret inte vara att staten ska ta över Volvo.

Det är uppenbart att Volvo Personvagnar inte klarar sig på egen hand. Det var en av de stora anledningarna till att man såldes till Ford en gång i tiden.

Om nu staten skulle vara ägare och Volvo skulle ingå i statens företagsfär, vilka företag kan Volvo då samverka med? Jag tittar på listan: Göta kanalbolag, SAS, Sveaskog, Svenska Spel. Det närmaste jag kommer är Svensk Bilprovning, men inte heller det passar riktigt. Jag kan inte se några samordningsvinster med andra statliga bolag. Det är det första skälet till att vi inte ska göra det.

Vidare har jag hört förslag om att man visserligen ska ta över, men bara under en begränsad tid. Vad då "begränsad tid"? Köper man ett mångmiljardföretag finns det inget öppet köp. Det är inte som att gå in på

H&M och köpa en julklappströja på öppet köp. Har man väl gått in är man inne.

Man kan dessutom fråga sig: Om nu staten till nyår eller trettonhelgen ska köpa Volvo, vilket företag eller vilken sektor ska vi då köpa till påsk, pingst och midsommar? Jag tror att det är oerhört viktigt att vi har en tydlig linje i detta.

Om det inte har framgått vill jag säga att Centerpartiet och alliansen inte tycker att staten är en lämplig ägare till bilföretag. När det gäller ägandet är vi inte intresserade, men när det gäller framtiden för bilindustrin är vi engagerade. Det kan vara två vitt skilda saker. Vårt engagemang bekräftas också av industrin i de samtal som vi för.

Jag kan också konstatera att vi gör kraftiga satsningar på företaget i 2009 års budget: 7 ½ miljard i sänkta arbetsgivaravgifter och sänkt bolagsskatt med 7 miljarder. Vi reformerar 3:12-reglerna. Vi förbättrar möjligheterna till direktavskrivningar. Vi utökar nedsättningen av socialavgifter för ungdomar. Vi har också utökat utrymmet för Almi och Svensk Exportkredit.

Jag kan konstatera att vi i botten har en stark budget. Det är oerhört betydelsefullt att vi har det.

För tre månader sedan var vi några som var i USA i skiftet mellan augusti och september, precis när krisen tog riktig fart, i och med Lehman Brothers. Jag vill påminna om att det är tre månader sedan. I debatten har det redan funnits förslag om att bränna av många miljarder. Krisen kommer inte att vara över på tre månader till. Det kan vi nog vara helt överens om. Därför är det så oerhört viktigt att staten har pengar kvar att satsa även fortsättningsvis.

Med detta vill jag yrka bifall till utskottsmajoritetens förslag i betänkandet.

Anf. 31 KENT PERSSON (v) replik:

Herr talman! Det gick inte att undvika att begära replik på Jan Andersson när han diskuterar fordonsindustrin i Sverige. Fordonsindustrin, med ca 140 000 anställda, 1 000 underleverantörer och ett exportvärde på runt 168 miljarder kronor, är den i särklass viktigaste branschen i Sverige.

När nu Volvo Personvagnar står i ett akut läge behöver vi se över vilka möjligheter vi har att rädda fordonsindustrin i Sverige. I Vänsterpartiet har vi sagt att staten ska vara beredd att gå in som ägare i Volvo tillsammans med privata aktörer. Finns inte de privata aktörerna finns heller inga utsikter för Volvo att överleva som fordonstillverkare. Tyvärr är det så. Men i ett övergångsskede, för att rekonstruera Volvo och få en ny satsning på Volvo Personvagnar, behövs ett engagemang från statens sida. Vi säger det.

Jan Andersson försökte tala om vad det statliga intresset som ägare skulle vara. Det enda jag kunde höra var att han räknade upp andra statliga bolag och kom till slutsatsen att Volvo inte skulle kunna samarbeta med dem. Nej, LKAB samarbetar inte heller med Svensk Bilprovning. Det finns flera svenska statliga företag som är synnerligen välskötta. LKAB är ett sådant. Vattenfall är det. Vin & Sprit var det under den tid staten hade det.

Här går en skiljelinje mellan Vänsterpartiet och alliansen. Vi anser att det är viktigt med statliga företag, i motsats till alliansen, som säger nej till statliga företag.

Anf. 32 JAN ANDERSSON (c) replik:

Herr talman! Jag håller helt och hållet med Kent Persson om att bilindustrin är oerhört viktig för svensk ekonomi – inte bara för de två bolag som oftast diskuteras. Även i till exempel mina hembygder är den viktig. För alla, alltifrån dem som producerar plåt detaljer på lastpallar, har det betydelse hur det går för bilindustrin.

Frågan är vad som är hjälpen och lösningen. Även där är vi överens om att den inte är att staten går in som ägare. Det är definitivt inte en lösning. Vi har sett det tidigare. Det är bara att backa tillbaka till 1970-talet, eller rättare sagt 1980-talet, och titta på exempel som Svenska Varv. Jag är helt övertygad om att detta är en situation som marknaden måste lösa när det gäller ägarskapet. Det är självklart att staten ska vara engagerad, men inte som ägare.

Anf. 33 KENT PERSSON (v) replik:

Herr talman! Här går det alltså en skiljelinje, och den är klar och tydlig. Vänsterpartiet anser att det är viktigt att staten är aktiv och även har ett engagemang när marknaden inte klarar av det, om det nu anses vara viktigt för samhällsekonomin i stort och för sysselsättningen.

Svensk fordonsindustri är viktig. Det råder inget tvivel om att den är oerhört viktig för svensk exportindustri och för sysselsättningen i Sverige. Vi har inom svensk fordonsindustri dessutom en väl utbyggd infrastruktur. Vi har ett enormt kunnande i de olika bolagen, inte minst inom Volvo men också inom Saab. Det vore förödande att på ett nonchalant sätt kasta bort den kunskap och de möjligheter som i dag finns om det inte finns andra som är villiga att gå in.

Ford har sagt att man är intresserad av att sälja av Volvo. GM har sagt detsamma om Saab. I det läget bör staten, alltså regeringen, ta upp en diskussion om hur vi ska hitta möjligheter för fordonsindustrin att verka i framtiden. Då kan det behövas ett aktivt ägarskap där staten går in inte bara med stöd för forskning och utveckling utan också med stöd i form av ett ägarskap, där man får något tillbaka.

Annars är det bara ett passivt stöd. Det kan vara bra ibland. Men för att man långsiktigt ska klara av den här övergången för fordonsindustrin vore det också lämpligt med ett direkt kapitaltillskott i utbyte mot aktier.

Anf. 34 JAN ANDERSSON (c) replik:

Herr talman! Precis som jag sade i mitt tidigare anförande kan man ju fråga sig vilka andra branscher som i så fall står på tur. Och hur stor peng är man beredd att lägga på detta? Det är en sak att möjligen köpa ett företag, men det kommer att krävas oerhörda resurser för att rekonstruera och få snurr på det.

Jag tycker inte att vi ska riskera vare sig pensionspengar eller skattepengar för att köpa företag i bilindustrin. Däremot ska vi vara aktiva i att se vad vi kan hjälpa till med för att få en bilindustri och en fordonsindustri i Sverige som är långsiktigt hållbar, både industrimässigt och miljömässigt.

Anf. 35 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s) replik:

Herr talman! Vilka andra branscher står på tur? säger Jan Andersson. Ja, det kan man ju fundera över. Om man tittar på hur det ser ut med varslen och med arbetslösheten är det väl ganska tydligt att det handlar om bygg- och anläggningsbranschen, trähusfabrikanter och så vidare.

Det är ju inte bara fordonsindustrin som har problem. Däremot är fordonsindustrin väldigt stor. Och i hela landet är vi, precis som Jan Andersson säger, oerhört beroende av fordonsindustrin. Jag tänker inte minst på underleverantörer och deras vardag.

Jag tycker att det är bra att Jan Andersson säger att vi också måste visa på framtidstro. Jag kan dela den uppfattningen. Just därför skulle jag vilja fråga om det här med arbetsgivaravgifterna och sänkta arbetsgivaravgifter. Man slår ju sig nu för bröstet för att man sänker dem. Men sanningen är den att ni, när den borgerliga regeringen tillträdde, höjde arbetsgivaravgifterna för alla de tillverkningsföretag som många gånger är underleverantörer just till fordonsindustrin. Då höjde ni arbetsgivaravgiften för dem. Är inte det fortfarande ett problem för de här många gånger små företagen?

Jan Andersson säger att man är engagerad i fordonsindustrin. Det är oerhört glädjande. Vi har ju även andra industrigrenar som också betyder oerhört mycket för Sverige och för svensk utveckling. Därför kanske Centerpartiet och Jan Andersson snart skulle kunna vara anhängare av våra strategiska branschprogram som faktiskt är en möjlighet att på ett konkurrensneutralt sätt bidra till tillväxten.

Anf. 36 JAN ANDERSSON (c) replik:

Herr talman! Jag ska börja med arbetsgivaravgiftssänkningen. Vi kan titta på hur det är i nuläget. Vi har sänkningar med 15 miljarder medan, vad jag kan utläsa, Socialdemokraterna har en sänkning med 5 ½ miljard totalt i budgeten. Då får väl var och en räkna ut vilket som är mest gynnsamt för svenskt näringsliv.

Carina Adolffsson Elgestam ställde den lite retoriska frågan: Vilken är nästa bransch? Och så räknades det upp ett antal, bygg- och anläggningsbranschen, skog- och träbranschen och så vidare. Ja, det kommer säkerligen problem där också. Men vad är då dagsnoteringen för socialdemokratin när det gäller till exempel Volvo? Ska vi köpa med statens pengar? Ska vi köpa med de framtida pensionärernas pengar?

Jag tycker att det är en väldigt viktig skillnad när det gäller stabilitet mellan regering och opposition. Regeringen håller en rak linje. När det gäller Volvofrågan, om vi tittar i dag, sades det ingenting från den socialdemokratiska ledamoten i talarstolen om köp eller inte.

Det går ju bra i opposition att flaxa runt som skadeskjutna kråkor, men i regeringsställning gäller det att hålla linjen.

Anf. 37 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s) replik:

Herr talman! Jag vet inte vad Jan Andersson menar med att man i regeringsställning måste hålla linjen. Det råkar vara så att vi socialdemokrater har en ganska bred erfarenhet av att vara i regeringsställning. Det kanske är just därför som vi nu också lägger fram olika förslag på hur man skulle kunna investera Sverige ur krisen.

Att hålla linjen kan vara viktigt ibland men inte in absurdum. Jan Andersson! Om den budget som ni presenterade i september månad byggde på en tillväxtprognos på ca 1 procent och vi i dag har, beräknat från Riksbankens sida, en tillväxtprognos på 0 procent måste det ändå vara en viss skillnad. Då är jag inte helt övertygad om att den rätta vägen är att hålla en rak linje. Då kanske man faktiskt ska försöka att anpassa sig lite grann till det som är dagens verklighet.

Det är det som regeringen inte gör. Man håller fast vid det som numera är en budget som är passé, som har gjort sitt. Den är i grund och botten inte aktuell. Vi behöver nya saker för att möta framtiden.

Vad det sedan gäller fordonsindustrin och Volvo och Saab har vi aldrig sagt och föreslagit att staten ska köpa Volvo. Det vi har sagt är att regeringen ska vara handlingskraftig och komma med åtgärder.

Bara för att ge ett förslag kan jag säga att vi har sagt att vi vill göra ett klimathandslag med fordonsindustrin för att fortsätta med framtidsforskningsprogrammen som handlar om att ha säkra bilar och också miljövänliga bilar. Här ligger faktiskt Sverige i framkant. Låt oss fortsätta att göra det även i framtiden! Därför är det viktigt att vi också får besked från regeringen om hur det ska bli inför framtiden.

Anf. 38 JAN ANDERSSON (c) replik:

Herr talman! Ja, när det gäller olika stimulanspaket för olika sektorer vet Carina Adolfsson Elgestam att man inte står i talarstolen och talar om att det här kommer eller det här kommer inte.

Det ligger i sakens natur att det gäller att ha så kort tid som möjligt mellan offentliggörandet och ikraftträdandet. För att ta ett hypotetiskt exempel: Vad händer med marknaden om jag skulle stå här och säga att vi vid halvårsskiftet kommer att ha en 25 000-kronorsrabatt på alla bilar? Det är ganska självklart att det här inte annonseras några förslag.

Sedan får jag väl, när den här debatten är avslutad, gå tillbaka till min kammare och försöka ta reda på vad som är dagsnoteringen för statligt ägande i Volvo när det gäller Socialdemokraterna. Är det Mona Sahlins linje? Är det Thomas Östros linje? Eller är det Carina Adolfsson Elgestams linje?

Anf. 39 LAGE RAHM (mp) replik:

Herr talman! Jag är lite fascinerad av Jan Anderssons intresse för ägandet i Volvo. Som göteborgare kan jag säga att det i och för sig är positivt att människor ägnar sin tankeverksamhet åt sådant som finns i Göteborg – det uppskattas. Men det kan väl inte vara den viktigaste frågan i hela den här näringslivsdiskussionen, om Volvo ska köpas eller inte. Var kommer den frågan ifrån?

Jan Andersson påpekar att Socialdemokraterna inte sade något från talarstolen om köp av Volvo eller inte. Det finns ju en massa frågor som det inte sägs något om. Det är väl ändå inte så att frågan om att köpa eller inte köpa Volvo är den svåraste och viktigaste frågan i vår tid just nu?

Det handlar om helt andra saker.

Jan Andersson pratar om fler saker som kanske var något viktigare. Det var sänkta skatter. Det kan vara bra. Det är tragiskt att regeringen har komplicerat skattesystemet så mycket med sitt detaljstyrande.

Man pratar bara om sänkt skatt och vad vi inte ska göra, det vill säga att vi inte ska köpa Volvo. Jag undrar varför Jan Andersson inte sade ett ord – om jag hörde rätt – om näringslivets möjlighet att bidra till klimatomställningen. Varför har man inte ett framtidsinriktat fokus på vad vi ska göra och vad som behövs för att rädda den här planeten i stället för att prata om vad staten inte ska göra?

Anf. 40 JAN ANDERSSON (c) replik:

Herr talman! Precis som Lage Rahm vet har vi om en liten stund nästa debatt som handlar om energi- och klimatfrågor. Jag tänkte i det anförandet ta upp vad vi gör på energi- och klimatområdet. Där finns bland annat forskningen på andra generationens biodrivmedel som kommer att vara väldigt betydelsefull för svensk bilindustri framöver. Det är det korta svaret.

Lage Rahm undrar över intresset för Volvos ägande. Det är mer en illustration av skillnaden mellan oppositionens agerande och kraven på agerande från regeringen. Man talar om passivitet.

Med tre olika förslag när det gäller Volvoägandet på nästan lika många dagar kan man säga att det är passivitet att hålla sig kvar vid en linje. Men jag tycker att det är en viktig illustration när vi pratar om handlingskraft och passivitet. I regeringsställning handlar det inte bara om att kasta upp lite olika bra idéer. Det handlar också om att genomföra dem och att de inte ska stå emot varandra.

Anf. 41 LAGE RAHM (mp) replik:

Herr talman! Det är intressant att notera att Jan Andersson fortsatt verkar tycka att det här är den viktiga illustrationen, även om det inte lät så tidigare, över hur man ska agera och inte. Då är frågan: Varför inte ta till andra åtgärder när vi pratar om den här krisen? Varför jobbar man inte med andra stimulansåtgärder?

Jag kan hålla med om att köpa Volvo inte är den stora heliga graalen i sammanhanget. Det är helt rätt. Men det finns saker som vi borde kunna göra.

Jag har en liten undran om vi ändå ska prata lite om att köpa Volvo. Jag har förstått att AP-fonderna har vissa aktier i fordonsindustrin. Det är pensionspengar. Jag förstod att Jan Andersson anser att pensionspengar inte ska vara inblandade i fordonsindustrin. Är det Jan Anderssons linje att AP-fonderna nu ska sälja allt sitt innehav i fordonsindustrin? Det skulle jag vilja veta.

Jag är glad över att vi ska diskutera energi sedan. Jag tycker att det är positivt. Men att begränsa frågan om klimatförändringar till frågan om energin tycker jag är olyckligt. Det är en bredare fråga som jag önskar skulle gå in under näringslivsområdet och som jag efterlyser att Centern skulle kunna ta del av.

Anf. 42 JAN ANDERSSON (c) replik:

Herr talman! När det gäller energifrågornas betydelse för industriutveckling tror jag att jag och Lage Rahm har en liknande syn. Ska vi ha en konkurrenskraftig industri i Sverige framöver krävs det att vi har det på ett miljömässigt och hållbarhetsmässigt bra sätt. Där är vi inte särskilt skilda åt.

När det gäller exemplet är det ungefär det exempel som jag tycker att jag hinner med i mitt anförande på åtta minuter. Det finns fler exempel på spretande förslag, inte bara från oppositionen. Vi är alla överens om att det behövs åtgärder, men det är en väldig variation på vilka åtgärder som föreslås.

Därför tycker jag att det blir lite fel när man gör jämförelsen: Titta så många bra åtgärder det finns! Regeringen gör ingenting.

Ska man vidta alla åtgärder som föreslås kommer det att spreta något oerhört. Vi kommer inte att ha någon peng kvar för att möta den utveckling som vi har framför oss. Precis som jag sade tidigare har intensivskedet i krisen pågått i tre fyra månader, vilket är väldigt lätt att glömma. Det är stora omvälvningar och stora problem.

Vi kommer med säkerhet att ha att hantera det här under hela denna mandatperiod, förhoppningsvis inte jättemycket under nästa. Men denna mandatperiod kommer vi definitivt fortfarande att ha krisen som en huvudfråga. Då gäller det att ha resurser kvar även 2010.

Anf. 43 MIKAEL OSCARSSON (kd):

Herr talman! Vi är lyckligt lottade att få bo i ett land med tydliga årstider. Nu är det som bekant vinter. Snön försvann förra veckan, så det är en mycket mörk sådan. Men vi vet alla att våren kommer.

I väldigt många branscher upplever man nu vinter. Finanskrisen blåser kallt runt om i vår omvärld och även över vårt land. Varslen ökar, och enskilda människor och familjer drabbas hårt. Det finns dock ingen anledning att agera panikartat. Som politiker måste vi alla agera ansvarsfullt.

Regeringen har, som påpekats här flera gånger, lagt fram en budget för 2009 som är en av de mest expansiva budgetarna i hela Europa. Den innehåller åtgärder som ökar hushållens konsumtionskraft och sänker kostnadstrycket för företagen samt rejäla satsningar på infrastruktur och forskning och utveckling.

16 av de 32 miljarder som regeringen satsar går till att förbättra företagandet. Detta ska ses tillsammans med de sänkningar på nästan 30 miljarder som regeringen genomfört tidigare. Dessutom är regeringen beredd och har utrymme att vidta ytterligare åtgärder om så behövs. Det kommer säkerligen att behövas under nästa år.

Förslagen på företagsskatteområdet innebär att det blir mer lönsamt och enklare att driva företag. Drivkrafterna för investeringar och nyanställningar förstärks, och företagens administrativa bördor minskar genom de förslag som finns i det här paketet. Det tillsammans med andra åtgärder som presenteras i budgetpropositionen skapar goda förutsättningar för att svensk ekonomi snabbt ska kunna återhämta sig när den globala konjunkturen vänder uppåt igen, det vill säga när vi får se en vår i den internationella konjunkturen.

Alliansen gick till val på att det skulle bli enklare, billigare och mer lönsamt att driva företag. Regeringen har, som alla kunnat se, i rask takt levererat företagsfrämjande åtgärder. Alliansregeringen har under den här mandatperioden vid halvtid hunnit genomföra betydligt fler åtgärder för att förbättra företagsklimatet än vad den förra regeringen hann genomföra på tolv år.

Bland annat har förmögenhetsskatten slopats och jobbavdraget införts, också på inkomst av näringsverksamhet. Arbetsgivaravgifterna har sänkts generellt och så mycket som halverats för ungdomar. Avdrag för hushållsnära tjänster har införts. Nystarts- och integrationsjobb har införts. Bolagsskatten har sänkts, 3:12-reglerna har lindrats och medfinansieringen av sjukförsäkringen har slopats.

Nu upplever vi dock en tid av finansiell oro som väntas få stora effekter på svensk arbetsmarknad. Med den vetskapen har regeringens företagsfrämjande åtgärder varit mer än nödvändiga. Om jag hade stått här i kammaren i dag utan att vi hade drivit den aktiva politik vi har gjort hade det inte känts bra.

Utöver de åtgärder som redan har genomförts och de förslag på skattesänkningar som finns i budgetpropositionen kan vi i betänkandet läsa att mer pengar satsas på turistfrämjande åtgärder. Vinnova får ökade anslag, och nästan ½ miljard kronor mer satsas på fordonsforskningen.

Till detta kommer ett antal utredningar som inte har avslutats eller som det inte har hunnit läggas fram någon proposition om. Bland dem kan särskilt nämnas utredningen om trygghetssystemen för företagare och utredningen om statliga finansieringsinsatser för företag.

Det är rejäla satsningar som alliansregeringen har genomfört. Mot denna politik finns en tydlig opposition. Den samlade vänsterkartellen har i princip varit emot vartenda förslag som vi har lagt fram för att förbättra företagsklimatet.

Herr talman! Det är bra att oppositionen inser betydelsen av riskvilligt kapital och att de vill göra extra satsningar. Jag är övertygad om att fler satsningar för att stimulera tillkomsten av riskvilligt kapital behövs. Kristdemokraterna har föreslagit flera sådana åtgärder.

Nu sitter dock en utredning som inom en snar framtid ska komma med ett förslag på hur statens insatser kan förbättras. Det pågår även en utredning som ska komma med förslag på hur man skattevägen kan nå framgång. Jag ser med tillförsikt fram emot dessa utredningar och förväntar mig naturligtvis att regeringen kommer med förslag på dessa områden.

Jag tycker också att det är bra att oppositionen inser betydelsen av forskning och utveckling och vill göra insatser där. Regeringen har lagt en forskningsproposition på riksdagens bord som är en historisk satsning. Aldrig förr har så mycket extra medel satsats. Detta kommer att komma svenskt näringsliv till del, även om det ger resultat på lite längre sikt.

Det är också betydelsefullt att det finns många som är beredda att satsa och starta egna företag. Nyföretagandet är högt. Jag är övertygad om att det värderingsskifte som håller på att ske med alliansregeringen kommer att bidra till en långsiktig positiv utveckling för svenskt företagande där fler vågar ta steget till att bli egenföretagare.

Ett gott företagsklimat är en ödesfråga för vårt lands och vår välfärds framtid. Näringspolitiken har under väldigt lång tid varit eftersatt i Sverige. Regeringens hittills två år vid makten har dock inneburit ett trendbrott. Företagsförbättrande reformer har genomförts i snabb takt, och ett värderingsskifte är på väg. Det är mycket viktigt att denna politik får fortsätta att verka i Sverige.

Med dessa ord yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga motioner.

Anf. 44 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s) replik:

Herr talman! Alla har vi olika bilder av verkligheten. Det blir ganska tydligt här i kammaren i dag.

Det är roligt att höra att Mikael Oscarsson tycker att oppositionen har en tydlig politik. Maria Plass sade tidigare att hon tyckte att den var rörig. Det är intressant i sig och säger kanske lite grann om hur den borgerliga majoriteten ser på politiken.

Mikael Oscarsson sade att man efter två år med en borgerlig regering nu kan se ett tredebrott. Det tror jag att det är många runt om i Sverige som känner i sin vardag väldigt tydligt. Därför är det intressant när Mikael Oscarsson om den förra regeringen säger att de inte genomförde så många bra reformer för företagandet eller för landet. Det är skillnad med den nya regeringen och allt som den hunnit göra under de här två åren, säger han.

Det som har blivit mest tydligt utifrån de förändringar som den borgerliga regeringen har gjort är hur orättvisorna i samhället har ökat för människorna i deras vardag – bland annat med de skattesänkningar och jobbskatteavdrag som innebär att om man är arbetslös eller sjuk så får man faktiskt inte del av dem. Det handlar också om arbetsgivaravgifterna. Ni har höjt arbetsgivaravgifterna för småföretagare, framför allt inom tillverkningsindustrin – de som nu går på knäna, de som nu har problem med riskkapital.

Så nog är det ett tredebrott i deras verklighet. Jag skulle tro att många av dem är oerhört besvikna på den borgerliga regeringen. De hade nog högre förväntningar, inte minst när det gäller arbetsgivaravgifterna.

Anf. 45 MIKAEL OSCARSSON (kd) replik:

Herr talman! Till Carina Adolffson Elgestam vill jag först säga att vad jag menar med tydlighet är att vänsterkartellen har varit emot i princip alla förslag vi har kommit med när det gäller att förbättra företagsklimatet. Otydliga är ni för att ni är så spretiga och inte har några gemensamma förslag.

Det har också visat sig vara otydligt när det gäller vilka som ska göra det och på vilket sätt. Den ena stunden ska Vänsterpartiet och Ohly inte alls vara med. Nästa dag finns inga gränser för det samarbete som ska ske. Det har varit mycket otydligt på den punkten.

Vi har mycket riktigt satsat på att råda bot på det utanförskap som har varit så skadligt för vårt land. Därför har vi satsat på åtgärder som vi har trott varit viktiga, och det har också visat sig att utanförskapet har minskat väldigt mycket under de år vi har haft förmånen att ha makten i Sverige.

Jag skulle vilja ställa en fråga till Carina apropå det här med inkomstskatter. Hur skapar högre inkomstskatter fler jobb? Hur ger fördubblade arbetsgivaravgifter för ungdomar fler jobb? Det är frågor som jag vill ha svar på.

Anf. 46 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s) replik:

Herr talman! Jag kan bara konstatera att jag inte fick något svar av Mikael Oscarsson vad gäller arbetsgivaravgiften som har höjts för småföretagare. Men han kanske kommer tillbaka om detta i nästa replik.

Jag tycker kanske att Mikael Oscarsson överdriver något när han säger att vi är emot alla förslag som regeringen lägger fram. Jag får erinra Mikael Oscarsson om, vilket alla som sitter här i kammaren väl känner till, att regeringen lade fram ett förslag för några veckor sedan angående tillskott till Almi och Exportkreditnämnden. Det tyckte vi var ett alldeles utmärkt förslag som låg helt i linje med förslag vi hade lagt fram utifrån att öka möjligheterna när det handlar om krediter och den finanskris vi nu ser i Sverige.

Vi är inte emot alla förslag, och just det här förslaget hade också en specialgång genom riksdagen, en mycket kort tid. Det hade vi inte heller några synpunkter på. Vi tyckte att det var okej att snabbbehandla det, och därför tycker jag inte att Mikael Oscarsson ska säga att vi är emot alla förslag. Vi är inte emot sådant som skapar tillväxt och trygghet i landet. Där ställer vi gärna upp, men kom då och redovisa sådana förslag!

Det kan därför vara smakfullt om Mikael Oscarsson i sitt avslutande inlägg kan redogöra för vilka förslag regeringen och den borgerliga majoriteten här i riksdagen tänker presentera när det gäller jobb och det faktum att konkurserna ökar. Mikael Oscarsson sade väl också fel, för nyföretagandet ökar väl inte i dagsläget?

Mikael Oscarsson sade i sitt inlägg att regeringen har beredskap för ytterligare åtgärder och att det kommer att behövas. Det betyder att Mikael Oscarsson från Kristdemokraterna har insett att det behövs åtgärder. Det vore bra med en redogörelse för vad.

Anf. 47 MIKAEL OSCARSSON (kd) replik:

Herr talman! Jag vill först konstatera att jag inte fick något svar av Carina Adolfsson Elgestam på den fråga jag ställde: hur högre inkomstskatt skapar fler jobb och varför ni är emot det tredje steget i jobbskatteavdraget som totalt sett gör att de flesta får upp emot 1 500 kronor mer kvar per månad när skatten är betald.

Jag får inte heller svar på frågan hur fördubblade arbetsgivaravgifter för ungdomar ger flera jobb.

Carina Adolfsson Elgestam blir mig svaret skyldig där.

Det är bra och vi är väldigt glada för det stöd vi har fått när det gäller insatserna för Almi. Men när det gäller en rad andra åtgärder är ni helt emot. Det är väldigt beklagligt. Ta till exempel hushållsnära tjänster som har betytt så mycket, där svart arbetskraft har blivit vit och det har skapats nya arbetstillfällen. Detta är ni helt emot. Det beklagar jag. Förmögenhetsskatten likaså, trots att era partikamrater i Finland är med och stöder detta finns det ingen förståelse här i Sverige. Ändå driver den ut kapital som skulle kunna verka i Sverige och som är jätteviktigt för att få fram kapital i framtiden.

Anf. 48 LAGE RAHM (mp) replik:

Herr talman! Mikael Oscarsson nämnde i sitt inlägg, om jag hörde rätt, att oppositionen är emot alla förslag som förbättrar för företagande. Det måste i rimlighetens namn innebära att alla förslag som oppositionen inte är emot inte kan vara bra för företagande. Jag skulle vilja fråga Mikael Oscarsson om det är så att de förslag som regeringen har lagt fram som inte alla i oppositionen har varit emot är dåliga för företagande.

Anf. 49 MIKAEL OSCARSSON (kd) replik:

Herr talman! Jag uppfattade inte riktigt frågan. Du får faktiskt ta den en gång till.

Jag vill passa på att ställa samma fråga som jag ställde till Carina. Hur skapar högre inkomstskatter flera jobb? Hur ger fördubblade arbetsgivaravgifter flera jobb till ungdomar?

Jag ställer de frågorna så kan du ställa din fråga till mig igen.

Anf. 50 LAGE RAHM (mp) replik:

Herr talman! Jag kan börja med att säga att jag inte anser att det är rimligt att tro att ett väldigt komplicerat skattesystem som försvårar för företagare ökar deras benägenhet att anställa människor.

Frågan handlade om att jag förstod Mikael Oscarsson som så att han menade att oppositionen hade varit emot alla de förslag som förbättrar för företagande. Det finns dels förslag som har kommit från regeringen, dels förslag som har kommit från oppositionen. Jag är väl inte helt förvånad om Mikael Oscarsson menar att alla förslag som kommer från oppositionen är dåliga för företagande, men det tror jag verkligen inte är fallet. Vi har en mängd bra förslag för företagande. Det är möjligt att Mikael Oscarsson inte håller med.

Däremot är konsekvensen av att oppositionen skulle vara emot alla förslag som är bra för företagande faktiskt att de förslag som vi i oppositionen inte är emot inte kan vara bra för företagande, om vi är emot alla förslag som är bra för företagande. De vi inte är emot kan ju inte vara bra för företagande, enligt Mikael Oscarssons logik. Då undrar jag om det verkligen är så att Mikael Oscarsson menar att alla förslag från regeringen som inte alla i oppositionen har varit emot verkligen är dåliga för företagande. Jag tror inte att så är fallet.

Anf. 51 MIKAEL OSCARSSON (kd) replik:

Herr talman! Det jag syftade på var att oppositionen i de allra flesta fall har varit helt emot de förslag som vi har lagt fram. Men naturligtvis finns det goda förslag även från oppositionen.

Inte minst var det så tillbaka i tiden. Under den förra och förrförra mandatperioden gjorde faktiskt Miljöpartiet vid flera tillfällen gemensam sak med de borgerliga partierna när det gällde att vidta åtgärder för små och medelstora företag. Det är självklart så att vi måste lyssna på varandra för att inse vad som är det bästa för Sverige.

Vad som också är viktigt för oss som har majoriteten och för regeringen är förstås att vidta ansvarsfulla åtgärder som både håller ordning på statsfinanserna och ger nya arbetstillfällen. Det är just det vi har visat under de år som vi har haft regeringsmakten. De åtgärder vi har vidtagit har haft stor inverkan. Vi har fått tiotusentals nya arbetstillfällen. Den politiken måste få fortsätta verka. Den kommer att göra att vi får ännu flera arbetstillfällen. Den saken är jag viss om.

Anf. 52 BÖRJE VESTLUND (s):

Herr talman! I går eftermiddag satt jag på min kammare och skrev ett manus till denna debatt, men väldigt nervösa regeringspartiföreträdare har gjort att debatten har varit så roande att jag ändå måste kommentera några av de saker som har sagts från denna talarstol i dag.

En sak som slår mig var att Anders Borg när regeringen tillträdde sade att om två år ungefär kan vi se effekterna av regeringens politik. Ja, vi börjar se dem nu. Jobb försvinner från svensk industri nästan varje dag. Ungefär 20 000 i månaden varslas. Verkligheten börjar bli regeringens allra största fiende.

Sedan kom man in på de förslag som oppositionen har lagt fram. Det råd som man ger i alla sammanhang verkar vara: Ta en Alvedon så blir det bättre! Sitt still i båten, någonting kommer att komma, kanske. Detta har vi hört och hört.

Måhända att de förslag som vi har lagt fram från oppositionspartierna inte är så bra som ni skulle vilja. Men kom med egna förslag då! Kritisera inte oss för att vi lägger fram förslag som vi anser vara genomtänkta och viktiga.

Regeringen skulle ha jobbfokus på sin politik, sade man. Är det jobbfokus när man sitter still i båten och låter jobben försvinna från svensk industri varje dag? Det är frågor som jag tycker är intressanta i det här sammanhanget.

Man tar väldigt stora ord i sin mun. Man sade så här: Vi har under flera år sett att nu är det sämre tider på väg. Det är ju fantastiskt att man inte såg det när man gjorde finansplanen, där man talade om hur stor arbetslösheten skulle bli, hur mycket tillväxten skulle bli och så vidare. Vi kan bara konstatera att man bara några månader senare har fått justera de planerna.

Ingen kunde se detta. Vi måste i alla fall vara ärliga. Jag tycker att ni har en förvånansvärt upphöjd syn på er själva.

Vi blev gisslade när vi hanterade frågan om ökat anslag till Vinnova i höstas. Några dagar senare kommer exakt samma förslag igen. Vi tyckte naturligtvis att det var bra, men vad var det som var så dåligt med vårt anslag när ert var så genomtänkt och bra?

En annan fråga man måste ställa sig i de här sammanhangen är: När var det svensk ekonomi kollapsade förra gången? Inte var det när Socialdemokraterna satt vid makten. Det var några andra partier som satt vid makten den gången också. Jag tycker att den höga svansföring ni försöker ha i den här debatten och i andra debatter i någon mening tyder på enbart en sak, att ni är i total avsaknad av idéer om vad man ska göra åt denna kris. Sitt still i båten, eller ta en Alvedon så går det över!

Man vill ha en tydlig linje tror jag att det var Jan Andersson som sade. Jag konstaterar bara att den tydliga linjen är så mycket värd att Kenneth Johansson, partikamrat till Jan Andersson, i dag går ut och kräver att regeringen ska agera. Nog ställs det krav ute i landet på att regeringen ska agera.

Den här krisen kan man inte prata sig ur. Näringsministern pratar och pratar, men att prata sig ur en hel kris är knappast möjligt. Man måste nog agera. Man måste ha konkreta förslag. Om nu oppositionens förslag är så dåliga – kom med egna i stället för att anklaga oss för att vi har lagt fram dåliga förslag!

Jan Andersson sade också: Ska man köpa Volvo i det här sammanhanget för pensionspengarna? Nja, det kanske man inte ska göra. Men det gick väldigt bra att köpa Vasakronan för pensionspengar. I de sammanhangen var det inga problem.

Mikael Oscarsson säger att vi är emot alla förslag som regeringen ger. Jag tittar i vår budget och på alla de anslag som vi har. Det är 35 anslag, och vi är överens i 15 av dem. Vi vill plussa på i 19 anslag, och i ett anslag vill vi ta bort. Jag kan konstatera att på det här området kan det i alla fall inte vara så att vi är emot allting som regeringen gör. Vi vill tvärtom stärka det som regeringen gör.

När det gäller hushållsnära tjänster är det ungefär lika många som blir varslade i industrin på en dag som har kommit till i de arbetena som det ser ut just nu – på en dag! Och detta kostade som sagt 26 000 högskoleplatser.

Herr talman! Slutligen skulle jag bara vilja säga en sak till i mitt anförande. Sverige måste ha en effektiv och bra konkurrenslagstiftning. Det är viktigt för vårt land. Det är viktigt inte minst för att vi ska ha tilltro till våra marknader men också för att vi inte ska se fifflare som konkurrerar ut seriösa företag. Vi ska inte heller ha företag som bildar olika typer av samarbeten med kartellbildningar och otillåtna prissamarbeten. Därför är detta oerhört viktigt.

Det är också bra att man har gett mer pengar till Konkurrensverket. Men de pengarna har ju kommit därför att Konkurrensverket har fått fler uppgifter. Vi vill komplettera detta genom att tillskapa en livsmedelsdelegation – en delegation som ska arbeta just därför att man ska kunna få ned matpriserna. Detta har varit ett problem under många, många år. Vi kan inte se att regeringen har några konkreta förslag på just detta. Det har sagts oss att Sverige har varit ett u-land när det gäller konkurrensfrågor. Vi är glada att vi fick den här nya lagstiftningen, som vi var fullständigt eniga om här i kammaren. Jag är också glad över att man tog bort det ganska befängda förslag som den dåvarande oppositionen drev om att kriminalisera konkurrensbrott.

Med detta, herr talman, yrkar jag bifall till vår reservation.

Anf. 53 MARIE WEIBULL KORNIAS (m):

Herr talman! Sverige är ett av världens mest öppna och handelsberoende länder. Vårt välstånd bygger på vår handel med omvärlden, som uppgår till över 52 procent av bnp.

Färsk statistik från SCB visar att värdet av Sveriges varuexport under de första nio månaderna ökade med 9 procent jämfört med 2007. Samtidigt steg varuimporten med 10 procent, vilket ger Sverige ett positivt handelsnetto och hela 87 miljarder. För årets sista månader kommer dessvärre statistiken inte att kunna vara så stark på grund av den rådande finansiella krisen i världen.

I Ewa Björling har vi en handelsminister som driver handelsfrågan aktivt inom både EU och världshandelsorganisationen WTO. Handelsministern trotsar de protektionistiska vindar som blåser inom både EU och i världen. Att stödja företag i deras internationalisering och främja svensk handel och utländska investeringar är så viktigt att det engagerar ett stort antal aktörer och en stor del av regeringen.

Under 2007 genomfördes nio ministerledda handelsdelegationer. I år har antalet utvidgats till att omfatta hela 25 delegationer i Exportrådets regi, som har engagerat ett antal departement. Utöver Utrikesdepartementet är det åtskilliga andra departement som har genomfört och plane-

rar att genomföra delegationsresor med små och medelstora företag till viktiga tillväxtmarknader som Indien, Brasilien och Ryssland.

Handelsministern har lett delegationer till gamla välkända handelsplatser som Kina, Japan och USA, men även till nya tillväxtmarknader som Ukraina och Gulfstaterna.

Näringsdepartementet och Miljödepartementet turas om att leda delegationsresor inom miljöteknik eller *cleantech*, som branschen ofta benämns. Vi är duktiga på energismarta klimatlösningar och förnybar energi i Sverige. Världen efterfrågar svenska produkter och tjänster på området.

Näringsutvecklingen är i dag miljödriven, kan man säga. Satsningar har gjorts på ett antal internationella samverkansprojekt, bland annat inom miljöteknik, förnybar energi och miljöfordon. En annan stor svensk exportprodukt är projektet Hållbara städer, där regeringen har avsatt 340 miljoner kronor fram till år 2010. Detta kommer för övrigt att vara temat under Kinas världsutställning i Shanghai 2010, där Sverige har beslutat att delta. Förhoppningsvis kommer många små och medelstora företag att haka på denna unika möjlighet att delta.

Även Socialdepartementet verkar för internationaliseringen av små och medelstora företag inom det medicinsktekniska området, där Sverige besitter spetskompetens. Här kan Sverige uppvisa lösningar inom alla delar av hälso- och sjukvård.

Herr talman! Växande små och medelstora företag är en förutsättning för framtida tillväxt och sysselsättning i Sverige. Det finns en outnyttjad potential för små och medelstora företag att delta i globalisering. Enligt Nutek är det i dagsläget endast 14 procent av småföretagen som exporterar. Helt klart avtar avståndets negativa inverkan med ett företags storlek. Därför är det så viktigt att vi för en politik här hemma som gör det lättare, roligare och enklare att vara företagare så att företagen verkligen vill växa.

För att små och medelstora företag ska komma över eventuella inträdeströsklar och komma i gång med sin export krävs det ofta ett aktivt stöd från ett effektivt exportfrämjande. Här är Exportrådet ett bra verktyg med sin grundläggande exportservice och kompetensutveckling genom de 20 regionala exportrådgivare som finns ute i landet och stöder de små och medelstora företagen. Dessa kan hjälpa företagen att ta fram en affärsplan för att komma i gång med exportsatsningen. För de företag som har kommit lite längre kan ett Affärschansprojekt vara till stor hjälp med kartläggning av marknadsförutsättningar. Det är en satsning som riktar sig till företag med max 50 anställda och max 10 miljoner euro i årsomsättning.

Jag har haft förmånen att träffa Exportrådets duktiga konsulter på plats i en del av de 50 länder där Exportrådet har totalt 64 representationskontor. Man inspireras av det stora kunnande dessa konsulter besitter om marknadens förutsättningar till gagn för små och medelstora företag. Det är oerhört glädjande.

Herr talman! Det är viktigt att vi stärker små- och medelstora tjänsteföretags förmåga till internationalisering på EU:s inre marknad – en marknad med fri rörlighet för människor, varor, tjänster och kapital som i dag omfattar 27 länder med över 500 miljoner konsumenter.

EU:s tjänstedirektiv ska vara på plats i december 2009, alltså om ett år. För detta krävs utökade insatser från Kommerskollegium. Därför föreslås anslaget öka med 11 miljoner kronor till att omfatta totalt 79 miljoner.

Tjänstedirektivet innebär stora expansionsmöjligheter för export för en mångfald affärsområden. I dag utgör tjänsten endast 25 procent av den totala utrikeshandeln i Sverige. Här finns onekligen en fantastisk potential.

Vi får inte glömma att svenska företags förutsättningar att hävda sig på den internationella marknaden faktiskt börjar här hemma. Det är här hemma vi ska ha ett bra näringsklimat så att företag väljer att växa och utvecklas. Därför satsar regeringen på förbättringar för företagen till ett värde av 16 miljarder i budgeten inför 2009.

Samtidigt fortsätter arbetet med regelförenklingen. Målet är att sänka de administrativa kostnaderna med 25 procent till 2010.

En fortsatt satsning på forskning och utveckling är oerhört viktigt. Här satsar regeringen ytterligare 15 miljarder de närmaste fyra åren. Det ska förhoppningsvis leda till en ökad kommersialisering av nya produkter som förhoppningsvis kommer att finna sin väg ut på världsmarknaden.

Våra attityder till företagande och entreprenörskap är oerhört viktiga. Därför bör entreprenörskap tillåtas genomsyra hela vårt samhälle.

Anf. 54 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s) replik:

Herr talman! När det gäller frihandel och export tror jag att vi kan vara rörande överens, Marie Weibull Kornias och jag. Jag vet att vi är det här i Sveriges riksdag. Det har vi nog varit de senaste 100 åren. Det är också det som har varit framgången för Sverige och svensk industri. Det är väl därför vi känner oss oroliga nu när vi ser vad som händer med marknaden och exporten.

Jag vill minnas att man på nyheterna i går kväll sade att Volvos export till USA har halverats. Det är ju en ganska negativ signal. Jag vet att Volvo i Braås som producerar dumprar har tappat order ganska rejält. Just nu ligger produktionen på två och en halv dag i veckan – det säger en del. Majoriteten av de dumprar som Volvo producerar går ju på export.

Därför är det intressant att handelsministern är ute och reser. Det är naturligtvis också viktigt med olika handelsdelegationer. Jag har själv haft förmånen att vara med vid ett tillfälle när vi besökte Ukraina. Det är viktigt, men frågan är vad som kommer ut av det speciellt med tanke på de neddragningar den borgerliga regeringen har gjort på Exportrådet och ISA. Det finns kapitalister runt om i vår värld som skulle vara beredda att satsa kapital i Sverige. Ni har försämrat deras möjligheter genom att nästan halvera intäkterna till deras verksamhet.

Hur ser Marie Weibull Kornias på det?

Anf. 55 MARIE WEIBULL KORNIAS (m) replik:

Herr talman! Carina Adolfsson Elgestam väljer att i sin replik fokusera på fordonsindustrin, en bransch med en stark överkapacitet i hela världen. För bilindustrin handlar det givetvis om att kunna växla om och anpassa sig till de nya förutsättningar som gäller.

Vi kan konstatera att en del bilföretag inte har kunnat ställa om snabbt nog. Här krävs mer forskning och utveckling.

Carina Adolfsson Elgestam nämnde även Exportrådet. Vi vet att anslagen till exportfrämjandet i Sverige ofta har varit tillfälliga och ryckiga genom årens lopp. Det ena året har det varit upp, och det andra året har det varit ned. Det har varit lite olika i Exportrådets mix hur man har jobbat med de statliga anslagen å ena sidan och fakturering till stora kunder å andra sidan. Det finns olika modeller att jobba med.

Det man kan konstatera, Carina Adolfsson Elgestam, är att Exportrådet gör ett makalöst jobb ute i världen.

Anf. 56 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s) replik:

Herr talman! Det kan vi vara överens om att Exportrådet gör, trots minskade resurser. Jag vill minnas att de har tappat ungefär 15 personer i personal. Om man blir 15 personer färre blir det ju svårare att göra ett bra jobb. Åtminstone är min erfarenhet från det privata näringslivet där jag har min anställning att det blir lite tuffare då. Men visst gör de ett bra jobb.

Kontentan av er politik är att de har fått mindre pengar att arbeta med för att göra ett bra jobb. Man har faktiskt fått lägga ned exportkontor framför allt i Europa för att enbart satsa på Asien. Det spelar naturligtvis roll – inte minst i den tid vi lever i nu – för de närområden dit Sverige har stor export där mycket behöver göras för att exporten ska fungera och för att man ska vilja handla våra produkter.

När det gäller exporten vill vi ha mer investeringsfrämjande åtgärder. Vi satsar mer pengar än regeringen i vårt budgetalternativ. Vi säger att vi vill ha fler exportrådgivare som kan arbeta kostnadsfritt framför allt mot småföretagen och mot underleverantörerna. Där finns mycket att göra. Där kan det i dag finnas fler företag som kanske inte själva riktigt har klarat av eller orkat med att träffa en exportrådgivare för att försöka komma ut på nya marknader och växa som företag.

Med stimulansåtgärder skulle man ganska snabbt kunna gå in med pengar för att på olika sätt se till att man läser mer om marknadsföring och hur man säljer på export. Är regeringen beredd att satsa på detta?

Anf. 57 MARIE WEIBULL KORNIAS (m) replik:

Herr talman! Exportrådet är en organisation med en enorm dynamik. Man har förmåga att fatta beslut och göra omstruktureringar. Man är snabbfotad, skulle jag vilja påstå. Därför ser man den här förändringen. Vissa kontor läggs ned eftersom de är mindre intressanta, och nya skapas. Det innebär inte att kontoren blir färre eller mindre dynamiska på något sätt eller att man hjälper färre företag. Jag skulle snarare tro att det är fler.

För de små företag i Sverige som Carina Adolfsson Elgestam talar om finns ju strukturen med de 20 regionkontoren kvar. De finns tillgängliga för små- och medelstora företag att besöka för att göra en marknadsplan och gå igenom förutsättningarna på ett bra sätt.

Riktigt små företag kanske måste ha en viss styrka. Man ska nog vara rätt så bra på hemmaplan innan man ger sig ut på bortaplan. Det krävs muskler för att klara av en exportsatsning. De flesta som har sysslat med

den här verksamheten vet att det tar tid, och då gäller det att man har uthållighet. Det går inte på ett kick.

Anf. 58 KENT PERSSON (v) replik:

Herr talman! Jag tänker ta upp det som Carina Adolfsson Elgestam var inne på när det gäller exporten. Sverige är extremt beroende av sin exportindustri och dess verksamhet. Över 50 procent av bnp härstammar från exportindustrin. I ett läge då vi tappar andelar på exportmarknaden i förhållande till våra konkurrentländer är situationen givetvis allvarlig.

Jag håller med om mycket av det som Marie Weibull Kornias har sagt i sitt inlägg om betydelsen av företag på exportmarknaden. Men jag är lite mer intresserad av på vilket sätt det är. Det räcker inte att bara säga att Exportrådet är duktigt och snabbfotat. Det finns gränser när dessa snabba fötter står fast i marken i en cementburk så att säga och inte kan lyfta. Frågan är om vi inte hamnar i det läget när man från regeringens sida har gjort sådana kraftiga nedskärningar. Om man inte har resurser för att kunna förflytta sig till de marknader där man bör vara hjälper det inte hur snabbfotad man än är. Jag skulle vilja se en betydligt större och bredare satsning på de nya marknaderna – Indien och Kina – där vi i dagsläget tyvärr inte har nått de framgångar som vi borde ha nått. Där har man en ekonomi som är i tillväxt.

Jag är intresserad av lite mer verkstad från regeringens sida. Det vore därför alldeles utmärkt om jag fick ett sådant svar från Marie Weibull Kornias.

Anf. 59 MARIE WEIBULL KORNIAS (m) replik:

Herr talman! Som jag påtalade i mitt anförande är det ett stort antal aktörer som är involverade i detta för Sverige så otroligt viktiga område. Jag har nämnt bland annat Exportrådet. Men det finns många fler aktörer.

Det som gläder mig med alliansregeringen och våra nya ministrar är att alla tar på sig denna mantel. Alla är där ute och säljer Sverige. Det tycker jag är kolossalt positivt.

Det finns så många olika områden. Jag nämnde Miljödepartementet och miljöteknik. Jag nämnde Socialdepartementet och Medtech. Jag nämnde handelsministern och andra generellt när det gäller handelspolitiken. Sedan ska vi inte glömma, Kent Persson, att även våra utlandsmyndigheter har en unik möjlighet att verkligen agera dörröppnare som vi så väl behöver. Det är ett samspel mellan så många aktörer. Och vi som alla vill Sveriges väl måste bejaka detta.

Anf. 60 KENT PERSSON (v) replik:

Herr talman! Det är ändå så, Marie Weibull Kornias, att vi tappar marknadsandelar på exportmarknaden i dag i förhållande till jämförbara konkurrentländer. Då går det inte att bara stå här och vara nöjd och tala om vilka resurser som vi har för att sälja Sverige. Det hjälper oss inte i förlängningen.

Det är precis som ni sade här tidigare att det behövs handfast stöd, en knuff ut. Då är min fråga: Hur ser detta handfasta stöd till företagen ut för att de ska ta sig ut? Jag har inte fått något svar på den frågan.

Anf. 61 MARIE WEIBULL KORNIAS (m) replik:

Herr talman! Jag har också sett den uppgift som Kent Persson framhåller om att vi tappar marknadsandelar. Det finns lite olika sätt att se på den uppgiften. Vad det handlar om är att hela världshandeln har ökat. Då drabbas Sverige som en liten aktör naturligtvis i statistiken. Det behöver inte de facto innebära att vi i Sverige exporterar mindre. Som jag visade i den färska statistiken från SCB ökade exporten med 9 procent under de första nio månaderna i år. Det kommer det dessvärre att se annorlunda ut för det fjärde kvartalet.

Tjänstedirektivet är kolossalt viktigt, Kent Persson. Vi har bara 25 procent av våra tjänster på export. Där finns fantastiska möjligheter för svenska företag att ta sig in på Europas inre marknad, en marknad med 500 miljoner konsumenter. Det sätter jag en stor tillit till.

Anf. 62 STAFFAN ANGER (m):

Herr talman! För att vi ska kunna behålla och utveckla vårt välstånd krävs det ett näringsliv som fungerar i både hög- och lågkonjunktur. Det gäller att se till att vår näringspolitik är i högsta världsklass så att vi kan konkurrera på de globala marknaderna. Det blir tuffare och tuffare.

Alliansregeringen påbörjade för drygt två år sedan reformarbetet när det gäller våra företag. Det innehåller en hel uppsjö av förändringar och aktiviteter. Vi har förändrat redovisningsplikten för momsinsbetalningar för småföretag. Vi har sänkt inkomstskatten för företagare. Vi sänker nu arbetsgivaravgiften för företag. Dessutom bygger vi ut lärlingsutbildningen för företag, och till min stora glädje får vi en yrkeshögskola i min hemstad Västerås. Vi arbetar ständigt med att minska byråkratin för företagen, och vi ska klara de 25 procenten till 2010.

Herr talman! Just nu är vi på väg att införa ett nytt trygghetssystem för företagare, vilket är väl så viktigt. Jag skulle kunna rabbla upp åtskilliga andra åtgärder som vi är på väg att vidta under de kommande åren så att Sverige verkligen blir världsledande. Här är det nämligen en tävling mellan länder och kontinenter när det gäller företagspolitik. Vi ska vara bäst.

Vi har satsat mycket på de små och medelstora företagen vilkas framtid är helt avgörande för vårt framtida välstånd. Utan små och medelstora företag kan vi inte bygga ut vårt välstånd.

Närmare 1,5 miljoner svenskar arbetar i företag med färre än 50 anställda. Drygt 98 procent av alla företag har färre än fem anställda.

Att fortsätta skapa ett företagsklimat i näringslivet är en huvuduppgift för alliansregeringen. I alliansregeringens budget för 2009 och framåt finns en satsning på hela 16 miljarder kronor på företagen som kommer att börja verka inom ett par veckor.

Maria Plass har gått igenom detta i detalj, så jag ska inte göra det. Jag vill bara understryka att vi i detta läge, då vi visste att vi gick in i en lågkonjunktur, har satsat 32 miljarder kronor på en budget med en expansiv finanspolitik. Det är den mest expansiva budgeten i hela Europa. Och mer kommer att komma. Vi kommer att ha denna lågkonjunktur under både 2009 och 2010.

Jag ska nu övergå till att tala om tre områden som ligger mig nära. Det gäller konkurrenssituationen, som en socialdemokratisk talare har

tagit upp, rymdteknologins betydelse för Sverige och mineralsektorns ljusa framtid.

Regeringen har i budgeten föreslagit ett kraftfullt konkurrenspaket för att förbättra konkurrensen och den offentliga upphandlingen i Sverige som inte är bra i dag. Prisläget har trots den inre marknaden varit högt jämfört med andra länder. Det finns för lite konkurrens också inom Sveriges offentliga sektor. Ökad konkurrens leder till högre kvalitet och lägre priser på vardagskonsumtion och boende. Detta får i sin tur till följd att människor får mer pengar över i plånboken. På lång sikt bidrar en god konkurrenssituation till minskat inflationstryck, men redan på kort sikt ger konkurrens ökad produktivitet.

Regeringen föreslår en omfattande ökning av Konkurrensverkets medel. Man föreslår ett tillskott på närmare 70 miljoner kronor under de kommande tre budgetåren, detta för att kunna genomföra de åtgärder som krävs för nödvändiga konkurrensförbättringar på svenska marknader.

Vidare föreslår regeringen att det sammantaget satsas närmare 140 miljoner kronor under de kommande åren på åtgärder som syftar till att förbättra genomförandet av offentliga upphandlingar i Sverige som absolut kan förbättras. På så sätt underlättar man för småföretagen.

Vad gäller Sveriges rymdverksamhet arbetar våra svenska företag inom ett europeiskt nätverk, nämligen European Space Agency, ESA.

Rymdmarknaden kommer att öka väsentligt i Europa under kommande år. Det är viktigt att vi är med på denna expansion. Näringsministern har påtalat hur viktigt detta marknadssegment är för Sverige och att rymdverksamheten har en teknikhöjd som gynnar våra svenska teknikföretag.

I Europa kommer ett nytt navigeringssystem att inrättas som ersätter det amerikanska gps-systemet. Vidare finns det ett nytt system för säkerhet och observation, gmes, som också kommer att införas. Dessa två nya system ökar marknaden med enorma belopp. Att skicka upp en raket med en satellit kostar i dag i storleksordningen 500 miljoner euro.

Vi i Sverige är bra på att bygga satelliter sett till både kvalitet och konkurrenskraftiga priser. Här finns det en enorm potential för framtida business för svensk industri.

Herr talman! Ett annat produktområde som ökar i Sverige gäller undersökningar av olika mineralförekomster. Intresset från företag ute i världen har varit mycket stort. Ett flertal företag i Sverige och även utländska företag provborrar för att se om det finns lönsamma mineralförekomster.

De tidigare höga mineralpriserna har naturligtvis ökat intresset. Men man måste se dessa mineralpriser över ett flertal konjunkturcykler eftersom mineralpriserna går både upp och ned.

Det finns positiva undersökningsresultat från Pajala. Det ser ut som att två järnmalmgruvor kommer att öppnas i Pajala och även en på den finska sidan av gränsen. Vidare ser det ut som att den gamla gruvan i Dannemora öppnas igen, vilket verkligen gläder oss. Geografiskt ligger dessa potentiella gruvor i områden som har en liten befolkning och där invånarna har svårt att försörja sig. Sverige är mycket mineralrikt så vi får säkert se nya investeringar på nya orter, vilket också är mycket glädjande.

Herr talman! Målet för vår näringspolitik är att skärpa den svenska konkurrenskraften och att skapa förutsättningar för fler jobb i fler och växande företag. Därigenom bryts utanförskapet, och vi blir fler som bygger framtiden i Sverige.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Anf. 63 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s) replik:

Herr talman! På tal om utanförskap: Just nu har jag nog en känsla av att utanförskapet i Sverige växer i och med att fler blir arbetslösa. Men det var inte det jag tänkte fråga om.

Staffan Anger sade i sitt anförande att vi har ungefär 1 ½ miljon småföretagare. Men ni har höjt arbetsgivaravgiften för dem med 3,25 procent. Är det bra för deras utveckling? Det kan man inte låta bli att fundera på. Att vi ska bli världsledande, bli bäst, tycker jag kan vara en bra ambition. Lite grann delar vi den uppfattningen. Det var anledningen till att vi tillsammans med industrin tog fram branschprogram för sex strategiska näringar i Sverige där vi och näringslivet ansåg att Sverige var konkurrenskraftigt. De här branschprogrammen är Staffan Anger och hans kolleger på den borgerliga sidan emot, så jag undrar om Staffan Anger delar nyss nämnda uppfattning.

Jag skulle vilja ställa en fråga till. Det gäller budgeten i förhållande till stimulanspaket och till att varslen och arbetslösheten ökar och allt fler företag går i konkurs. Har Staffan Anger något svar på frågan om hur eller när det eventuellt kommer något förslag från regeringens sida? I flera inlägg tidigare här har det ju skinit igenom att någonting eventuellt kan tänkas komma i rätt tid – när nu ”rätt tid” är – eller ifall det skulle behövas.

Anf. 64 STAFFAN ANGER (m) replik:

Herr talman! Jag vill först säga några ord om utanförskapet. Hittills har vi skapat jobb för ungefär 180 000 människor. Att 180 000 personer fått det är fantastiskt.

Just nu är det kris i världen, inte bara i Sverige – en finanskris grundad på vad som har hänt i Amerika. Det viktigaste nu är att klara av att bankerna lånar ut pengar. Det gör de ju inte i dag på rätt sätt. Blodomloppet måste alltså börja fungera.

Vår finansminister var i går nere i Bryssel och försökte påverka så att man får de rätta tarifferna. Vidare gäller det vad det kostar att få de här garantierna. Man tror att man kan lösa detta.

Den person som ska köpa en lastbil lånar självklart pengar till köpet, men i dag kan han inte låna pengar. Det är därför som orderingången har minskat så kolossalt mycket. Banksystemet måste börja fungera. Jag menar att svenska banker måste ta ett Sverigeansvar, inte bara ett aktieansvar.

När det gäller fördelar för företagen kan jag säga att vi har sänkt bolagsskatten från 28 procent till 26,3 procent. Vi har sänkt arbetsgivaravgiften med 1 procent. Över huvud taget har vi sett till att det rent byråkratiskt blir mycket lättare att arbeta i småföretag.

Vidare har vi ett branschprogram för bilindustrin, vilket jag välkomnar. Det handlar om 450 miljoner kronor. Vi har utökat forskningspeng-

arna till industrin men har lagt dem på ett lite annorlunda sätt. Vi har nämligen lagt dem i forsknings- och utvecklingspropositionen där det finns ännu mer pengar. De pengarna ökar med 1,2 miljarder. De här pengarna kommer naturligtvis att satsas på den omstrukturering av svensk bilindustri som nu kommer att ske.

Anf. 65 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s) replik:

Herr talman! I fråga om det har blivit lättare för småföretagen under den borgerliga regeringen är jag inte helt övertygad om att alla småföretagare runt om i Sverige känner det så och delar den uppfattningen. Men det beror kanske på att det från början fanns väldigt höga förväntningar på den borgerliga regeringen.

Jag återkommer till detta med budget och stimulanser inför framtiden och till att det finns ett behov av att vi investerar oss ur den här krisen. Staffan Anger kommer, precis som jag, från industrin och har säkert viss erfarenhet efter de lågkonjunkturer som vi i Sverige tidigare har gått igenom.

Som det är i dag och sett till det läge som vi befinner oss i hävdar vi att det behövs åtgärder för att Sverige ska ta sig ur krisen. Då säger man från regeringens sida och från borgerligt håll här i riksdagen att det är för tidigt, att man inte kan göra det nu under innevarande budgetår. Man har alla möjliga argument.

Min erfarenhet från industrin är att man när man tappar väldigt många order och ser att budgeten inte går ihop gör en översyn och anpassar sin budget därefter. Det görs under innevarande år. Man förändrar på de olika kontona. Som facklig företrädare har jag själv vid flera tillfällen suttit med vid bordet när det handlat om att göra sådana här förändringar.

Det är lite märkligt. Den 22 september lade regeringen fram en budget där man presenterade en tillväxt på över 1 procent. Men i dagsläget, i december månad, vet vi att man inför år 2009 räknar med en tillväxt på 0 procent. Någon skillnad måste det ändå vara däremellan. Frågan blir därför igen: Varför kommer det inga åtgärder för att stimulera tillväxten i Sverige här och nu? Vi har ju den möjligheten nu.

Anf. 66 STAFFAN ANGER (m) replik:

Herr talman! Vad vi gör är att vi stärker konsumtionen i Sverige med 15 miljarder – med början om några veckor. Detta är väldigt viktigt. Det kommer alltså 15 miljarder till och också olika besparingar på kostnadsidan i budgeten. I denna lågkonjunktur blir det ett finansiellt pålägg om 32 miljarder.

Diskussionen när vi lade fram budgeten var intensiv. Vi diskuterade om att det skulle bli fråga om 30–40 miljarder – då hade vi räknat med en lågkonjunktur. Sedan kom den finansiella krisen. Då måste man så att säga reagera på ett annat sätt.

Vad vi nu gör är att så mycket som möjligt försöka förstärka Arbetsförmedlingen och förstärka utbildningen. Det kommer åtgärder om detta. Det har också arbetsmarknadsministern pratat om. I fredags var det ett möte med 13 landshövdingar och näringsutskottet där man gick igenom de åtgärder som kan vidtas. Vi lägger i infrastrukturbudgeten 8 miljarder på vägar och järnvägar. Man tittar igenom vad som är viktigast att göra ännu fortare. Det är det här sättet som man ska arbeta på.

Det finns också en förhoppning att Volvo ska vakna till. Volvo har inte skjuts i sin produktutveckling. De har inte satsat på miljöbilar, de har inte satsat på hybridbilar, de har inte satsat på landhybrider och inte på elbilar. Det skulle man ha gjort. Man kan diskutera om ansvaret ligger i Göteborg eller om det ligger i Trollhättan. Förmodligen ligger det på båda ställen. Det är alltså en förhoppning att vi ska kunna lösa den frågan i samverkan med Volvo och Saab.

Anf. 67 BÖRJE VESTLUND (s) replik:

Herr talman! Först måste jag kommentera det kraftfulla konkurrenspaketet. Om man slår ihop Nämnden för offentlig upphandling och Konkurrensverket är det nog inte så kraftfullt i pengar räknat i alla fall. Visserligen har Konkurrensverket genom att man slog ihop det med Nämnden för offentlig upphandling fått utökade arbetsuppgifter i samband med att vi, i stor enighet i denna kammare, förändrade konkurrenslagen. Brukligt är att om man får fler uppgifter i myndigheter får man i regel en penningpåse för detta.

Kraftfullheten och att man från den här regeringen skulle satsa så mycket mer på konkurrensen vet jag inte var någonstans Staffan Anger får det ifrån. Det som det har uttalats om har just gällt offentlig upphandling.

Men det vi konsumenter möter varje dag är frågor om livsmedel, byggnadsämnesindustrin och andra saker som vi upplever alldeles för dyra i förhållande till vår omvärld. Där kan jag inte se – jag försökte leta efter det – några kraftfulla satsningar.

Jag skulle väldigt gärna vilja fråga Staffan Anger: Var någonstans i budgeten eller i texterna kan vi se de här kraftfulla satsningarna på att bekämpa höga livsmedelspriser eller byggnadsmaterielpriser?

Anf. 68 STAFFAN ANGER (m) replik:

Herr talman! Vi har samma uppfattning när det gäller att se till att konkurrenskraften förstärks i Sverige och att vi får ned priserna. Det är inte bra som det är. I många fall har vi oligopol, och det är inte bra. Dem kan vi kanske inte bryta upp som man gör i Amerika, men vad vi kan göra är att se till att det finns en övervakning som fungerar väl. Det är därför vi har gett, och det är fullt klart och finns skrivet i instruktionerna, 170 miljoner för att förstärka det under tre år. Det framkom också väldigt väl i somras när hela alliansledningen, med alla partiledare, gick ut och talade om att vi måste se till att vi får en övervakning som är mycket tuffare.

Konkurrenslagen har skärpts. Sedan kan man diskutera kriminalisering eller inte, där råder det lite olika uppfattningar. Men vi har accepterat att vi inte ska göra så, och då får vi arbeta med de möjligheter som finns.

Det är fullt klart att det finns direktiv från regeringen att på allvar ta hand om de här frågorna. Jag är inte alls orolig för att vi inte skulle få ned prisnivån i Sverige.

Anf. 69 BÖRJE VESTLUND (s) replik:

Herr talman! En annan fråga som vi socialdemokrater ganska nyligen presenterade handlar om likviditeten i småföretagen som är ett problem

och blir ett större och större problem med de långa faktureringsperioderna. Man har kanske 30 dagars faktureringsperiod. Helt plötsligt får man veta att det ska vara 60 eller 90 dagar eller någonting annat. Det gör att småföretagen kommer i kläm.

En enkel åtgärd som skulle kunna vidtas är att kräva att våra myndigheter inte utnyttjar dessa långa faktureringsperioder, i väntan på att man kan göra en förändring i lagen om avtalsvillkor som ju naturligtvis tar mycket längre tid. Men myndigheter skulle mycket väl kunna göra detta ganska omgående.

Då är min fråga till Staffan Anger: Varför har detta tagits så njuget emot av regeringen och allianspartierna? Varför är det ett så svårt problem? Detta borde kunna göras ganska enkelt.

Det andra jag skulle vilja fråga Staffan Anger om i denna omgång gäller rymdpolitiken, framför allt gps-systemen. Det är jättebra med dem. Men vi har också våra svenska system, till exempel Arianeprojektet, som hela tiden och inte minst nu riskerar att helt och hållet läggas ned på grund av att regeringen har en ganska njuget politik på det här området. Vad tänker Staffan Anger ta för initiativ för att man ska kunna rädda den svenska rymdindustrin? Det är bra att vi samarbetar på Europeanivå om detta, men vi har också ganska mycket, inte minst forskning, som har stor betydelse för rymdindustrin.

Anf. 70 STAFFAN ANGER (m) replik:

Herr talman! Faktureringsperioderna är en kommersiell fråga därför att man i en affär sätter ett pris, leveranstid, kreditvillkor och annat. Det är den totala affären man gör upp. Då är det väldigt svårt att styra företag – vi har sett att ni vill göra det – att gå ned från 60 dagar till 30 dagar. Sådant fungerar inte, utan det är den totala affären som är viktig. Det ska vi ha klart för oss, även när det gäller den offentliga sektorn. Det går inte att ändra på det sättet.

När det gäller rymdsidan kan vi konstatera att Arianeprojektet inte har varit särskilt bra. Det har inte varit tekniskt dåligt, utan man har spenderat enormt mycket pengar på det, inte för Sveriges del men i andra delar. Det är inte väl skött. Det är ett misskött projekt. Det har blivit som ett svart hål som man har stoppat pengar i. Detta är ett olycksfall, och sådant ska naturligtvis inte inträffa i framtiden. Nu ska vi satsa på gms och på vårt navigeringssystem och se till att våra rymdföretag får vara med och konkurrera där vi är världsledande på satelliter.

Anf. 71 EVA-LENA JANSSON (s):

Herr talman! Jag tänkte i mitt anförande ägna mig åt att diskutera innovationer, entreprenörskap och synen på uppfinnare. Till att börja med kan jag inte låta bli att konstatera att stora rubriker i dag som alltid handlar om varsel. 130 000 jobb hotas i Sverige. Atlas Copco är det senaste som vi kunnat läsa om. De varslar 100 visstidsanställda i Örebro som snart blir arbetslösa.

Den borgerliga majoriteten har pratat mycket men agerar inte i samma omfattning. Därför är det tillfredsställande att se att vår budget från Socialdemokraterna är på 1 miljard mer inom det utgiftsområde som

vi nu diskuterar. Bland annat satsar vi 660 miljoner mer på Vinnova, forskning och utveckling. Vi tar frågan på allvar.

När det gäller innovationer och att inte bara prata utan också göra har vi sagt att vi vill satsa 160 miljoner på innovationer, varav 100 miljoner till småföretagarstipendium, 40 miljoner till ett särskilt innovationslån för uppfinnare och 20 miljoner till ökat stöd till kommersiell service.

Det föreslagna småföretagarstipendiet är avsett att underlätta för människor som bär på kreativa visioner och som vill omsätta dessa i nya affärsidéer och nya företag men för vilka steget är långt att lämna en fast anställning.

Det föreslagna innovationslånet för uppfinnare skulle ha en förenklad ansökningsprocess och sänkta medfinansieringskrav. Det är jätteviktigt med tanke på finanskrisen. Innovationslånen skulle gå till företag utanför den akademiska världen för att ta vara på de innovationer som kommer från en lång arbetslivserfarenhet och yrkeskunskap.

Låt mig prata om dem som har blivit svenska mästare i år när det gäller uppfinningar. Petra Wadström fick Skapapriset i år. Skapapriset, eller det nationella utvecklingsstipendiet som det också kallas, är till för att ge stöd till uppfinnare som omvandlar sina uppfinningar till kommersiella produkter. Det är viktigt för svenskt näringsliv.

Petra Wadström har uppfunnit ett vattenreningssystem med solljus som kan underlätta livet för hundratals miljoner människor, framför allt boende i u-länder.

Andrapriset gick till en forskargrupp i Göteborg som har lyckats – lyssna nu noga – dressera bakterier att spinna tunna rör av cellulosa. Hur de bar sig åt kan jag inte gå in på in här. Det tar nog alldeles för lång tid.

Zader Nalic har tagit fram ett kontrollsystem för värmepumpar.

Mikael Sidenmark har uppfunnit en generator för vågkraftverk.

Eva-Lena och Peter Gårdhagen i Nora har tagit fram miljögiftsmätare.

Alla dessa som jag nämnt här är uppfinnare, och de behöver få den uppmärksamhet som de faktiskt förtjänar. Därför tycker vi att det är så viktigt att satsa på just innovationslånen.

Därför är det ganska skönt att kunna säga, nu när vi socialdemokrater går från den här debatten, att vi har gjort något. Vi har satsat, till skillnad från de borgerliga företrädarna som nu får sitta och önska att de också hade agerat, och som hade kunnat agera, men nu får hänvisa till en budget som var gammal redan den 22 september.

Anf. 72 LAGE RAHM (mp):

Herr talman! Jag har ju hållit mitt anförande, men i ett av replikskiftena framförde Maria Plass någonting och ställde några frågor som jag inte hade möjlighet att svara på och som jag tyckte var särdeles tråkiga. Jag vill därför ta tillfället i akt att klarlägga några saker.

Maria Plass frågade vilka samarbetspartner vi hade när Socialdemokraterna på morgonen satt ned och diskuterade med oss för att försöka rädda fordonsindustrin. Då skulle vi ha velat försämra infrastrukturen och diskutera hur det ska produceras färre bilar i Sverige.

Jag kan börja med att säga att jag inte nödvändigtvis tycker att det är dåligt att Socialdemokraterna försöker se hur man kan rädda fordonsin-

dustrin. Det hade kunnat vara en poäng om fler hade velat ägna den frågan lite mer uppmärksamhet, till exempel regeringen.

När det kommer till vad vi tycker är det faktiskt så att vi satsar stort på infrastrukturen. Vi satsar mer på infrastrukturen än regeringen. Det gäller dock framför allt järnvägar. Då hoppas jag att det inte talar för Moderaterna i stort när Maria Plass verkar tycka att det är dåligt att satsa extra på järnvägar. Det skulle vara intressant att höra.

Sedan handlar det inte om att det ska produceras färre bilar i Sverige. Det handlar om att vi måste ha en omställning till ett hållbart klimat där vi inte förbrukar jordens resurser. I det läget går det inte att fortsätta producera den typen av bilar som förstör klimatet, utan vi måste ha en omställning till ett mer hållbart system där man producerar den typen av saker som faktiskt kan användas på ett bra sätt.

Anf. 73 MARIA PLASS (m) replik:

Herr talman! Det var inte meningen, Lage Rahm, att på något sätt förolämpa er i Miljöpartiet för att ni har Socialdemokraterna som samarbetspartner. Det är ju helt er interna process. Jag ställde bara frågan hur det känns.

Jag kan bara konstatera att Miljöpartiet vill höja skatten på fordonsbränsle. Jag känner att det är lite svårt att få det hela att gå ihop. Om man höjer skatten på drivmedlet så radikalt som ni vill göra blir konsekvenserna för bilfabrikerna i Göteborg och Trollhättan, det vill säga Volvo och Saab, ganska stora, för det är ju ganska bensinslukande bilar som produceras där. Det fick jag inte att gå ihop.

Anf. 74 LAGE RAHM (mp) replik:

Herr talman! Det är talande att Maria Plass pratar om drivmedlet i singularis som om det bara fanns ett enda drivmedel, vilket då tydligen skulle vara bensin. Jag vill be att få påpeka att det finns fler drivmedel och att vi borde använda dem i ökad utsträckning. Det är där framtiden ligger, och det är den typen av satsningar vi borde göra.

Anf. 75 MARIA PLASS (m) replik:

Herr talman! De bensinslukande bilarna som nu tillverkas av Volvo och Saab går till största delen på diesel och bensin. Jag skulle önska att det producerades andra typer av bilar.

Sverige är väldigt långt framme när det gäller biodrivmedel. På en konferens i Brasilien höjdes Sverige till skyarna, därför att vi har ett avtal med Brasilien och ligger långt framme. Och vi jobbar hårt inom EU för att vi ska komma vidare, bland annat med andra generationens biodrivmedel.

Anf. 76 LAGE RAHM (mp) replik:

Herr talman! Nu verkar det vara en mer nyanserad bild som Maria Plass ger. Det tycker jag är bra, för det gäller att inse att vi faktiskt inte kan fortsätta med den här typen av verksamhet.

Nu har vi delvis en kris när det gäller frågan om personbilar och vad de ska gå på för drivmedel. Vi borde tidigare ha genomfört den typ av politiska åtgärder som hade varit ett incitament för att ställa om till en

mer hållbar produktion och ett system för att tillverka fordon som går på bättre bränsle. Hade vi gjort det i tid hade vi inte suttit precis så illa till som vi gör i dag, men det är hög tid att börja göra det nu.

Prot. 2008/09:41
3 december

Näringsliv

Anf. 77 KRISTER ÖRNFJÄDER (s):

Herr talman! Jag har begärt ordet med anledning av att det finns ett antal saker som jag tycker att det finns anledning att kommentera. En sådan sak är exempelvis det mantra som de borgerliga partierna försöker att stadfästa när de går från att det är den mest expansiva till en av de mest expansiva budgetar som har presenterats i Europa som den borgerliga regeringen har lagt fram. Om det är så, vad säger vi då om vårt förslag? Det är ju ännu bättre, är ännu mer expansivt och har ännu fler lösningar. Jag tycker att vi ska ta med det i den här diskussionen, för i slutänden kommer det ändå att bli så att många av de förslag som vi lägger fram kommer ni att ta till er och presentera om ett par månader som era egna förslag – precis som ni har gjort i ett antal andra ärenden.

Ett exempel är den sociala tryggheten för småföretagare. Vi hade ett förslag för ett par år sedan. Det lade man åt sidan, kom sedan tillbaka och sade: Nu har vi ett eget.

Förslaget om yrkesutbildning och lärlingsplatser, som vi hade presenterat före valet 2006, lade ni i malpåse och presenterar nu några år senare som ert eget.

Bättre sent än aldrig, var det någon som sade. Frågan är om det alltid är så. Ibland kan det vara för sent.

Det är därför som vi reagerar. Vi reagerar på den verklighet som vi lever i i dag. Vi tycker inte att det räcker med det förslag som vi lade fram för tre månader sedan. Då anser vi att det räcker ännu mindre med ert förslag som innehöll ännu mindre av olika åtgärder.

Här i debatten har man som sagt var påtalat ett antal olika saker. Hur kan en budget vara passé, undrade Maria Plass, innan den ens har hunnit börja fungera? Ja, det fungerar ungefär som med snöröjning. Snöar det väldigt mycket en dag och man skottar bort snön för att få vägen framkomlig och det dagen efter snöar lika mycket, måste man vidta ytterligare en åtgärd. Det räcker inte att säga att det här gjorde vi i går. Man måste anpassa sig till den verklighet som man lever i.

En annan talare sade att man inte kan gå in för en begränsad tid med en lösning för att rädda bilindustrin. Då har jag en fundering: Är vi då bundna till att ha kvar bankgarantin i alla tider?

Borgerliga ministrar pratar hela tiden om vad som inte ska göras i stället för om vad som ska göras. Man pratar om att man inte ska riskera pensionspengar eller skatter genom att äga företag. Då är min fråga: Ska vi ta bort det pensionssystem som vi har i dag där en stor del av våra pensionspengar just går in i olika företag?

Man kan inte kosta på sig att flaxa omkring som skadskjutna kråkor om man sitter i en regering, men tydligen om man sitter i opposition. Då undrar jag om man pratar av egen erfarenhet.

Jag håller med om vikten av att vi satsar på rymdindustrin. Vi ska satsa på rymdindustrin till hundra procent därför att vi har stora förutsättningar. Men varför var då inte den svenska regeringen närvarande när beslutet skulle fattas? Varför säger Christer Fuglesang att han har all

anledning att kritisera den borgerliga regeringen för att svika löftena om engagemang för europeiska rymdsatsningar?

Herr talman! Mina fyra minuter är ute. Jag skulle kunna prata om några saker till. Jag hoppas att jag får anledning att kommentera dem ytterligare om någon har för avsikt att kommentera det som jag sagt.

Anf. 78 JAN ANDERSSON (c) replik:

Herr talman! Det handlade om att flaxa omkring som skadskjutna kråkor. Jag förstår att jag inte fick något svar på frågan om Volvoägandet tidigare i debatten.

Jag har tidningen Fokus från den 31 oktober–7 november här. På frågan om staten ska gå in om Volvo skulle stå utan ägare svarar Thomas Östros: ”Jag ser inte att riksdagen eller regeringen ska gå in i ett företags ägande av den arten.”

I Ekots lördagsintervju för knappt en vecka sedan öppnar Sahlén för statligt ägande i Volvo. Simsalabim poppar Thomas Östros upp igen och har en slug idé om att AP-fonderna ska gå in för att rädda Volvo.

Jag tycker nog att det var en rätt så talande liknelse jag gjorde.

Anf. 79 KRISTER ÖRNFJÄDER (s) replik:

Herr talman! Det var ingen fråga – det var tydligt – utan det var mer ett påstående. Man jag kan väl ändå få kommentera påståendet.

Det jag reagerade på var att Jan Andersson sade att man inte gå in med en lösning under en begränsad tid för att rädda bilindustrin. Varför skulle man inte kunna det? Varför kan inte staten vara delaktig och aktiv i en process för att lösa de akuta problemen för svensk bilindustri? Vad är det som säger att man inte kan det? Jag drar helt enkelt den här parallellen: Om det är på det sättet ska vi då inte gå in med skattepengar och pensionspengar i den sektorn över huvud taget? I förlängningen är det ju alltid fråga om någon form av risktagande. Har vi inte byggt upp vårt pensionssystem på att det aktivt ska gå in som aktieägare i olika verksamheter? Är det inte så det är tänkt? Eller fanns det någon annan fundering från de borgerliga partierna när man var med och skrev på den här överenskommelsen? Är det en annan agenda som gäller?

Jag ser problemet framför mig, och jag ser att det måste lösas. Om problemet ska lösas anser jag att staten har en roll i lösningen av problemet, men jag har inte sagt att staten ska gå in och äga svensk bilindustri för all framtid. I ett akut skede bör man vara aktiv. Vad det sedan ska landa i är någonting helt annat, men det får inte landa i att man inte ska göra någonting, vilket verkar vara regeringens inställning.

Anf. 80 JAN ANDERSSON (c) replik:

Herr talman! Vi ska självfallet ha pensionspengar i våra svenska företag. Men det vi pratar om här är att använda dem för en räddningsaktion. Den nuvarande ägaren säger att man måste göra sig av med detta. Man stoppar 30 000, 40 000, 50 000 spänn i bakluckan på varje bil som levereras. Är det då läge att gå in med pensionspengar? Jag tror inte det.

Det kanske blir ett lite hypotetiskt resonemang när det gäller begränsad tid. Det är klart att man kan gå in under begränsad tid. Det är bara fråga om vad priset är för att gå ur. Om vi går in med ett statligt ägande i

den här modellen tror jag att det finns en risk för att priset för att gå ur blir sådant att jag inte är beredd att betala det.

Prot. 2008/09:41
3 december

Anf. 81 KRISTER ÖRNFJÄDER (s) replik:

Herr talman! Jag tycker att man går händelserna i förväg när man resonerar på det sättet. Eller också är det så att man har uppgifter som oppositionen inte har fått ta del av. För att kunna uttrycka sig så glasklart som Jan Andersson nu gör när han säger att vi inte ska göra det här måste man redan från början ha haft de här kontakterna, vidtagit de här åtgärderna och sett det upplägg som eventuellt skulle kunna finnas. Jag tycker att det är helt fel ingång. Jag tycker att man ska titta på alternativen innan man avfärdar dem.

Näringsliv

Anf. 82 STAFFAN ANGER (m) replik:

Herr talman! Jag blir förskräckt när jag hör Krister Örnfjäder prata om att vi kortsiktigt ska gå in i Volvo och Saab. Jag har jobbat i bilindustrin i 30 år. Jag vet hur tufft det är. Det är en överetablerad bransch med stenhård konkurrens.

Det råkar vara så att de här bilföretagen, Volvo och Saab, inte har någon produktpalett som kommer att klara de närmaste åren. De blöder och blöder. Det är jättestora förluster. Dessutom kommer de att behöva mycket mer kapital än bara köpeskillingen på kanske 20 miljarder. Vad jag har förstått såldes Volvo för 50 miljarder. Det är inte en realistisk verklighet. Det är helt fel att säga att man dessutom ska kasta in pensionskapital.

Jag tycker att Krister Örnfjäder måste förstå vad det är som pågår. Vad kan vi hjälpa till med i det här sammanhanget? Vi satsar 1 ½ miljard i Västra Götaland för arbetsmarknadsutbildning och upp till 100 000 kronor för vissa som ska omskolas. Det kan vi göra.

Vad kan vi göra mer? Jo, vi kan satsa dessa pengar, 450 miljoner, i fordonspotten på att diskutera hur vi kan ta fram en serie bilar som är säljbara. Jag pratar om elbilar, laddhybridbilar och hybridbilar. Där har vi kompetens i Sverige. ABB är världens bästa elmotortillverkare. Vi har drivlinjestillverkare, Getrag, och Lear som kan göra detta också. Där kan vi gå in och säga att vi är beredda att stötta en sådan produktutveckling. Att köpa Volvo och Saab kommer att kosta enorma belopp. Därför ska vi hjälpa till med produktutveckling och omskolning.

Det finns även i dag behov av ingenjörer. Bombardier i Västerås vill ha 200 ingenjörer direkt till sina system.

Anf. 83 KRISTER ÖRNFJÄDER (s) replik:

Herr talman! Jag vet inte om jag så klart och tydligt sade att svenska staten ska gå in och köpa detta. Däremot sade jag att man ska gå in och engagera sig och att man framför allt ska undvika att säga att den lösningen inte är aktuell förrän man vet hur alternativen ser ut.

Det jag har reagerat mot i den här diskussionen så här långt är att man så glasklart säger att det inte är någon statlig angelägenhet att vara med och rädda Volvo och Saab. Det så jag har tolkat diskussionen och de skrifter som jag har fått ta del av.

Vad är det då som är värt att bevara? Ja, det är en massa kunnande, en massa arbetstillfällen och hela strukturer, inte minst på västkusten, som

är värt att bevara. Ska de tillverka samma produkt? Det övergår mitt förstånd. Jag är övertygad om att det gäller er andra också, åtminstone de borgerliga ledamöter som har varit tillsammans med mig på de möten som vi har haft, senast i tisdags när Bil Sweden hade möte här i riksdagen. Där fick vi en redovisning av dagsläget från de här företagen. Jag hörde inte, så länge jag var kvar, några av de borgerliga ledamöterna säga: Ni säljer en värdelös produkt – ni har ingen framtid.

Jag hörde helt andra tongångar. Det fanns en förståelse. När Volvo redovisade vilka framtidsplaner man hade och hur man hoppas på att överleva den här situationen hörde inte jag någon borgerlig ledamot vid det tillfället säga: Ni har fel.

Jag förutsätter att det finns någonting att bygga vidare på. Jag vet inte vad, men jag tycker att staten har en del i ansvaret att ta reda på om vi kan göra något och vad vi i så fall kan göra. Den signalen borde regeringen skicka ut i stället för att sitta passiv.

Anf. 84 STAFFAN ANGER (m) replik:

Herr talman! Självklart ska vi göra allt vad vi kan för att rädda Volvo och Saab, men inte köpa företagen. Vi ska naturligtvis se till att de pengar som vi nu har beslutat satsa på forskning går till den utveckling som alla är övertygade om att de måste ha.

Volvo var på väg in på hybridbilssidan, men den bilen är Ford Escort. Den produceras i Amerika. Saab har satsat bra på etanol, men de måste också ha någon form av laddhybridbilar, elbilar eller någonting sådant. De behöver också stöd för att klara produktutvecklingen. Det här är självklart otroligt viktigt för Sverige. Vi måste se till att det fungerar.

Om man nu ska sälja Volvo och Saab ska vi försöka påverka – det är inte säkert att vi kan påverka det – så att man gifter sig med ett bra företag. Man kan gifta sig med Toyota, världens bästa bilföretag, som har hållit på med nya miljöbilar i 15 år och är lönsamt. Det vore jättebra. Eller man kan gifta sig med en kinesisk tillverkare som knappast har någon kunskap alls och som inte kan tillföra någonting. Här är jag övertygad om att det blir diskussioner, men ändå är det ju ägarna, Ford och General Motors, som bestämmer. Men vi ska verkligen göra vad vi kan för att försöka klara det.

Det gläder mig att Krister Örnfjäder nu pratar lite mer om att inte stoppa in de jättebelopp som kommer att behövas. Det är enorma belopp som behövs för att få ordning på den produktfloran. Hade man en bra produktflora som skulle komma skulle jag inte vara så orolig.

Anf. 85 KRISTER ÖRNFJÄDER (s) replik:

Herr talman! Jag tycker att även Staffan Anger börjar bli lite mer nyanserad i sitt sätt att resonera, och det ser jag som väldigt positivt. Jag tycker alltså inte att man ska avfärda ett statligt engagemang förrän man vet vad man har att ta ställning till. Man måste känna till alternativen först.

Jag tycker att staten har en viktig, aktiv roll att spela i den process som ändå måste komma till. Det sägs från tid till annan att det först diskuteras och att det hela tiden har förts någon form av diskussioner mellan regeringen och bilindustrin. Det må vara hänt, men jag har inte

sett några praktiska resultat av det. Får jag se dem kanske till och med jag blir nöjd. Men jag väntar på dem. Vi får se.

Prot. 2008/09:41
3 december

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 12 §.)

11 § Energi

Energi

Föredrogs
näringsutskottets betänkande 2008/09:NU3
Utgiftsområde 21 Energi (prop. 2008/09:1 delvis och redog.
2007/08:RRS25).

Anf. 86 TOMAS ENEROTH (s):

Herr talman! Det blir en övergång från fordonsindustrin och en intressant ordväxling till energipolitik. Jag noterar att Maud Olofsson precis hade presskonferens och inte heller den här gången aviserade några nya resurser.

Hur engagerade vi än må vara, inte minst i näringsutskottet, i fordonsindustrins framtid och i småföretagens framtid blir perspektiven än vidare när man närmar sig energi- och klimatpolitiken. Det sätter saker i relation.

Vi ska i dag debattera utgiftsområde 21, Energi. Jag vill inledningsvis yrka bifall till de socialdemokratiska reservationerna, så är det gjort.

I perspektivet pratar vi om klimatfrågan där energiproduktionen och energipolitiken är så avgörande delar för att klara den utmaning vi har framöver.

Och vi vet det allihop: Om temperaturen fortsätter stiga i samma takt som nu kommer det att leda till mycket allvarliga konsekvenser för hela jorden. Vi vet att bara den påspädning vi har av koldioxiden i atmosfären nu redan kommer att resultera i att vi får stora klimatförändringar framöver med alla de katastrofala följder det kommer att få för stora delar av omvärlden. Det handlar om smältande glaciärer och stigande havsvattennivåer. Det är nu vi måste göra insatser. Det är egentligen redan för sent, men vi kan åtminstone minska effekterna.

Det här var omtvistat för kanske fem–tio år sedan. Det var fortfarande omtvistat från en amerikansk president som förlorade valet på grund av det. Men här i Sveriges riksdag tror jag ändå att de allra flesta inser att det är en gigantisk utmaning vi står inför, och vi måste göra insatser. Det är inte bara FN:s klimatpanel utan också många andra som konstaterar att vi måste minska de globala utsläppen nu. Fram till 2050 måste de dessutom halveras.

Det är inte bara ekonomiska vinster av ett sådant argument, men det är viktigt att poängtera att om vi gör insatser nu slipper vi göra dem senare. För dem som hyllar marknaden och marknadsekonomi borde även det vara ett starkt argument för att göra ordentliga investeringar i klimatomställningen nu. Men naturligtvis är det grundläggande det moraliska ansvar vi har i vår generation att nu göra insatser som begränsar skadeverkningarna på miljön framöver.

I Sverige har vi av tradition haft en bra och framgångsrik energipolitik. På 70-talet gick vi steg för steg när det gällde att hitta olika former av energieffektiviseringar. Det var styrmedel med skatter och investeringsbidrag. Det var bättre energianvändning. Det var lån med räntesubventioner. Listan var lång över alla de insatser som då gjordes.

Och vi har kommit en bit på väg. Vi är det land bland EU:s medlemsländer som har lägst andel fossila bränslen i energitillförseln. Vi är dessutom ett av de ledande länderna i världen på biobränslen. Energin från biobränslen har bara sedan 1994 ökat med 30 terawatt. Det är en siffra som motsvarar uppvärmningen av ungefär 1,5 miljoner villor under ett helt år. I den meningen skulle vi faktiskt kunna tala om att Sverige är ett framgångsland. Sverige är ett föregångsland när det gäller energiomställningen.

Det här har vi åstadkommit inte minst genom de senaste 10–15 årens omställningsprogram, ofta under kritik från framför allt Moderaterna men också en del andra borgerliga partier som inte riktigt gillade den omställningspolitik som vi bedrev. Men den har ju gett resultat. Vi hade en fantastisk bra utgångspunkt med den blocköverskridande överenskommelse om energi vi hade tillsammans med Centerpartiet och Vänsterpartiet. Den var viktig för Sverige. Den var viktig för Sveriges företag.

Den utmaning vi står inför är en fantastisk utmaning också för svensk industri och svenskt kunnande. Genom att vi ställt hårda krav under lång tid har vi också möjlighet att kunna ligga före. Genom att vi har anpassat vår produktion mycket tidigare till att vara energieffektiv har vi konkurrensfördelar gentemot omvärlden. Vi har i den meningen starka exportmöjligheter inom miljöteknikkunnande. Därmed blir energipolitiken inte bara någonting som handlar om vår egen hushållning, utan den blir också i allra högsta grad en näringspolitisk fråga.

Sedan räcker det inte att Sverige klarar att ställa om, även om det är bra om vi gör det och om vi gör det före alla andra. Resten av Europa, USA och alla andra länder måste också klara detta. Därför är det bra att vi använder vårt medlemskap i EU till att pressa fram positionerna, och därför är det bra att vi i EU har antagit 20-20-20-uppgörelsen som innebär att vi ställer upp tuffa ambitioner för Europas länder.

Visst inger det å ena sidan hopp när Obama vinner valet. Ut går en amerikansk president som inte över huvud taget kunde förstå klimatutmaningen, och in kommer en amerikansk president som är beredd att lägga 150 miljarder dollar på förnybar energi. Det är klart att det inger hopp.

Å andra sidan – nu kanske norska ambassaden hoppar på mig – ingav det mindre hopp när vi var med utskottet i Nordnorge och man först från våra norska värdar kunde beklaga att glaciärsmältningen har inneburit att man nu kommer allt längre upp i Arktis och Antarktis och därmed också ser de tydliga klimateffekterna, för att sedan glatt konstatera att det öppnar nya möjligheter att utvinna gas och olja. Man blir onekligen lite bekymrad.

Låt oss konstatera att Sverige har ett bra utgångsläge. Vi har alldeles fantastiska förutsättningar att kunna fortsatt ligga före när det gäller energiomställningen. Men vi tappar tempo. Vi tappar tempo ordentligt. Vi gjorde det närmare bestämt någon gång strax före valet 2006, när Centern valde att bryta den förra blocköverskridande överenskommelsen

om energipolitiken. Därmed lade man en våt filt över svensk energipolitik och konstaterade att ingenting ska hända denna mandatperiod. Och onekligen märks det. Det händer ingenting denna mandatperiod. Om det var någon nyvunnen energipolitisk samsyn som fanns inom alliansen ska jag låta vara osagt. Jag tror att det i huvudsak var valtaktik.

Men det är allvarligt, eftersom det som behövs i det här landet är en bred överenskommelse om energipolitiken. Det är att tydligt kunna ge besked om vilka långsiktiga omställningar vi behöver göra i det svenska samhället, inte bara till medborgarna och företagen utan också till omvärlden.

När den nuvarande regeringen inte levererade någon inbjudan över huvud taget om energisamtal valde vi från Socialdemokraternas sida att bjuda in till Saltsjöbaden för att föra politiska diskussioner om energipolitiken, men ingen kom. Det kom ingen från de borgerliga partierna på den inbjudan som vi hade gjort. Svenskt Näringsliv, LO och andra organisationer har hårt kritiserat regeringen för detta. Vi har i utskottet fått höra att nu i december kommer minsann en inbjudan, eller så kommer det en energi- och klimatproposition. Vid det senaste sammanträdet fick vi dock höra att även den är skjuten på framtiden. Det är inte ens säkert att det blir en sammanhållen energi- och klimatproposition utan två skilda propositioner och inga energisamtal.

När jag varit ute och träffat företagsledare – Vargön Alloys, Stora Enso i Fors eller för den delen Outokumpu – säger alla inom basindustrin att nu måste ni komma till sammanträdesbordet och göra upp. Det säger även företrädare för vindenergi och för vågkraft, alla de som fortsatt vill göra investeringar i förnybar energi men nu inte längre kan göra det eftersom de inte vet hur elcertifikaten kommer att utvecklas. I vindkraftbranschen har antalet investeringar eller förfrågningar halverats bara under ett antal månader. Det är möjligt att det till en del är en konjunkturrefekt, men en stor och viktig del i detta handlar om att regeringen inte ger några besked om certifikatsystemet.

Industrin måste få tydliga spelregler. Vi måste få till stånd en bred överenskommelse om effektiva styrmedel, om långsiktiga satsningar på energiforskning och om investering i ny teknik och hållbara lösningar. Det borde vara självklarheter. Ändå händer ingenting. Jag undrar varför. Varför dröjer ni från den borgerliga sidan? Varför vågar ni inte ens bjuda in till samtal?

Vår socialdemokratiska grundsyn vilar på tre olika ben. Det är ökad förnybar energiproduktion, energieffektivisering och åtgärder för en bättre fungerande elmarknad. Vi tror att man genom ganska stora investeringar skulle kunna förflytta våra positioner i Sverige, för det är uppenbart att marknaden inte själv klarar av att göra det. Här är det offentliga åtagandet oerhört viktigt, att vi inte bara med lagar, regler, skatter och styrmedel utan också med egna tydliga investeringar vågar tala om att det är områden väl värda att satsa på.

Vi har goda sådana exempel. Våra Klimppengar, Klimpsatsningar, alltså klimatinvesteringsprogram, har varit formidabla succéer där branscher, kommuner och andra tillsammans med statlig finansiering kunnat bygga ut fjärrvärmerna, ta vara på spillvärmerna och på det sättet bidragit till att vi fått en fantastisk omställning, inte minst ute i landets kommuner.

Den regering vi har nu har avskaffat Klimpprogrammen och är inte beredd att göra den typen av satsningar över huvud taget. Insatser för att stimulera energieffektiviseringar uteblir. Det finns fönsterpengarna; det är möjligtvis dem man kan hitta i budgeten. Omställningsstödet för byte från oljepanna har också försvunnit eller reducerats. Det är en för dålig ambitionsnivå. Det är tråkigt att ni inte inser att det här är en framtidsnäring. Det är en framtidsmöjlighet, och sådana investeringar behöver göras.

Vi vill gå vidare. Vi vill stärka investeringarna på det här området. Vi vill införa en klimatbonus för bostäder där vi säger att man får 10 000 kronor per hushåll vilket täcker 30 procent av investeringskostnaden. Det innebär att över 60 000 bostäder kan få en klimatbonus under 2009 och 2010. Vi talar inte om vilken teknik man ska använda sig av. Jag tror att det sker en viktig utveckling framöver av klimatneutrala eller teknikneutrala förslag på det här området, för det kommer alltid nya idéer. Men vi ska ge en tydlig signal till hushållen om att satsa på att ställa om. Det förslaget kommer majoriteten olyckligtvis att rösta ned i kammaren senare i dag.

I går presenterade vi ett omfattande program för att bygga om miljonprogramsområden – 840 000 lägenheter står och läcker energi, är inte tillräckligt energieffektiva. Här har vi en möjlighet, för att återknyta till den diskussion vi tidigare hade om stimulanspaketet. Tänk att kunna kombinera möjligheten att stödja den ekonomiska utvecklingen, få i gång sysselsättningen, med att skapa bättre och mer energieffektiva bostäder och samtidigt ge miljöteknikbranschen ett ordentligt lyft. Vi vill satsa åtskilliga miljarder på det programmet framöver. Branschen är med oss, både miljöteknikbranschen och fastighetsbranschen, liksom alla de kommuner som står inför stora investeringar i miljonprogramsområdena.

Vad är det som gör att det dröjer? Varför vågar man inte inse behovet? Vi har en regering som i stället väljer att ta bort investeringsstödet för bostadsbyggandet. Runt hörnet hotar en krasch på bostadsmarknaden, och ingenting händer från regeringens sida.

På transportsidan, som vid sidan av bostäder är en av de stora utmaningarna på energiområdet, lägger vi över 2 miljarder kronor mer på infrastruktuursatsningar, ännu mer om vi räknar med satsningar på spårbunden trafik. Det är klart att det är helt avgörande att göra den typen av investeringar. Regeringen väljer dock att ha en låg ambitionsnivå – minus 1 500 miljoner kronor på energieffektivisering. Varför ser man inte möjligheterna att kunna öka anslaget till energieffektiviseringar? Varför inte ge gasprojektet i Värnamo eller Sekab i Ö-vik större möjligheter att kunna investera?

Här kan vi göra saker, inte minst för fordonsindustrin där man har laddhybridmöjligheter inom räckhåll. Ändå ger man inte extra forskningsresurser. I stället väljer man att avskaffa miljöbilspremien som tillsammans med trängselavgiftsförändringen och boendeparkeringen innebär att det på tre år blir 60 000 kronor dyrare för stockholmarna att ha miljöbil. Det kanske inte är den smartaste insatsen att göra i ett läge när vi har en fordonskris, i ett läge när vi vill att man ska premiera miljöbiltillverkningen och miljöbilsanvändningen. Vad är det för smart med att ta bort miljöbilspremien just nu?

Inom industrin vill vi påskynda omställningen till hållbar egen energiproduktion genom att ge 100 miljoner kronor i investeringsstöd så att man minskar beroendet av olja och kol. För att få en väl fungerande elmarknad vill vi stärka Konkurrensverkets möjligheter, inrätta en elkundsombudsman, begränsa elbolagens möjligheter att teckna dyra tillsvidareavtal, begränsa samägandet av kärnkraften, få en ordentligt fungerande prisprövning av fjärrvärmens, ett förslag som ni alldeles nyligen röstade ned. Här finns naturligtvis möjligheter att få en bättre fungerande elmarknad, gärna en bättre fungerande nordisk elmarknad, men regeringen sitter och tittar på och gör ingenting, vågar inte ta initiativ.

Dessutom har vi en fantastisk resurs i omställningen i form av Vattenfall. En del i betänkandet handlar om Riksrevisionens rapport som kritiserar Vattenfall för att inte fullfölja det åtagande de har. Tänk om vi kunde använda detta stora statliga verk till att vara en motor i omställningsarbetet! Tänk om vi kunde använda ägandet för att investera i förnybar elproduktion!

Här finns en fantastisk möjlighet, inte minst på vindsidan. Vi vet om alla expansionsplaner när det gäller vindenergi. Här har vi möjlighet att kunna nå målet om 25 terawatt, men då måste man ge besked om elcertifikatssystemen. När kommer takhöjningen för elcertifikatssystemen? Eller är det fortfarande så att den borgerliga alliansen, utom Centerpartiet, egentligen inte gillar elcertifikatssystem?

Jag vill med detta säga att Sverige kan. Vi kan vara mycket duktigare inom energipolitiken. *Yes, we can*, tror jag att Obama sade, och det är väl egentligen det som det handlar om, ifall vi vågar ha självförtroende. Jag tror att de borgerliga politikerna ibland inte vill och ibland också hålls tillbaka av ett rigtigt Finansdepartement som säger att det inte är läge att satsa. Eftersom det finns ett riskkapitalgap är det därför risk för att ingen vågar satsa.

Just nu avstannar investeringarna i förnybar energiproduktion i landet. Om vi ska nå 49-procentsmålet om förnybar energi, om vi ska nå 20-20-20-målet och ta vårt ansvar i Sverige måste vi ta initiativ här och nu, stärka ambitionsnivån, se till att göra, inte minst på bostadssidan, alla de investeringar som nu borde stå för dörren med tanke på den lågkonjunktur vi har på marknaden.

Dessvärre är regeringen, som vanligt, handlingsförlamad när det gäller att inse att verkligheten just nu förändras; det gäller både denna höst och tidigare. Man gör inga stimulanspaket och inte heller för man någon energipolitik. Jag har försökt sträcka ut den öppna handen och vill göra det också i denna riksdagsdebatt genom att säga: Låt oss hitta ett läge där vi kan föra gemensamma samtal om energipolitiken, sluta upp med hemlighetsmakeriet och hitta ett sätt att som vuxna människor diskutera om vi kan nå en långsiktig överenskommelse om energipolitiken – inte bara för politikens egen skull, inte bara för att basindustrin och medborgarna behöver det, utan också för klimatets skull behövs en samsyn i energi- och klimatpolitiken. Låt oss våga ta det ansvaret! Generationerna efter oss kommer att berömma oss om vi gör det. Generationerna efter oss kommer att döma er om ni inte inser behovet av det.

(Applåder)

Anf. 87 KENT PERSSON (v):

Herr talman! Det var ett inspirerande anförande Tomas Eneroth höll, och jag kan instämma i mycket av det som sades.

Vi har stått i kammaren i snart fem timmar, och det känns att kroppen behöver fyllas på med bränsle. Energin börjar ta slut. Det är det debatten handlar om – energipolitik.

Visst är det väl ganska skönt att på höstkanten inför vintern när kylan tränger sig på komma in i värmen, sätta på lyset och känna att det trots allt fungerar ganska väl här i Sverige med energiförsörjningen. Att vi dessutom kan ta oss i tid till jobbet med bil, buss eller tåg gör inte saken värre. Det här är en del av vår vardag. Vi tar för givet att energin finns när vi behöver den. Det är en viktig funktion i hela samhällskroppen. Utan energi och energitillförsel stannar samhället.

Därför blir frågan om energipolitiken väldigt viktig. Vi kräver att energin ska vara säker, robust och billig. Vår konkurrenskraftiga industri anser också att energipriset ska vara konkurrenskraftigt i ett internationellt perspektiv.

Det här har varit någonting naturligt för oss här i Sverige. Vi har varje dag tagit för givet att det här ska fungera, ända tills FN:s klimatpanel och Sternrapporten slog ned som en bomb för väldigt många, framför allt på den borgerliga kanten. Någonting höll på att hända här i samhället. Vi fick nya ord här, till exempel "klimatförändring" – det som jag har upplevt och funderat över under herrans många år. Andra partier har också sett detta och lagt fram förslag.

Detta bygger egentligen på att vi behöver ställa om samhället. Hela vårt sätt att leva handlar det om. Det är förändringar av samhället och klimatet som i stor utsträckning beror på våra val att konsumera. Vilka energikällor som vi använder för vår energiförsörjning och konsekvenserna av om man använder uran, olja, kol och torv eller sol, vind, vatten och biobränsle är avgörande om vi vill begränsa klimatförändringarna och göra dem mer hanterbara i framtiden.

Det handlar om att skapa ett samhälle som är ekologiskt hållbart, även när det gäller energiproduktion. Ska vi använda oss av ändliga fossila energikällor, eller ska vi göra ett vägval och ställa om samhället till en produktion av energi som bygger på förnybara bränslen och ett sätt att leva som är ekologiskt hållbart?

Världens energisystem står vid ett vägskäl. Vi i Vänsterpartiet har gjort vårt val. Det jag saknar nu är regeringens syn och regeringens val. Det är ni som sitter och styr. Det är ni som måste ta initiativ i de här frågorna. Det är som näringsministern sade: Sluta tjafsas, kom med lite handling!

Men det är också så att vi inte kan ha någon klimatpolitik utan energipolitik. Det är beklagligt att konstatera att regeringen än en gång har lyckats presentera en energipolitik som inte tar fasta på den verkliga utmaningen, nämligen en effektivare användning av energi. Det är avgörande för att minska klimatpåverkan.

Vänsterpartiet anser att energipolitiken måste vara både målinriktad och genomförbar. Vi har en rad rapporter som styrker våra förslag om att energieffektivisering är guld. Kommissionen mot oljeberoende har i sin rapport föreslagit att ett råd eller center för energieffektivisering bör skapas med uppgift att driva på för en offensivare utveckling. Kommiss-

ionen anser också att energieffektiviseringen kan bli en strategisk kraft åt en expanderande miljöteknikdriven tillväxt och affärssektor med produkter och tjänster för både hemmamarknader och växande global efterfrågan. Det är det vi behöver när vi har en vikande exportindustri i dag.

Klimatberedningen har i sin slutrapport våren 2008 slagit fast att energieffektivisering är en viktig åtgärd för att nå de uppsatta målen. Energieffektiviseringsutredningen, som nyligen lade fram sin rapport, fastslår att Sverige har en stor potential att kunna uppnå de uppsatta klimatmålen om vi energieffektiviserar. Naturskyddsföreningen har nyligen presenterat en utredning som slår fast att Sverige kan halvera sin energiförbrukning fram till 2030 genom energieffektivisering utan att det för den skull påverkar välfärden negativt.

Flera svenska rapporter har pekat på energieffektiviseringens betydelse. Men ändå levererar regeringen ingenting. Den nonchalerar de här rapporterna fullständigt.

IEA, International Energy Agency, har lagt fram en rapport som heter *World Energy Outlook 2008*. De har studerat och tagit fram olika scenarier fram till 2030 för en klimatpolicy. IEA bedömer att effektivisering av energisystem är den i särklass viktigaste åtgärden för minskade utsläpp av koldioxid.

De tittar också på vilka satsningar som behöver göras. De gör bedömningen på tillförselsidan att förnybar energi kommer att passera gaskraft i storlek och bli den näst största källan till elektricitet i världen redan 2010. Fortfarande kommer kolkraften att vara först. Förnybar sole energi, vindkraft, geotermisk energi samt tidvatten- och vågenergi växer i dag tillsammans snabbare än någon annan kategori i världen. Inom OECD ökar elen från förnybara energilag snabbare i dag än elen från fossilt bränsle och kärnkraft tillsammans.

Det här är kunskaper som regeringen inte kan vara omedveten om. Det finns att läsa och ta del av. Ändå är det som att regeringen gör som strutsen: stoppar ned huvudet i sanden och låtsas inte om den verklighet som finns omkring.

Varför inte agera när det finns kunskaper? Här har vi också en möjlighet att utnyttja dessa kunskaper och det kunnande som finns inom svensk industri. Genom att göra de här satsningarna kan vi utveckla svensk miljöteknik ytterligare. Men för det krävs också att vi avsätter medel för att göra den här typen av satsningar. Det behövs miljöteknik, som vi beskriver i våra motioner. Det behövs också för den delen extra satsningar i de här kritiska skedena.

Jag har sagt det tidigare, och jag säger det igen. Om ingenting händer är det bättre att amerikanska investerare går in och gör de här satsningarna på svenska miljöteknikföretag. Men jag ser helst att den utvecklingen sker här i Sverige med svenskt riskkapital eller med svenska regeringens hjälp. Vi behöver våra jobb i framtiden, allra helst nu när vi står inför kanske väldigt stora strukturomvandlingar inom vissa delar av svensk industri.

Den andra delen när det gäller energieffektivisering är att vi föreslår att samla ihop resurserna inom ett område till ett energieffektiviseringscentrum. På det sättet kan vi jobba maximalt med de resurser som redan finns och lägga till lite extra, så att vi kan fortsätta de här satsningarna som Klimat- och investeringsprogrammet hade tidigare och som indu-

strin, företagen och kommunerna har ansett vara av betydelse för omställningen i det svenska samhället. I stället skrotar regeringen detta.

Vi behöver ha en samlad myndighet. Regeringen brukar prata väldigt mycket om att vi måste ha hängrännor och väldigt få stuprör. Här har ni en möjlighet. Slå ihop myndigheterna! Bilda en programmyndighet med gemensam verksamhet av de olika myndigheterna som i dag sysslar med energifrågor! Energimyndigheten och Boverket är två exempel. Det finns fler. Bilda en programmyndighet, en tillfällig myndighet som tar tag i energieffektiviseringsfrågan! Det är den i särklass viktigaste frågan. Det är där man ska börja. Man ska alltid börja med att pressa kostnader innan man går och späder på med investeringar för att bygga ut förnybar energi. Det behövs också. Men börja i rätt ände!

Jag yrkar bifall till reservationerna 2 och 4.

Anf. 88 LAGE RAHM (mp):

Herr talman och riksdagsledamöter! Jag vill till att börja med yrka bifall till reservation 3 och reservation 4.

Vi har här tidigare i dag hört om klimatförändringarna, och jag försökte även på det tidigare området näringsliv lyfta upp det. Här är det än viktigare att vi diskuterar detta. Det är verkligen en ödesfråga för oss vid den här tiden. Det gäller inte bara för Sverige utan för hela världen.

Vi måste inse att så som vi tidigare har släppt ut mängder av växthusgaser såsom koldioxid inte är hållbart. Den typen av verksamhet leder till enorma problem för hela jorden och för alla oss människor.

När vi nu har insett allvaret, för det tror jag verkligen att alla har gjort, borde man hoppas att vi skulle sätta i gång och göra någonting. Vi vet väldigt mycket vad som kan göras. Vi har mycket kunskap.

Nu gäller det att använda den kunskapen i praktiken och att sätta i gång och göra saker. Men i stället gör regeringen alldeles för lite. Vissa åtgärder har man i och för sig gjort. Man har till exempel rest ned till EU och krävt att Sverige inte ska behöva ha så stora åtaganden.

Det är någonting man har gjort, men det är någonting väldigt negativt. Vi måste se att vi har en chans att gå före och utveckla miljötekniken och samhället så att vi också är delaktiga i att minska klimatförändringarna och vara en del av lösningen.

Inte bara i energipolitiken utan på många områden är det viktigt att se till detta. Det kan till exempel gälla skatter. Det är för billigt att förstöra för klimatet, vilket det inte bör vara. Det bör i stället vara dyrt. Det bör vara billigare att välja rätt lösningar.

Det har regeringen tyvärr inte gjort särskilt mycket åt. Man har delvis slagit sig för bröstet för de åtgärder som Miljöpartiet lyckats driva igenom tidigare mandatperioder. Det är väl bra att man nu tycker att de är positiva, vilket man inte tyckte när de drevs igenom. Men det vore ännu bättre om regeringen gjorde någonting själv.

Vattenfall är ett sorgligt kapitel i detta. Även om Vattenfall i många fall bidrar till någonting positivt i Sverige ser vi att Vattenfalls engagemang utomlands tyvärr lämnar mycket i övrigt att önska.

Det gäller till exempel den storskaliga satsning på kolkraftverk som man gör i Tyskland. Det gör man bland annat med motiveringen att det kanske senare kommer tekniker för att avskilja koldioxid och stoppa ned det i marken, och då släpps det inte ut.

Det är sant att det kanske senare kommer tekniker för att göra detta. Problemet är att man i dag släpper ut koldioxid. Vad gör regeringen åt det? Ingenting. I stället säger man att det är Vattenfall som har ansvaret. Sverige som ägare borde ta ansvaret. Vi borde satsa på framtiden.

Vi i Miljöpartiet har i vårt förslag på energiområdet, i vårt budgetalternativ, en mängd olika satsningar på omställningen till ett bättre och mer hållbart samhälle. Vi föreslår också betydligt mer pengar. Jag tänker nu inte gå in på de exakta siffrorna, men det kan vara värt att veta.

Vi ser att vi måste ha ett samhälle som kan drivas och fungera helt utan fossila och icke-förnybara bränslen. För att nå dit måste vi som tidigare nämnts satsa en hel del på förnybara bränslen. Det handlar om sol, biomassa och en mängd andra sådana saker.

Vi måste också vara tydliga med att vi måste effektivisera. Vi måste se till att de verksamheter vi har är energieffektiva så att vi inte förbrukar energi i onödan utan använder den till det som är bra och vettigt och som behövs, för det gör det.

Till det måste vi delvis använda oss av marknaden. Men vi måste också göra satsningar från statligt håll för att satsa på energieffektiviseringar.

Med de klimatförändringar som tyvärr redan håller på att ske är det viktigt att vi satsar på ett mer robust samhälle. Det är ett samhälle som kan hantera de klimatförändringar som vi hoppas att vi slipper se mer av.

När det gäller energiområdet borde vi öka småskaligheten och se till att elnät och andra faktorer klarar det. Vi måste se till att producera el delvis närmare där man sedan använder den.

Jag ska bara gå in på några av de förslag som vi har. Det gäller hållbar energianvändning. Vi känner teknikerna och vet hur man skulle kunna göra. Men de behöver utvecklas, och staten behöver ta ett ansvar. Marknaden kan inte lösa detta själv.

Staten borde bilda en beställargrupp för att tillsammans med andra intressenter ha men möjlighet att utlysa en tävling för att se till att vi verkligen får ut de produkterna på marknaden.

Vi har länge talat om energiforskning. Vi borde forska för att se till att bli bättre. Det är med glädje jag kan se att regeringen i varje fall har intresserat sig för området. Det är utmärkt med tanke på hur det har sett ut tidigare. Men vi behöver se mer av detta. Vi måste få fram demonstrationsanläggningar med ny teknik. Det är viktigt att Sverige är med i den processen.

Vi har tidigare talat om bostadssektorn. Socialdemokraterna nämnde det tidigare. Det är väldigt viktigt. Ett av de stora energislöserierna vi har i Sverige i dag är uppvärmning och annat. Där borde vi satsa rejält för att effektivisera i offentliga lokaler, flerbostadshus och överallt. Det behöver vi satsa pengar på. Det önskar jag att regeringen hade insett i högre grad. Där satsar i varje fall vi i Miljöpartiet mer pengar.

Ett annat problem när det gäller uppvärmningen är att vi fortfarande tyvärr har kvar en hel del direktverkande el, det vill säga att man använder el för uppvärmning. Det är ett väldigt energislöseri. Där är det viktigt att vi behåller det konverteringsstöd vi tidigare haft. Vi ser tyvärr att regeringen inte verkar vara lika intresserad av det.

En övergång från direktverkande el innebär också robustare system där vi minskar behovet av att ha el till effekttopparna som kommer under de kalla vintrarna när människor använder mycket el. Det är bättre med en jämn förbrukning av elen.

Andra satsningar man kan göra i den här typen av verksamhet är på solvärme. Där vill vi höja ambitionen ytterligare. Vi ser att det under perioden vår, sommar och höst är möjligt att i stor utsträckning använda sig av den för att sköta uppvärmningen. Då slipper man att transportera värmen länge och får nya källor för värmen. Det är också ett utomordentligt effektivt sätt att hantera frågan om uppvärmning i samband med energin.

En annan sak vi har talat mycket om i dag är företagens behov av finansiering och att finansmarknaderna har problem. Redan innan detta har regeringens energimyndighet pekat på att det behövs ett statligt ansvar för att tillhandahålla riskkapital för småföretag och andra företag på energiområdet.

Detta har regeringen tyvärr inte hört av sig. Vi i Miljöpartiet har lagt in det. Vi ser det som väldigt viktigt att vi ger de svenska miljöenergiföretagen en möjlighet att växa och få riskkapital på området.

Slutligen vill jag säga någonting om elcertifikaten. För att få en omställning av energisystemen är det oerhört viktigt att det finns ett incitament för att nu satsa på förnybara energisystem som vi behöver och så vidare. Det kommer att vara lönsamt i längden men är kanske inte lönsamt på den marknad vi har i dag. Det beror delvis på att man inte har lagt in alla kostnader för miljöförstöring i marknaden. Då är det bra att ha ett system.

Problemet är att det är mycket osäkert vilken nivå certifikatspriserna hamnar på i framtiden. Det gör att framför allt små företag som vill satsa på och bygga ut nya tekniker, till exempel vindkraft och solkraft, ser att det är svårt att räkna på hur lönsamt det blir. Det är nog lönsamt, men det är svårt att räkna på det. Då är det svårt att få lån för denna verksamhet. Det är också något som inte direkt har blivit lättare nu.

Då är det viktigt att staten går in med ett garantiprissystem som gör att man får betalt för investeringarna så att Sverige inte kommer efter i detta. Vi har tyvärr, om man tittar internationellt, halkat alltför långt efter när det gäller vindkraft och annat. Det gäller att se till att vi på andra områden inom förnybar energi inte kommer efter på samma sätt.

Jag önskar att regeringen – om än inte i denna proposition så åtminstone i någon kommande proposition – kommer tillbaka och tar ett riktigt grepp om klimatförändringarna och visa att vi i Sverige har ett ansvar och att vi faktiskt tar det.

Anf. 89 BJÖRN HAMILTON (m):

Herr talman! Jag tänkte överlämna kapitlet om Vattenfall och Svenska kraftnät till min kollega Cecilie Tenfjord-Toftby, som också ska upp i talarstolen, och i stället koncentrera mig på kärnfrågan energi.

Energi är något som omspannar allt. Energi är grunden för vårt välstånd, för vår industri, över huvud taget för att vi lever som människor och så vidare. Det är svårt att begränsa energi till någon liten sektor. Man kommer gärna in på alla möjliga sektorer i samhället som påverkas av energi och är beroende av energi.

Det som är mest flagrant just nu är klimatet och klimatförändringarna. Tomas Eneroth med flera har varit inne på det. Klimatet är något centralt för oss människor. Det gör att vi kan leva ett drägligt liv och att vår omgivning och miljö är njutbar för oss. I och med det blir energin också central.

När jag har lyssnat på inläggen har jag slagits av att vänstersidan har en stor spännvidd i sina anföranden. Det gläder mig att man i Vänsterpartiet vill vara kostnadseffektiv och spara pengar. Det ger ett visst hopp om framtiden. Däremot är Miljöpartiet oerhört expansivt och gör av med de pengar som Vänsterpartiet kanske vill spara in. Tomas Eneroth får sitta någonstans mittemellan och försöka få detta att gå ihop. Det blir nog inte lätt.

Herr talman! Jag ska inledningsvis yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

Energipolitiken är inriktad på att skapa förutsättningar för effektiva energimarknader, en god försörjningstrygghet och långtgående hänsyn till miljö, hälsa och klimat. Energifrågorna är starkt kopplade till hoten om globala klimatförändringar, en snabb tillväxt i framför allt Kina och Indien och en alltmer globaliserad ekonomi. Energifrågorna utgör avgörande politiska utmaningar för Sverige, Europa och världssamfundet under årtionden framöver.

En trygg energiförsörjning blir allt viktigare för Europa som är världens största importör av olja och gas. God och säker tillgång på elektrisk kraft och annan energi är grundförutsättningen för vårt moderna samhälle. Lyssnar man på debatten ute i Europa förstår man att i Europa är energisäkerheten och energiförsörjningen det absolut viktigaste. Säkerställer vi inte en energiförsörjning till våra samhällen är vi väldigt illa ute.

Energipolitiken ska ge långsiktiga spelregler för energimarknadens aktörer. Samhällets energiförsörjning formas av infrastruktur med mycket lång livslängd. Ett tydligt, stabilt och långsiktigt regelverk för produktion och distribution av energi och effektiv hushållning är nödvändigt för att säkra goda ramvillkor för investeringar i ett hållbart energisystem.

Att tänka på energi innebär att tänka långsiktigt och stabilt och att ordna förutsättningar och ramar så att samhällsutvecklingen vet vad man har att hantera framöver.

Klimatfrågan är en av de största utmaningarna som världen står inför. Den stora utmaningen ligger i att lyckas åstadkomma breda internationella överenskommelser som inte bara omfattar de industrialiserade länderna utan även utvecklingsländerna, samtidigt som deras ekonomiska tillväxt ska beaktas.

Sverige sätter klimat- och energipolitiken högt på den politiska dagordningen och prioriterar åtgärder som minskar utsläppen av koldioxid och andra klimatpåverkande gaser. På energiområdet kräver detta en effektivare energianvändning, minskad användning av fossila bränslen och ökad användning av förnybar energi. En effektiv användning av

vattenkraft, bioenergi och kärnkraft är en av förklaringarna till att den svenska energisektorns koldioxidutsläpp är låga i en internationell jämförelse.

Vår politik för ett uthålligt energisystem utgår från tre viktiga perspektiv – långsiktighet, ett europeiskt och globalt perspektiv och ett perspektiv som förenar miljö och näringspolitik. Energisystemet har en avgörande betydelse för att skapa en ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbar utveckling.

Klimatet måste mötas på global nivå. Sverige och EU har tagit ledningen i de internationella förhandlingarna om en bred klimatöverenskommelse. Den europeiska dimensionen blir allt viktigare i energipolitiken. Som vi alla känner till har EU:s stats- och regeringschefer en mycket ambitiös klimat- och energimålsättning. EU ska till 2020 minska utsläppen av växthusgaser med 20 procent. Andelen förnybar energi ska uppgå till 20 procent och andelen förnybara drivmedel till 10 procent. Energianvändningen ska effektiviseras med 20 procent. Detta är sedan en längre tid kända förutsättningar. Sverige driver inom ramen för EU att detta verkligen ska genomföras.

Vi har en hög ambition med klimatarbetet. Sverige ska vara ledande, både i att genomföra effektiva åtgärder här hemma och i att utveckla det internationella samarbetet. Ett starkt ledarskap är avgörande för att nå en internationell klimatöverenskommelse 2009 då Sverige är ordförande i EU. Det är centralt att Sverige under sitt ordförandeskap ser till att de goda förutsättningar och målsättningar man har inom unionen blir verklighet.

Regeringen föreslog i föregående års budgetproposition åtgärder som omfattade 1 miljard kronor i syfte att stärka Sveriges energi- och klimatpolitik. Likaså föreslogs ett antal förändringar av energi- och miljöbeskattningen som syftade till att bidra till energipolitiska målen.

I budgetpropositionen för 2009 föreslås ytterligare 795 miljoner tillföras i anslag för klimat- och energiåtgärder. Man avser också att satsa över 1 miljard kronor år 2010 och 1,1 miljard kronor år 2011. Tillsammans med klimatmiljarden uppgår regeringens nysatsningar inom området till drygt 4 miljarder kronor. Det står inte riktigt i relation till de utsagor vi har hört tidigare under den här punkten, nämligen att regeringen är handlingsförlamad. Sverige gör alltså kraftfulla satsningar på området, både i Sverige och naturligtvis internationellt.

Satsningarna fokuserar på kostnadseffektiva åtgärder för att minska utsläppen av växthusgaser och insatser för energieffektivisering och ökad andel förnybar energi. Inom energiområdet föreslås resurser bland annat för att tillgängliggöra hållbara och klimatanpassade energilösningar och kommersialisering av ny energiteknik.

I propositionen säger man att byggandet av vindkraft ska underlättas genom att undanröja hinder, öka kunskapen, förbättra planeringen och korta handläggningstiderna. Regeringen förlänger satsningen på nätverk för vindbruk samt stödet till planeringsinsatser i ytterligare två år. Länsstyrelserna tilldelas ytterligare resurser för att möjliggöra en snabbare handläggning av vindkraftsärenden.

Regeringen har tidigare förstärkt insatserna för effektiv och hållbar energianvändning. De programmen förlängs till år 2011. Det innebär satsningar på bland annat kommunal energi- och klimatrådgivning och

program för energieffektivisering i små och medelstora företag som kan fortsätta att utvecklas.

Utvecklingen och spridningen av ny teknik är en förutsättning för att vi effektivt ska minska klimatpåverkan utan att begränsa förutsättningarna för tillväxt och välfärd. För att underlätta stegen för forskning och utveckling till kommersialisering av sådan teknik att Sverige har goda förutsättningar och ligger långt fram avsätts ytterligare 875 miljoner kronor. Det möjliggör satsningar på demonstrationsanläggningar för andra generationens biodrivmedel och annan energiteknik, till exempel teknik avseende fordon och elproduktion.

För att underlätta spridning av energiteknik som är bra ur ett klimatperspektiv men som ännu inte är kommersiellt konkurrenskraftig i jämförelse med på marknaden etablerade tekniker avsätts 339 miljoner kronor under perioden 2009–2011. Exempel är biogas och solceller.

Tillströmningen av ansökningar avseende installation av energieffektiva fönster med mera i småhus har varit större än väntat. För att möjliggöra stöd för de ansökningar som har inkommit föreslår regeringen ytterligare 80 miljoner kronor. Stödet ska då upphöra vid årsskiftet.

Anf. 90 LAGE RAHM (mp) replik:

Herr talman! Jag kan konstatera att Björn Hamilton först uttryckte att vårt förslag är att slösa när vi vill satsa mer än regeringen. Sedan försökte han säga hur bra regeringen är som satsar så mycket. Det måste finnas rim och reson i hur man argumenterar. Antingen är det bra att satsa eller så är det inte det. Det tredje alternativet är att regeringen har hittat den ultimaterfakta nivån, och just där ska det vara. Tillåt mig att tvivla på detta.

Jag är glad att regeringen säger sig ha höga ambitioner. Sverige ska vara lidande – nej, ledande. Det här är centralt. "Lidande" var nog en felsägning eftersom det verkar vara det vi blir av regeringen. Jag är glad att man säger den typen av saker. Jag skulle önska att man faktiskt kom till handling. Jag ska vara ärlig och säga att det här är lite bättre än det har varit tidigare år, men fortfarande finns mycket att göra på det här området i regeringens budget.

Varför planerar man att ta bort energieffektiviseringar? Varför inte skapa bra marknadsvillkor för förnybar energi? De elcertifikatssystem som finns i dagsläget fungerar inte i dag. Länder med fastprissystem har en mycket snabbare utbyggnad. Varför hålla fast vid den typen av system?

Anf. 91 BJÖRN HAMILTON (m) replik:

Herr talman! Det här skulle vara slösaktigt. De förslag som Miljöpartiet diskuterar, till exempel snabb avveckling av kärnkraften, skulle drabba svensk industri oerhört hårt. Man vill höja bensinskatten med 2 kronor. Man vill införa någon form av tillägg för åkarna, som skulle drabba dem hårt ekonomiskt. Svensk industri har redan problem med sin ekonomi, och det här skulle förstärkas ytterligare om Miljöpartiets rekommendationer följs.

Det blir svårt att hantera Miljöpartiets politik för Socialdemokraterna. Jag upplever att de ändå har en lite annorlunda inriktning i sin politik.

Regeringen satsar kraftigt på energieffektivisering. Man satsar 300 miljoner kronor på lokala och regionala insatser. Man satsar 331 miljoner kronor på konvertering från direktverkande el. Man satsar 80 miljoner på stöd till energieffektiva fönster, och så vidare. Omkring 800 miljoner kronor satsas på energieffektivisering. Jag förstår inte riktigt vad Lage Rahm säger när han tycker att regeringen inte satsar på den delen.

Anf. 92 LAGE RAHM (mp) replik:

Herr talman! Björn Hamilton ställer sig undrande till en del saker. Vi kan titta på regeringens budget, men faktum är att det skärs ned på en del ställen. Det finns en hel del satsningar som borde göras som inte görs. Tillåt mig att gå ifrån traditionen i kammaren och försöka svara på det Björn Hamilton frågar, nämligen om bensinpriser och kärnkraft – som han menar är slösaktigt.

Miljöpartiet menar att vi faktiskt måste ta hänsyn till hur verkligheten och världen ser ut. Det kan vi få reda på med hjälp av bland annat naturvetenskap. Då måste vi se att klimatet förändras, och vi måste se på hur det ska hanteras. Då bör man använda sig av metoder som faktiskt är verkningsfulla. I det här fallet är det ganska effektivt att använda sig av marknadsekonomin. I det perspektivet undrar man om inte de enorma miljökostnaderna med viss drivmedelsanvändning bör internaliseras. De bör tas in i beräkningen för marknaden. Då kan det vara rimligt att höja koldioxidskatten något.

Vi borde, märk väl, för länge sedan ha gjort satsningar, och vi bör i dag i större utsträckning göra satsningar, på att ställa om så att vi får alternativ som människor kan använda. Det är det viktiga. Jag tycker ändå att det är viktigt att svara på det.

Kärnkraften är en enormt farlig energikälla som borde ha avvecklats för länge sedan, något som tyvärr inte har skett. Vi har väntat alldeles för länge med att ta fram alternativ. Vi måste självklart få fram alternativ till kärnkraften. Det gäller framför allt effektivisering och andra saker.

Anf. 93 BJÖRN HAMILTON (m) replik:

Herr talman! Man må väl tycka vad man vill om kärnkraften, men en stor del av vår energi i dag kommer från kärnkraften. Att snabbavveckla kärnkraften i det ekonomiska läge vi befinner oss i nu måste vara fullständig dårskap. Vi har inte en så snabb utveckling att kärnkraften kan ersättas över natt. Svensk industri är så oerhört beroende av relativt billig och bra energi. Jag förstår inte hur Miljöpartiet skulle få ihop den ekvationen.

Ett annat råd till Miljöpartiet är att man i stället för att lägga rätt onödiga pengar på saker som inte får effekt här i Sverige borde ägna större kraft åt energisamarbetet inom Europa. Om man vill påverka klimatet i rätt riktning spelar det inte så stor roll vad Sverige gör som enskilt land, eftersom Sverige är en väldigt liten del i det globala sammanhanget. Vad som däremot spelar roll är vad Europa gör och vad man gör internationellt. Sverige har där tagit en ledande ställning inom det europeiska arbetet och driver de här frågorna väldigt konstruktivt.

Tyvärr är inte Miljöpartiet den största supportern vad gäller arbetet i EU över huvud taget. Det är där man skulle kunna lägga ned mycket energi och verkligen åstadkomma stora förändringar för hela jorden.

Anf. 94 KENT PERSSON (v) replik:

Herr talman! Det är intressant att lyssna till Björn Hamilton. Det är inte ofta man får beröm från Moderaterna. Men det heter ju Nya moderaterna nu, så det kanske är någonting på gång.

Så länge kostnaden för en sparad kilowattimme är lägre än kostnaden för att producera en ny ska man givetvis göra den typen av satsningar. Det är det jag menar när jag pratar om energieffektivisering. Det är därför jag hänvisar till alla utredningar som finns. Det är också därför jag hänvisar till World Energy Outlook 2008. De visar alla på potentialen med energieffektiviseringar.

Varför gör man det? Jo, man ser att behovet av energi kommer totalt sett att öka i världen, mycket tack vare att befolkningen ökar. Energibehovet kommer också att öka här i Sverige på grund av att befolkningen ökar. Att då bara tillföra ny energi kommer att medföra att den här planeten kollapsar relativt snabbt. Därför menar jag att man måste börja i rätt ända och jobba med energieffektiviseringar.

Det är därför vi poängterar att det behövs en samordning här i Sverige. Det har regeringen inte förstått. Flera utredningar pekar på det. Man behöver inte lita på vad Vänsterpartiet säger, men man kan åtminstone titta på vad professionen säger och se de möjligheter som finns.

Därför är energieffektiviseringar det som jag kommer att tjata om under dagens debatt, och det mest effektiva sättet att minska och använda energin på det klokaste sättet. Därför borde vi satsa betydligt mycket mer än på fönster och tilläggsisolering. Vi har i vår budget föreslagit en massiv satsning på ett energieffektiviseringscentrum, men det behövs framför allt en samordning.

Anf. 95 BJÖRN HAMILTON (m) replik:

Herr talman! Jag har framhållit här att regeringen gör stora satsningar på just energieffektivisering. Jag håller fullständigt med om det. Det är en av grundpelarna för att vi ska åstadkomma ett både energieffektivt och klimatvänligt energisystem. De 800 miljoner som regeringen satsar på det här är inte småsumor.

Visst har regeringen både en drivkraft och ett intresse att göra det här. Sedan kan vi alltid göra enskilda bedömningar inom den här sektorn av vad man ska satsa på och vad man inte ska satsa på, vad som är mest effektivt och så vidare. Där kan vi ha lite olika uppfattningar.

Det viktiga är ändå att vi har den rätta kursen, den rätta inriktningen, så att vi kan nå de mål som vi måste nå för att vi ska överleva här så småningom.

Anf. 96 KENT PERSSON (v) replik:

Herr talman! Satsningen på 800 miljoner som ligger på forskningsprogrammet är givetvis bra. Jag kan hålla med om att regeringen har tagit ett steg framåt när det gäller energipolitiken från förra året, men det saknas oerhört mycket fortfarande. Det är väldigt mycket vackra ord och väldigt lite verkstad i regeringens förslag fortfarande.

Jag kan hjälpa till när det gäller energieffektivisering. Titta till exempel på bostads- och fastighetssektorn och uppvärmningen! Det finns oerhört mycket mer att göra där än att bara hålla på och jobba med isolerrutor, som det finns förslag på. Transportsektorn är en annan sida, men

där behövs ytterligare forskning. Det finns också insatser för den delen från regeringens sida.

I bostadssektorn går det att relativt snabbt sätta i gång med energieffektiviseringsåtgärder som ger resultat. Vi måste lära oss att använda energin på rätt sätt, att använda den på det sättet att den gör mest nytta. Vi ska definitivt inte värma upp våra hus med energi från el. Det är ett energislöseri utan dess like. Här måste vi hitta andra lösningar.

Jag säger än en gång: Klimat- och investeringsprogrammet, som den förra regeringen med stöd av Miljöpartiet och Vänsterpartiet hade som ett av huvudnumren, gav väldigt mycket och bra resultat när det gällde omställning på fastighetssidan inom kommuner och landsting. Varför inte fortsätta den satsningen?

Anf. 97 BJÖRN HAMILTON (m) replik:

Herr talman! Det finns säkert mycket klokt i det som Kent Persson har sagt här. Det är klart att vi ska effektivisera inom alla områden, och bostadssektorn är ett sådant område.

Att uttrycka det på det sättet att regeringen inte åstadkommer någonting är en oerhört stor felbedömning från vänsteroppositionen.

Jag kan ta ett exempel. Jag läste någonstans att vi har fått fyra gånger fler vindkraftverk under de senaste åren jämfört med den tid som Socialdemokraterna satt vid regeringsmakten stödda på Vänsterpartiet. Visst händer det väldigt mycket mer än vad som har hänt tidigare, under den tid som Vänstern hade direktinflytande över politiken.

Vi går med stora steg mot både ett energieffektivare och ett mer miljömässigt energisystem.

Sedan vill jag säga samma sak till Vänsterpartiet som jag sade till Miljöpartiet, och det är att ett större engagemang i EU-frågor och internationella frågor vore på sin plats i och med att Vänstern ändå i grunden naturligtvis vill, som vi alla, verka för ett effektivt och bra energisystem. Det har vi alla som målsättning, åtminstone alla här i riksdagen.

Välkommen in i arbetet i EU med de här frågorna! Stärk EU och det arbete som sker där! Det påverkar verkligen de här frågorna på ett mycket konkret och viktigt sätt.

Anf. 98 TOMAS ENEROTH (s) replik:

Herr talman! Tack, Björn Hamilton! Jag skulle med anledning av ditt anförande önska att det kunde läggas lite mer energi i energipolitiken på den borgerliga sidan. Det är nog det som skulle behövas.

Här konstaterar Björn Hamilton att han är nöjd med de satsningar som görs på energiforskning, men själva har vi förvisso över 2 miljarder kronor mer som vi lägger.

Jag noterar att när regeringen presenterade sin budget var det inte några stående ovationer från de organisationer som är engagerade inom klimat- och energiområdet. Tvärtom var det en stor besvikelse från branscher, både från dem som arbetar med förnybar energi och från andra i svensk energibransch och alla som arbetar med energiforskning.

Vi kunde konstatera att klimatinvesteringsprogrammen togs bort. De viktiga satsningar som har gjorts tidigare avstannar nu. Det har varit en viktig input för inte minst nya miljöteknikföretag. Konverteringsstöden

reducerades. Nu avstannar det, och fler hus kommer framöver att fortsatt vara uppvärmda med direktverkande el.

Miljöbilspremien togs bort, och där har jag en direkt fråga till Björn Hamilton: Är det inte lite underligt att man lägger tid och kraft på att ta bort miljöbilspremien i förtid just nu? Det är en synnerligen taskig tidsplanering, får man säga.

Men sedan kanske vi ändå skulle kunna få ett besked om elcertifikatssystemen: Kommer ni att höja ambitionsnivån? Vi tror att det skulle vara rimligt att kunna nå en nivå på 30 terawatt i förnybar el fram till 2020.

Vindkraftsutbyggnaden avstannar. Hur är det med Moderaterna: Står ni bakom elcertifikatssystemen? Beskriv annars hur ni har tänkt stimulera investeringar i förnybar el! Finns det några andra tillvägagångssätt? Elcertifikatssystemet har ju – det får ni ändå erkänna så här i efterhand – varit väldigt effektivt. Annars hade vi inte fått till stånd den fyrdubbling av vindkraftsutbyggnad som har kommit tack vare de system vi satte i sjön trots ert motstånd under förra mandatperioden.

Anf. 99 BJÖRN HAMILTON (m) replik:

Herr talman! Jag vill ändå göra gällande, Tomas Eneroth, att farten har ökat betydligt i utvecklingen mot ett mer hållbart samhälle i Sverige sedan alliansregeringen tog över. Då tänker jag återigen på det internationella samarbetet, där alliansregeringen har varit drivande och fått vara med om att man nu inom EU sätter upp de mål som jag redogjorde för i mitt anförande. Det betyder naturligtvis oerhört mycket för det hållbara samhället och för överlevnaden här framöver.

Får vi inte med oss övriga världen eller åtminstone Europa och framför allt de nya medlemmarna i EU på detta spelar det egentligen ingen roll vad vi gör här hemma. Vi är så påverkade av miljöförändringarna globalt och internationellt, och vi har förhållandevis små utsläpp i Sverige om vi jämför med övriga världen. Det internationella arbetet är oerhört viktigt. Där tycker jag att Sverige har både visat stora ambitioner och visat framfötterna. Vi kommer att spela en viktig roll när ordförandeskapet nästa höst blir svenskt.

Anf. 100 TOMAS ENEROTH (s) replik:

Herr talman! Jag noterade att Björn Hamilton inte med ett enda ord nämnde elcertifikatssystemet. Jag får väl upprepa den frågan.

Jag konstaterar att det är jätte viktigt vad vi gör internationellt. Jag uppskattar att det finns ökad internationell uppslutning bakom klimatomställning, men ett skäl till att omvärlden tittar på Sverige och låter sig inspireras av Sverige är att vi under förra mandatperioden hade omfattande program som bidrog till att marknaden själv kände pressen och trycket på att investera i förnybar el, bland annat genom elcertifikatssystemet, som Moderaterna i efterhand motvilligt har tvingats acceptera.

Nu är vi där igen. Nu avstannar utbyggnaden av förnybar elproduktion. Då återstår frågan: Kommer ni att nu vara beredda att öka ambitionsnivån, eller är det där det kärvar i energiförhandlingarna? Om ni i så fall är motståndare, beskriv då hur ni annars ska kunna stimulera investeringar i förnybar el.

Detta är ju kärnfrågan för oss. Vi har vattenkraft och kärnkraft, men vi behöver investera väsentligt mycket mer, inte minst för att kunna nå 49-procentsmålet. Hur ska vi kunna göra det? Elcertifikatssystemet har varit ett väldigt smart system.

Eftersom Björn Hamilton också är stockholmare vill jag nämna att Motormännens Riksförbund, tror jag det var, har konstaterat att det på tre år framöver blir 60 000 kronor dyrare att ha en miljöbil, inte minst för att regeringen väljer att ta bort miljöbilspremier. Förutom att det är en synnerligen taskig tajmning på den åtgärden, något Bil Sweden definitivt konstaterar, är det också en åtgärd som kommer att reducera inköpen av miljöbilar i ett läge där det verkligen behövs. Är det verkligen så smart att göra detta?

Är det inte miljöbilspremier, konverteringsstöd eller klimatinvesteringsprogram som kommer att behövas framöver? Marknaden sköter ju inte detta själv. Vi behöver hjälpa den på vägen. Varför är ni så defensiva? Ge mig gärna ett besked, om miljöbilspremier men framför allt om elcertifikatssystemet, för det är väldigt många aktörer i branschen som vill veta hur ni tänker.

Anf. 101 BJÖRN HAMILTON (m) replik:

Herr talman! Det är väl inte obekant för Socialdemokraterna att regeringen tänker presentera en proposition om klimat och energi. I denna kommer naturligtvis en hel del av de åtgärder som Tomas Eneroth här efterlyser att presenteras, alltså hur man med skatter, avgifter och så vidare ska styra samhället mot en bättre energianvändning. Tids nog kommer vi att få diskutera det. Det är jag alldeles övertygad om. Jag tror att vi får en intressant debatt om just de här frågorna när propositionen kommer.

Jag tror också att de samtal som Tomas Eneroth i sitt anförande efterlyste kommer i gång. Jag vet att de kommer – vad man avvaktar är det beslut i EU som lägger grunden till den svenska inställningen och den svenska utvecklingen. Innan vi har det känns det inte meningsfullt att föra några breda diskussioner. Detta kommer säkert. Det har regeringen utlovat.

Anf. 102 JAN ANDERSSON (c):

Herr talman! Energi- och klimatpolitik står högt på agendan. Det är bara att följa våra nyhetsmedier. Det är inte ofta man ser på tv eller läser tidningen utan att se eller läsa något om klimat och energi. Jag tycker att det är glädjande.

Det är hög tid att vi gör något åt den globala uppvärmningen. Det är lätt att i den svenska debatten landa i olika typer av stöd och stimulansåtgärder. Trots det har vi faktiskt i dag rört oss även på det internationella planet. Jag tror att det är oerhört viktigt om vi ska ha en legitimitet för åtgärder att vi kontinuerligt har den delen av debatten levande.

Jag tycker att man kan se åtminstone tre viktiga anledningar till att vi behöver ta tag i klimat- och energifrågorna.

Den första anledningen är medmänsklighet. Det vi gör i Sverige påverkar inte bara oss som finns inom landets gränser. Det finns på andra sidan jordklotet ett land i deltat mellan Brahmaputra och Ganges, Bangladesh, som har helt andra förutsättningar än vi har i Sverige.

I Bangladesh finns det 1 000 invånare per kvadratkilometer – 1 002, om man ska vara nogräknad. I Sverige är det ungefär 20. Det är dessutom oerhört tätbefolkat i det låglänta delat mellan de båda floderna, vilket gör att man påverkas oerhört av klimatförändringar och höjda vattennivåer. I mina hemtrakter i Sverige är det annorlunda. Om vattnet stiger utmed kusten vid Falkenberg, Halmstad och Laholm kommer det att kosta pengar att åtgärda det, men vi kommer att klara det. Vi har resurserna och det tekniska kunnandet. Det är mycket svårare för människor på andra platser på klotet att klara detta där man inte har de ekonomiska resurser som man har i västvärlden. Det handlar alltså om medmänsklighet att inte skicka i väg våra problem till några andra.

Den andra anledningen är generationsfrågan. Vi ska inte sända över vår konsumtion och våra problem till dem som kommer efter oss, våra barn och barnbarn.

Den tredje anledningen är säkerhetspolitik och trygghet. Det råder inget tvivel om att mycket av konflikterna i världen handlar om tillgången på olja. Det är väl bara de mest blåögda som tror att USA befinner sig i Irak med anledning av att man ville störta diktatorn. Där finns självklart mycket stora oljeresurser, och det gäller att hålla kranarna öppna för att hålla det amerikanska samhället i gång.

Detta är tre tungt vägande anledningar att ta tag i klimatfrågan. Alla tre är globala. Uppvärmningen är global. De problem som uppvärmningen orsakar är globala. Därför räcker inte Sverige till som lösning när det gäller klimatfrågan. Vi behöver internationella överenskommelser. Vi har från regeringens sida ett starkt engagemang när det gäller det internationella arbetet på klimatområdet.

Vi talade i den förra debatten mycket om krisen och krisens verkningar. Man ska ha klart för sig att det finns länder inom unionen som tar krisen till intäkt för att sakta ned klimatarbetet. I detta har den svenska regeringen varit tydlig: Det gäller att klara både krisen och klimatarbetet.

Det känns fantastiskt bra att EU:s energi- och klimatpaket är på väg att landa. Det var en av anledningarna till att jag röstade ja i EU-omröstningen om medlemskapet 1994. Det handlade om miljöfrågorna. Nu ser vi faktiskt, i och för sig efter 15 år, att det börjar göra rejäl skillnad.

EU har på gång målsättningen med 20–20–20 till år 2020, det vill säga energieffektivisering med 20 procent, minskning av koldioxidutsläppen med 20 procent och 20 procent förnybar energi i den totala energimixen för Europa.

Nu vet vi alla att vi i Sverige har en betydligt större andel än 20 procent. Det kommer förstås inte att göra att de andra säger att vi kan sitta lugnt och inget göra. Även vi måste bidra för att öka andelen förnybar energi. Som det ser ut i nuläget landar vi någonstans i häradet 9 procentenheter i ökning av förnybar energi i den svenska mixen.

Det kommer att kräva betydande satsningar på förnybar energi, och det är bra. Någon sade att om vi tittar bakåt så har ingenting hänt, och inget händer. Men jag tycker att det har hänt förbaskat mycket om vi har ett perspektiv på 30–35 år. År 1970 använde vi i Sverige 45 terawattimmar bioenergi eller biobränsle. I dag är det nästan en fyrdubbling: över 120 terawattimmar. Oljeanvändningen har minskat rejält, från nästan 250 terawattimmar 1970 till 131 terawattimmar i dagsläget.

När det gäller oljeanvändningen och de fossila bränslena är det framför allt två sektorer som har stått för minskningen av oljeanvändandet. Det är uppvärmningen av våra lokaler och bostäder, och det är industrins användning av olja. Däremot när det gäller transportsektorn har vi sett en rejäl ökning av oljeanvändandet under dessa 35 år.

Då är det ganska naturligt att vi som politiker tittar på den sektor som ökar användandet av olja, det vill säga trafiken. Det syns också i den budget som alliansen nu har lagt fram, där vi avsätter rejäla pengar till att ta fram andra generationens biodrivmedel. Det gör vi självklart av klimatskäl, men vi gör det också för att Sverige ligger långt fram i denna industrisektor, och det kan vara en konkurrensfördel att utveckla de förnybara drivmedlen.

En annan satsning som vi gör är 340 miljoner mellan 2009 och 2011 för spridning av energiteknik som ännu inte är riktigt färdig för marknaden. Det kan till exempel handla om solceller. Vi ska snabba upp processerna för etablering av vindkraft.

Det här är tre satsningar som regeringen gör för att Sverige ska dra sitt strå till stacken för att utveckla svensk industri. Vi gör det också av de anledningar som jag nämnde i min inledning, det vill säga av medmänsklighet och för att inte lasta över på kommande generationer vad vi producerar och för att skapa en tryggare värld med mindre spänningar kring energitillgångarna.

Med detta vill jag yrka bifall till majoritetens förslag.

Anf. 103 TOMAS ENEROTH (s) replik:

Herr talman! Tack för anförandet, Jan Andersson! Jag fick under en del av anförandet den konstiga känslan av att det var inte bara ett välkommet engagemang för de internationella och europeiska frågorna utan också ibland en liten längtan efter att hellre vilja diskutera vad som händer i EU än vad som inte händer nationellt. Jag hoppas verkligen inte att det är så, för jag tror att det är viktigt att vi kämpar på båda dessa arenor.

Jag vill ställa samma fråga till Jan som jag ställde till Björn Hamilton om elcertifikatssystemet, och jag hoppas att svaret denna gång inte blir: Ni får vänta och se tills en eventuell proposition kommer från regeringen. Jag förutsätter inte exakta besked, men ge en viljeinriktning! Kommer vi att ha kvar elcertifikatssystemen? Kommer vi att höja ambitionsnivån? Om ni nu talar er varma för att vi ska nå förnybarhetsmålet och konstaterar att vi på 30 år har nått väldigt långt, ser ni att elcertifikatssystemet är ett verkningsfullt styrinstrument? Det är alldeles rätt att vi nått långt. Men gudarna ska veta att det inte har hänt så mycket det senaste året, och det finns en uppenbar risk för att det avstannar. Då måste det ändå ligga i Jan Anderssons intresse att nu få till stånd en överenskommelse om elcertifikatssystemet.

Min fråga kvarstår. Ge en signal! Kommer vi att ha det kvar? Kommer vi att öka ambitionsnivån? Du behöver inte ge några exakta besked.

Den andra frågan är om det är bra att avskaffa klimatinvesteringsprogrammet, till exempel konverteringsstödet för att byta ut sin gamla oljepanna och miljöbilspremien. Är det smarta lösningar om man samtidigt säger sig vilja premiera en bättre och effektivare energianvändning? Är det inte så att de låga ambitionsnivåer som kritiserats från väldigt många håll skadar tilltron till den svenska viljan till omställning på den internat-

Anf. 104 JAN ANDERSSON (c) replik:

Herr talman! Jag tänker inte säga något i dag om huruvida vi kommer att skruva upp certifikaten eller inte. Jag nöjer mig med att konstatera att det har varit ett effektivt sätt att öka den förnybara elen betydligt. Under förra året hade vi en ökning med 1 ½ terawattimme i det svenska systemet. Det är en påtaglig ökning.

När det gäller vad som inte görs på hemmaplan och vad som görs på EU-plan tror jag att det är väldigt viktigt att vi gör saker och ting i rätt ordning. Energisamtal har efterlysts. Tomas Eneroth kan vara lugn; vi har ett ärligt uppsåt att genomföra dessa samtal, och inte bara genomföra samtal utan också försöka nå en bred överenskommelse.

Men det är väldigt viktigt att vi vet vad vi har att förhålla oss till innan vi startar samtalen. Då är vi tillbaka på EU-målsättningen och 2020-frågorna. Det är klart att vi kan sätta oss och diskutera lite i största allmänhet vad vi vill göra, men för att titta på åtgärder är det också viktigt att veta hur mycket vi behöver ta fram. Det kan slå en del beroende på hur den slutliga överenskommelsen på EU-nivå ser ut. Jag tror att det är bra att ha lite respekt för att vi ska ha saker och ting på plats innan vi börjar diskutera, för det här är ett viktigt signalsystem till marknaden.

När det gäller olika investeringsbidrag för att byta energikällor är den här regeringen försiktig med skattebetalarnas pengar. Sådana byten av energikällor som bär sig på egna meriter tycker jag inte att vi ska ha statliga bidrag till. Däri ligger till exempel att byta oljepannor.

Anf. 105 TOMAS ENEROTH (s) replik:

Herr talman! Tack så mycket för att det ändå, av det Jan Andersson säger, verkar vara en stark uppslutning från Centerpartiet bakom elcertifikatssystemet. Det hade jag möjligen anat, och det är också en viktig signal att ge till de övriga borgerliga företrädarna som finns här.

Jag kan dela uppfattningen att det är klart att man ska göra saker i rätt ordning. När jag har bjudit in till energisamtal tror jag att även om inte processen, Köpenhamnmötets eller EU:s interna ordning är klar så skulle alla svenska partier redan i dag behöva sätta sig och åtminstone komma överens om spelplanen. Bara det hade varit viktigt. Vi vet att det inte är någon enkel process.

Därför är jag oroad över tidsutdräkten. Det var faktiskt i Fredrik Reinfeldts allra första regeringsförklaring som han sade att han ämnade bjuda in till samtal. Nu har det gått mer än halva mandatperioden, och ingenting händer.

Det är förstås alltid bra att vara försiktig med skattebetalarnas pengar. Det är alldeles rätt.

Det är därför jag motsätter mig de massiva skattesänkningar som riktas till förmögna och friska som den här regeringen ägnar sig åt. Det vore bättre att lägga dem på andra vettiga verksamheter.

Men när det gäller konverteringsstödet kan vi konstatera att det har varit väldigt verkningsfulla insatser. Det har inneburit att vi faktiskt har en mycket bättre och effektivare användning av våra energiresurser när det gäller uppvärmning av bostäder.

Energi

Jan Andersson kan väl knappast tycka att det har varit en bra utveckling när vi nu ser att andelen som konverterar sina energikällor i hushållen minskar, när miljöbilsförsäljningen minskar och när klimatinvesteringsprogrammen innebär att man avstår ute i kommuner och regioner från att investera i fjärrvärmesystem, bygga ut spillvärmesystem eller ta vara på restvärme. Det är precis den utveckling som inte minst många av partikamraterna inom centerrörelsen har uppskattat.

Nu avstannar den utvecklingen eftersom man är försiktig med skattebetalarnas pengar på just detta område. Jag beklagar den försiktigheten. Här är det investeringar som vi har nytta av, ur klimatsynpunkt, ur exportsynpunkt och dessutom ur tillväxtsynpunkt.

Anf. 106 JAN ANDERSSON (c) replik:

Herr talman! Inför valrörelsen 2006 var jag på besök hos en av de större grossisterna i Sverige när det gäller pelletspannor. Han berättade hur det gick till när vi fick konverteringsstödet för att gå från olja till pellets. Han sade: Det första jag fick göra var att höja priset rejält på pannorna, för jag klarade inte att svara i telefonen så fort som krävdes när det här stödet kom.

Pelletsbranschen själv har sagt att det fördärvade marknaden. Det gick upp och ned, och upp och ned. Därför gäller det att vara försiktig när vi ger de här stöden och hjälpen för att byta energikällor. Jag är helt övertygad om att väldigt många av dem som nu har bytt sina oljepannor med hjälp av skattepengar hade kunnat göra en bra kalkyl och även kunnat göra det med egna pengar.

Det gäller att få ut så mycket som möjligt per satsad krona. Jag är inte säker på att det då handlar om att subventionera sådant som bär sig på egna meriter.

Anf. 107 CARL B HAMILTON (fp):

Herr talman! Utgångspunkten för en energidebatt år 2008 måste vara klimatfrågan. Den stigande temperaturen orsakar väldigt stora problem för matförsörjningen i världen, vattenförsörjningen, ekosystemen och den biologiska mångfalden. Vädret blir allt oftare extremt.

Det allvarligaste är de oförutsägbara förändringar som sker. De kan bli plötsliga och stora, och man kommer in i onda cirklar i klimatets förändring. Jag ska inte gå in på detta närmare även om det är ett fascinerande och skrämmande ämne.

För varje år som vi står här och talar om klimat- och energipolitik blir kraven på att minska utsläppen, att få ned halten av koldioxid i atmosfären, allt skarpare. När jag diskuterade detta den första gången i riksdagen var målsättningen 550 ppm. I dag är den kanske 400 eller 450. Det är alltså en minskning med 20 procent. Kraven är en femtedel skarpare. Det är inte så stor anledning i dag, tycker jag, att vara optimistisk, möjligen med undantaget att det finns en ökad medvetenhet om att de internationella insatserna är helt avgörande.

Den energipolitik som vi diskuterar i Europa och i Sverige har tre utgångspunkter. Den första är den som Kent Persson räknade upp här: Den ska vara säker, den ska vara billig, och det ska vara konkurrenskraftiga priser. Den andra är det som jag nyss nämnde, nämligen klimatförändringarna. Den tredje, som inte är intressant i Sverige primärt, är att vi är

väldigt importberoende i Europa. 50 procent av Europas energi importeras i dag. Om 10–20 år är det 70 procent. Detta påverkar andra europeiska länders energipolitik.

För många länder i vårt närområde runt Östersjön och bland de nya medlemsländerna i den europeiska unionen är en frigörelse från importberoendet av Ryssland helt central. Det är ett väldigt viktigt både energipolitiskt och säkerhetspolitiskt motiv som de har för sin politik.

Detta får många implikationer för Sverige. En implikation är det krav som finns från Litauen och Lettland att man ska bygga en elkabel mellan Ignalina – det kommer ju att läggas ned 2009 – och Sverige. Det finns också kommersiella skäl för att bygga kablar mellan Sverige och Tyskland, och det kommer att byggas kablar mellan Danmark och kontinenten. Danmark kanske är en del av kontinenten. Hur man ska se på den geografiska frågan lämnar jag därhän.

Min fråga är egentligen till Socialdemokraterna. Förra gången vi diskuterade detta var det väldigt mycket resonemang om att vi skulle ha så få kablar som möjligt till omvärlden för att hålla priserna låga i Sverige. Jag menar att detta strider helt emot EU:s strävan att ha en gemensam energipolitik som är en svensk linje. I detta läge skulle det också vara skadligt för de målsättningar som ett antal länder har i vårt närområde att bli mer oberoende av import av energi från öster. En viktig fråga som kommer upp är om vi vill medverka till att bygga ledningen till Litauen. Det är en fråga till Socialdemokraterna.

Kärnkraftsfrågan är en fråga som jag brukar ta upp. Den är mer aktuell än någonsin beroende på klimatutvecklingen. Den debatt som man har i Sverige blir många gånger för snäv. Man säger att stoppdatum är 2020. Det är visserligen de mål som Europeiska unionen har satt upp. Men det är ett stoppdatum som inte är särskilt intressant för vår egen energiförsörjning.

Skälet är mycket enkelt. Våra fyra äldsta kärnkraftverk faller för åldersstrecket, eller möjligen för säkerhetsstrecket, i början av 2020-talet. Så fort de går ur produktion kommer vårt överskott och vår balans att förändras till ett underskott.

Då är frågan vad vi ska göra. Ska vi låta detta ske eller ska vi ersätta gamla reaktorer med nya? Det är mer av intresse ur svensk synpunkt att vi inte bara låser oss till EU:s tidtabell utan att vi tillåter oss att ha en nationell tidtabell i dessa frågor.

Herr talman! Jag vill gå över till några av de frågor som andra har rest här i debatten. Den första frågan är blocköverskridande energiöverenskommelser. Jag tror också att det är bra. Men man ska samtidigt inte vara så naiv att man inte förstår att många av dem som talar om blocköverskridande energiöverenskommelser, som industrifacken och industrin, egentligen talar om att de vill ha en överenskommelse om fortsatt kärnkraft. Man kallar det blocköverskridande.

Man kan inte bara tala om formen, det vill säga att vi ska ha en överenskommelse över blockgränsen. Vi måste faktiskt börja i sakfrågan. Vad är innehållet i en sådan överenskommelse?

Jag har varit skurk i LO-tidningen många gånger, men ibland har jag faktiskt varit hjälte. Det är när jag skriver om kärnkraft. För industrifacken är det en skräck att tänka sig att det blir en socialdemokratisk regering 2010 i vilken Miljöpartiet och Vänsterpartiet skulle ingå. Det är klart att

industrifacket och industrin vill ha en blocköverskridande uppgörelse om energin dessförinnan, inför risken att Socialdemokraterna skulle vara utlämnade till de två kärnkraftsnegativa partierna i regeringsställning.

Man ska ha klart för sig att den drivkraften finns. Den är inte enbart smickrande för oppositionen.

När det gäller det som är intressant och som har hänt på senare tid blir det kanske primärt en fråga till Tomas Eneroth. Det är det uttalande som näringsminister Maud Olofsson gjorde, nämligen att kärnkraften blir kvar som en viktig del av svensk energiförsörjning under överskådlig tid – under överskådlig tid.

Då är min fråga till Tomas Eneroth: Kan du och Socialdemokraterna ställa upp på den formuleringen?

Det har ju vissa implikationer, som jag i så fall kan återkomma till.

Sedan vill jag gå över till en annan fråga. Det återkommer i flera av reservationerna att man ska sträva efter mer förnybar energi. Då har jag en fråga. Jag fattar att en del partier är helt emot kärnkraft, så jag lämnar det åt sidan. Men frågan gäller inställningen till koldioxidavskiljning.

Om jag har förstått det rätt är Vänsterpartiet och Miljöpartiet emot detta. Men om jag har förstått det rätt är Socialdemokraterna positivt inställda till detta. Det handlar alltså om avskiljning av koldioxid som man sedan skickar ned i underjorden i porösa bergarter eller håligheter. Det har onekligen en viss implikation för Sverige, bland annat för en del av vår industri.

Det talas om och argumenteras också mycket kraftfullt för ökad energieffektivisering. Det låter sig göras på ett mer generellt plan. Sedan kan man gå över till de här olika åtgärderna, och så kan man kritisera den borgerliga regeringen för att den har en annan sammansättning av de där åtgärderna.

Men det finns något som jag faktiskt tycker att det är värt att fundera över. Det blir lite gottköpspolitik över det hela. Jag kommer inte ihåg om det var Kent Persson eller Tomas Eneroth som citerade International Energy Agency. Och det var någon annan som sade: Detta är den mest kraftfulla politiken. Det var Kent Persson som sade det.

Jag håller med om det. Men i den politik som de förespråkar ligger att det viktiga instrumentet är kraftiga prishöjningar. Då kommer ju alla att spara, spara, spara. Kent Persson får alltså välja mellan konkurrenskraftiga priser och billig el och energieffektivisering. Det är inte helt förenligt.

Jag tror att det kommer att bli så att man har successivt stigande energipriser. Frågan är då om man ska driva fram en snabbare energieffektivisering genom att driva upp priserna ytterligare. Det är lite det som Miljöpartiet vill göra med bensinpriserna. Men jag kan inte se att det är en klok politik när det gäller hela fältet av energi och elenergi.

Sedan vänder jag mig till Miljöpartiet. Jag blev väldigt förvånad när jag läste i er reservation. Och Lage Rahm upprepade här att solenergi är det billigaste sättet att få värme och vatten i bostäder och lokaler.

Jag fattar inte hur detta går ihop. Solenergi fungerar när det är ljus men inte när det är mörkt. Det fungerar möjligen på sommaren men inte på vintern. I Tyskland tvingas man subventionera det med tio gånger produktionskostnaden för konkurrerande energislag. Inte ens i Kalifornien fungerar solenergi på dagtid utan subventioner. Hur ska man då kunna

leda i bevis att det är det billigaste sättet att få värme och varmvatten i bostäder i Sverige? Då borde alla våra bostäder ha denna sammansättning av sin energiförsörjning.

Prot. 2008/09:41
3 december

Energi

Anf. 108 TOMAS ENEROTH (s) replik:

Herr talman! Tack, Carl B Hamilton, för anförandet! Det känns nästan nödvändigt att inledningsvis påminna Carl B Hamilton om att det är en borgerlig regering, att det är de fyra borgerliga partierna som har majoriteten i riksdagen.

Det var väldigt mycket frågor till oppositionen men väldigt lite egna ställningstaganden och besked. Jag kommer att ställa några frågor, men först ska jag svara på frågan om kärnkraften.

Jag tror att den formulering som Maud Olofsson använde nästan identiskt påminner om den som finns i vårt partikongressprotokoll, det vill säga att kärnkraften är en stor och viktig del av det svenska energisystemet, och vi har ambitionen att fasa ut den med hänsyn till både industrins förutsättningar och hushållens behov av el.

Där har ju Centerpartiet och Socialdemokraterna haft väldigt lika formuleringar under en lång tid. Ola Alterå som är ansvarig för energifrågor i regeringen, som statssekreterare, konstaterar också att det inte finns något utrymme, med anledning av förnybarhetsdirektivet, att göra några mer investeringar i kärnkraften före 2020.

Min fråga till Carl B Hamilton blir då: Delar Carl B Hamilton regeringens uppfattning, att det inte går att göra några investeringar i kärnkraften fram till 2020?

När det sedan gäller elcertifikaten och förnybar el ska jag försöka slå Carl Bildts tidigare rekord i kammaren i allitteration. Carl Bildt hade ett svårslaget rekord, men jag ska försöka: Föga förefaller Folkpartiet förstått förutsättningarna för förnybar energiproduktion.

Det är precis det som det handlar om. Ska man nå förnybar energiproduktion måste man också ha väl fungerande elcertifikatssystem. Man måste ha tydliga stimulanser. I det läget krävs det nog att Folkpartiet inte bara kramar kärnkraften. Jag kan förstå engagemanget för stabila energisystem, vattenkraften och kärnkraften. Men alla inser att vi behöver tydliga drivkrafter för förnybar el.

Min fråga till Carl B Hamilton är densamma som jag har ställt till de övriga på den borgerliga sidan: Hur är det med elcertifikatssystemen? Förstår ni drivkraften? Förstår ni hur viktigt det är att snart ge besked, att vi inte kan vänta?

Anf. 109 CARL B HAMILTON (fp) replik:

Herr talman! Jag ska gärna svara på detta. Men låt mig börja med den här formuleringen, som jag ändå tycker är viktig, att kärnkraften blir kvar som en viktig del av svensk energiförsörjning under överskådlig tid. Tomas Eneroth började tala om lite andra saker. Men frågan gäller ju "under överskådlig tid". För ni skriver i er reservation att ni vill fasa ut kärnkraften. Det är inte samma sak. Men det är väl en fråga som Tomas Eneroth och hans parti kan fundera på.

Det andra gäller det här med 2020. Nu kommer jag inte ihåg exakt hur du formulerade dig. Men om man tänker sig, som jag och Folkpartiet gärna vill, att man ersätter gamla reaktorer med nya är det klart att inve-

steringarna måste börja före 2020. Däremot kommer sannolikt inte ett nytt kärnkraftverk att vara i funktion, i drift, före 2020. Det kanske är ett mer komplicerat svar, men jag är säker på att du klarar den komplexiteten.

Jag förstår inte riktigt varför du är så bekymrad över elcertifikatssystemets effektivitet. I själva verket har ju elcertifikatssystemet visat sig mer effektivt än vad de som planerade det trodde. De räknade med ett certifikatpris på 20 öre. Det har varit uppe i 37–38 öre. Implikationen av detta är ju att det är mycket mer lönsamt än vad man trodde när man planerade, så det är en helt annan blåslampa i detta system i dag än vad man trodde att det skulle bli. Därför förstår jag inte riktigt den här oron för att drivkraften inte skulle finnas kvar. Det är ju lite av Klondike- och guldruschstämning i branschen, bland till exempel vindkraftsproducenter.

Anf. 110 TOMAS ENEROTH (s) replik:

Herr talman! Det sista konstaterandet är precis det som gör mig orolig. Skälet till att det varit Klondike- eller guldruschstämning eller en kraftig expansion på vindkraftssidan eller på förnybar el är ju det elcertifikatssystem som vi satte i sjön under vår mandatperiod. Men det finns ju tak där.

Ambitionsnivån är inte hur hög som helst, och det är precis det som aktörerna pekar på. Nu måste regeringen ge besked om fortsättningen. Annars avstannar expansionen. Det är det som vi är oroliga för. Det är därför riskkapitalister drar sig tillbaka från investeringar som behöver göras. Det är därför som man nu minskar utbyggnaden av vindkraft. Det är därför beskedet måste ges.

Är man nu bekymrad över långsiktiga planeringsperioder när det gäller annan energiproduktion tror jag att man framför allt måste vara det när det gäller att tidigt kunna ge besked i fråga om de investeringar som behövs i förnybar el. Det är därför.

Sedan konstaterar jag att Carl B Hamilton uppenbarligen inte delar regeringens uppfattning när det gäller synen på möjligheten till och förutsättningar för investeringar i kärnkraft. Men jag kan ändå glädjas åt att Carl B Hamilton sannolikt i denna kammare om några minuter kommer att ställa upp på en skrivning som säger att förbudet att uppföra nya reaktorer kommer att bestå under mandatperioden och att begäran om effekthöjningar ska prövas av regeringen enligt gällande lagar.

De motioner som Folkpartiet och Moderaterna har lämnat på detta område avslås av utskottsmajoriteten och av de borgerliga riksdagsledamöterna. Det är ett beslut som vi också välkomnar i detta sammanhang. Jag tror nämligen att frågan om kärnkraft är svensk energiproduktions stora stigmatiserande fråga.

Det vi behöver är att sätta oss tillsammans, alla Sveriges partier, för att inse vilka långsiktiga investeringar som behöver göras för att klara nationalhushållningen av energiproduktionen men framför allt den klimatomställning vi står inför.

Det är därför jag så enträget önskar att vi hittar ett läge för samtal över blockgränserna, så att vi också kan hitta förutsättningar för att tidigt kunna ge besked.

Sista frågan återigen, eftersom jag tolkar det som att Carl B Hamilton inte vill ge något besked om elcertifikatssystemen: Kommer vi att få en energiproposition som ger några besked om elcertifikatssystemen?

Prot. 2008/09:41
3 december

Energi

Anf. 111 CARL B HAMILTON (fp) replik:

Herr talman! Jag tror att det som hindrar utbyggnaden nu och som gör ett antal investerare väldigt frustrerade är de långa tillståndprocesserna. Det är det som är flaskhalsen. Det är inte möjligheten att tjäna pengar på att gå in i förnybar energi. Som jag sade gör elcertifikatet det oerhört lönsamt.

Det man ska veta är att vi i dag har en produktion av vindkraft som är 1,8 terawattimmar, och det mål som är uppsatt är 10 terawattimmar. Det är vi helt med på. Där är alliansen helt enig. Sedan är frågan vad man gör mellan 10 och 30 terawattimmar som Energimyndigheten har satt upp.

Det är väl också så, Tomas Eneroth, att det finns en djup åsiktsskillnad mellan vad LO tycker och vad den socialdemokratiska partistyrelsen tycker i energifrågan. Jaha, då står det fel i LO-tidningen. Då får jag uppenbarligen lägga ned den frågan, eftersom jag har läst LO-tidningen och den har tryckt något som är fel.

Anf. 112 KENT PERSSON (v) replik:

Herr talman! Carl B Hamilton har ju en vana att i sina anföranden återgå till den gamla oppositionsrollen. Jag förstår att du är fast i gamla tider fortfarande, men du tillhör faktiskt regeringsunderlaget och borde kunna berätta lite grann om vilken politik ni tänker föra framöver, förutom ditt paradämne kärnkraften, men där har du ju inte alla allianskompisar med dig.

Så länge kostnaden för att spara kilowattimmar är lägre än att producera nya är frågan vad man ska satsa på. Det påverkar nämligen priset i slutändan, om man inte ska subventionera på något sätt. Det är därför jag pratar om energieffektivisering.

Det finns 439 atomkraftverk i världen i dag, varav 119 har tagits ur bruk efter 22 års drift, 150 kommer att tas ur drift de närmaste fem sex åren och resten kommer att trappas ned och försvinna fram till 2025. Några finns kvar därefter, och 36 stycken planeras och är under byggnad i dag. Då förstår vi att vi har ett stort problem.

I de utredningar som bland annat IEA talar om är frågan vad man satsar på utomlands. Inte är det uppförandet av nya atomkraftverk. Det är vindkraftverk och förnybar energi över alla områden. Det gör man helt enkelt därför att man ser att det inte finns några som är intresserade av att satsa och investera i kärnkraftverk därför att det är så dyrt. Det finns flera utredningar som pekar på kostnader för kärnkraft och hantering av avfall som visar på att det är så mycket dyrare att hantera det än att till exempel satsa på förnybar energi.

Anf. 113 CARL B HAMILTON (fp) replik:

Herr talman! Jag håller med om att energieffektivisering sannolikt är det absolut viktigaste och effektivaste, det som i alla fall i teorin kan genomföras tämligen oproblematiskt över hela jordklotet. Det innebär trots allt, och det var det som jag kritiserade Kent Persson och andra för,

högre priser. Man måste på något sätt svälja det beska pillret för att åstadkomma denna fördel.

Vad sedan beträffar kärnkraften byggs ju den ut nu i Storbritannien, USA, Frankrike och flera länder i Asien. Jag håller inte med om bilden att det på något sätt skulle vara en energiproduktionsform som är på väg ut.

Det jag också vill säga är att jag inte tror att kärnkraften är lösningen på världens energiproblem eller klimatkrisen. Därtill kommer den att vara för liten. Den kanske kommer upp till en andel på 20 procent samtidigt som den totala förbrukningen växer i antal terawatt. För Sverige, för Tyskland och för de välutvecklade och demokratiska europeiska länderna är det däremot definitivt en möjlighet.

Anf. 114 KENT PERSSON (v) replik:

Herr talman! Om man då tittar på de 36 som är under byggnad ser man att 31 av dem byggs i de forna öststaterna. Fem finns planerade, ett i Finland och resten i övriga världen. Så ser det faktiskt ut.

Enligt de uppgifter som jag har, bland annat från IEA och även några andra källor, skulle satsningen på kärnkraften i sin förlängning, om producenten ska bära hela kostnaden, leda till ett så högt energipris att ingen kommer att vilja ha den. Det finns utredningar om det som jag inte tänker ta upp här, men i en utredning som heter *Kärnkraftens havererade lönsamhet* av Lester R. Brown pekar han på en analys av Amory B. Lovins och Imran Sheikh som beräknat kostnaderna för kärnkraft kontra vindkraft om man tar med hela dess produktions- och avvecklingskostnad. Det här är inte svaret på de problem som vi står inför när det gäller energipolitiken framöver.

Låt mig också säga att 2020 aldrig har varit ett årtal för Vänsterpartiet. År 2025 har vi haft som avvecklingsplan. Även det omprövar vi i dag, därför att utvecklingen inom energipolitiken går alltför sakta för att vi ska kunna klara av det här till 2025. Vi får återkomma med ett förslag till en möjlig avvecklingsplan för kärnkraften när vi får se över vår energibalans. Men det kan aldrig vara så att vi inte ersätter den med annan energi. Först och främst handlar det ju om energieffektivisering. Sedan om utbyggnad av förnybar energi.

Carl B Hamilton ställde en fråga om koldioxidavskiljningen. Vänsterpartiet har inte tagit ställning i den frågan. Den är komplicerad, och vi vill följa utvecklingen lite till. Men vi utesluter inte att det kan vara en möjlighet att under en övergångsperiod använda detta som ett sätt att minska koldioxidutsläppen i världen.

Anf. 115 CARL B HAMILTON (fp) replik:

Herr talman! I Europa kommer utsläppshandelssystemet att göra att kärnkraft och för den delen koldioxidavskiljning blir mer lönsamma som sätt att producera energi.

Jag var inte riktigt beredd på läxförhöret om kostnaderna för elektricitet i olika energislag, men min bestämda minnesbild är att både det svenska Elforsk och OECD i en skrift som heter *Risks and benefits of nuclear power* hävdar att kärnkraft är betydligt billigare än till exempel vindkraft och flera av de biologiska energislagen.

Det kan vi inte lösa här och nu. Jag vill bara säga att här står ord mot ord. Men det vore väldigt intressant, och jag ser fram emot att få veta vilka andra energislag det är som ska ersätta kärnkraften under den restriktion som Kent Persson tidigare sade, att det ska vara konkurrenskraftiga priser. Det är ju det som så att säga är knäckfrågan.

Anf. 116 LAGE RAHM (mp) replik:

Herr talman! Carl B Hamilton har pratat om lite olika saker, framför allt kanske om oppositionens olika förslag. Det kan vara väl. De är ju i mångt och mycket bättre än regeringens så de är värda att prata om.

Jag skulle vilja börja med solenergin. Det är ju så att solenergi går ut på att man utnyttjar skillnaderna i värmegrad och sedan kan använda det för uppvärmning och andra saker. Det finns och kan göras.

Sedan tror jag, och det hoppas jag att Carl B Hamilton också är enig med mig om, att energieffektivisering är en stor del, om inte den största delen av lösningen när vi ska se över hur vi kan göra våra energisystem mer klimatsmarta och mindre förstörande för vår jord.

Jag vill också passa på att säga att förutom det som Kent Persson nämnde om den tveksamma, för att inte säga riktigt dåliga, lönsamheten av kärnkraft – om kärnkraften får betala alla sina kostnader – finns det jättestora problem när det gäller till exempel brytningen av uran. Det uppstår miljöproblem där. Jag skulle vilja veta om Carl B Hamilton skulle kunna tänka sig att jobba med brytningen av uran. Under driften finns det stora problem; vi har sett många incidenter på svenska kärnkraftverk och på andra ställen.

När det gäller förvaringen av det radioaktiva avfallet tycker jag att det är intressant att se hur länge man måste bevara detta. Jag skulle vilja veta om Carl B Hamilton vet hur länge det har funnits människor i Europa. Det skulle vara intressant att höra.

Anf. 117 CARL B HAMILTON (fp) replik:

Herr talman! Nej, jag kommer faktiskt inte ihåg svaret på den frågan. Jag var inte med på den tiden.

Låt mig börja med något som jag egentligen tycker är ganska festligt, nämligen den ovilja som oppositionen har mot att man granskar deras reservationer. När jag själv var i opposition tyckte jag att det var trist när ens egna reservationer blev ihjältigna. Men nu får man erfarenheten att ni tycker att det är jättejobbigt när någon i majoriteten tar upp och granskar era reservationer. Jag tycker att ni ska vara glada att det är någon som bryr sig om dem.

Miljöpartiet har ett grundläggande problem i klimatsammanhang som jag inte kan avstå från att upprepa, nämligen att ni är emot Europeiska unionen i alla avseenden utom dess klimatpolitik. Ni vill försvaga EU. EU är tongivande och drivande och den mest effektiva globala aktören på klimatområdet, och ni vill försvaga den aktören. Det är för mig helt obegripligt eller rättare sagt – det går inte ihop.

Sedan kommer vi till brytningen av uran. Jag har varit nere i en uran-gruva, och ni ser ju mig här. Jag står här, och jag strålar inte. Jag är precis som vanligt. Det är världens rikaste urangruva med 20 procents halt i malmen. Den ligger i Saskatchewan i Kanada. Man kan åka ned i den, och det är en gruva som är betydligt renare och snyggare än de svenska

gruvorna. Själva miljöproblemen i samband med gruvbrytningen av uran är desamma som när man bryter i Bolidenfälten eller på andra håll. Dagbrotten är naturligtvis gräsliga, men de är inte mer gräsliga vid uranbrytning än när man bryter andra mineraler eller för den delen kol i dagbrott.

Problemen ligger inte där. Problemen med radioaktivitet ligger på annat håll. Det är spridningsriskerna som jag i så fall skulle vilja peka på. Det är ett argument för att ett land som Sverige som inte har det problemet ska använda sig av kärnkraft.

Anf. 118 LAGE RAHM (mp) replik:

Herr talman! Det lät som om Carl B Hamilton är villig att jobba med brytningen. Det låter intressant. Vi får väl se sedan när riksdagskarriären är avslutad.

Jag noterar att Carl B Hamilton håller med om att det finns stora problem när det gäller drift och förvaring. Jag skulle önska att man tog hänsyn till fakta om problem av säkerhetskaraktär när man diskuterar kärnkraften. Tillsammans med den obefintliga lönsamheten kan man då se att det här inte är något bra energislag.

Miljöpartiet är tydligen emot EU i alla avseenden, enligt Carl B Hamilton. Det faller på sin egen orimlighet. Vi har haft en medlemsomröstning i frågan. Men även när vi var för ett utträde ur unionen tyckte vi att Europeiska unionen har sina poänger. Det är aldrig så att någonting är enbart bra eller enbart dåligt, som det ibland låter som när Folkpartiet pratar om EU. Det finns bra saker och det finns dåliga saker. Vi ska naturligtvis använda oss av de aspekter som är bra. Det är bra om EU vill vara med och driva klimatpolitiken åt rätt håll där USA har varit alldeles för passivt.

Men det innebär inte att man – vilket ibland är den svenska regeringens ståndpunkt – bara ska låta andra i EU jobba med frågan. Det innebär naturligtvis att man måste göra sin egen hemläxa också. Annars blir man inte trovärdig i de här frågorna.

Anf. 119 CARL B HAMILTON (fp) replik:

Herr talman! Lage Rahm säger att jag är villig att jobba med brytningen. Jag vet inte om jag vid pensionsålder skulle gå ned och jobba med gruvbrytningen. Jag tror att folk som jobbar där brukar pensioneras vid 50 år eller något sådant. Det är väl lite olämpligt.

Sanningen att säga har jag aldrig sett en så ren gruva som den jag var nere i. Det var som att gå in i en svensk livsmedelshall. Det beror naturligtvis på att man har extra många säkerhetsbestämmelser, tar mycket prover och ser till att hålla rent – så visst tar man hänsyn till de speciella omständigheterna och till de egenskaper som uran har.

EU-motståndet är en gammal käpphäst, men jag tar inte upp det. Där emot ska jag säga något om det mer allmänna som minoriteten i Klimatberedningen hade som uppfattning och som även Socialdemokraterna anslöt sig till, vilket jag tyckte var otroligt konstigt. Trots att 99,8 procent av världens koldioxidutsläpp sker i andra länder och bara 0,2 procent i Sverige var man nämligen emot att en viktig inriktning av politiken skulle vara att göra stora nedskärningar även i andra länder. Om vi drar ned våra utsläpp med hälften går den del av världens utsläpp som vi står

för ned från 0,02 till 0,01. Det är klart att det inte kommer att ändra världen. Det kommer inte att ändra klimatkrisen. Vi måste vara med i ett internationellt sammanhang och driva ned utsläppen av koldioxid i andra länder.

Prot. 2008/09:41
3 december

Energi

Anf. 120 MIKAEL OSCARSSON (kd):

Herr talman! De energipolitiska diskussionerna har under flera år varit relativt lugna. Visserligen har partierna haft olika syn på kärnkraftens framtid och den förtida stängningen av Barsebäck upprörde många, däribland mig själv och mitt parti. I övrigt har man dock varit överens om att satsningen på förnybar energi är viktig och att sparandepotentialen är hög på en outnyttjad resurs.

Det senaste året har dock de energipolitiska diskussionerna tagit ny fart. EU:s klimatmål ställer tuffa krav på alla medlemsländer. Insikten har ökat om att kärnkraften har en begränsad livslängd med stora konsekvenser som följd om man låter avveckla den utan tillförsel av ny el.

Dessa faktorer har bidragit till att vi återigen har fått en livlig energipolitisk debatt, vilket jag välkomnar. Frågan är avgörande för vårt lands framtid eftersom beslut som fattas påverkar såväl klimatförändringarna och den ekonomiska tillväxten som hushållens och företagens ekonomi. Beslut som Sverige fattar berör andra länder liksom beslut som fattas i andra länder berör vårt eget. Därför måste energipolitiska frågor i de fall det är möjligt fattas, eller i alla fall samordnas, på global nivå. Den insikten har ökat under senare år, vilket är mycket välkommet.

Många initiativ tas också i vårt land, och flera satsningar ligger i startgroparna. Regeringen ska inom kort komma med en klimatpolitisk och en energipolitisk proposition. Energieffektiviseringsutredningen har lämnat över sitt arbete till departementet. Beredning pågår nu, och en proposition ska komma i vår. I den utredningen finns många intressanta förslag som regeringen ska överväga och återkomma i. Det vore fel att i detta läge ge tillkännagivanden om en rad nya satsningar utöver dem som regeringen föreslår då propositionen och det fortsatta arbetet bör inväntas.

Det är dock viktigt att stryka under att regeringen föreslår många satsningar både på forskning och på energieffektiviserande åtgärder. Exempelvis satsas nästa år 300 miljoner kronor på energieffektiviseringar i offentliga lokaler. Den tidigare begränsningen för stöd till installation av solceller tas bort då satsningen visade sig vara mycket effektiv. Vidare ges anslag på 330 miljoner kronor under nästa år till konvertering för direktverkande elvärme för småhus, flerbostadshus och bostadsanknutna lokaler. Det är viktigt att vi fattar beslut med rätt tillvägagångssätt så att energieffektiviseringar och minskade klimatpåverkande utsläpp kan kombineras med fortsatt ekonomisk tillväxt och välståndökning.

Jag är övertygad om att det går att kombinera en tillväxtpolitik med minskade utsläpp och ökad energieffektivisering. Samtidigt ska sägas att ökad tillförsel av el också kan vara ett sätt att bidra till minskade klimatpåverkande utsläpp.

Det finns till exempel en samstämmighet om att den spårbundna trafiken bör öka – det är vi överens om – och att användningen av landhybrider ska bli mer frekvent för att på så sätt minska oljeberoendet.

En sådan utveckling kommer naturligtvis att kräva mer el. Samtidigt som vi ska effektivisera kan vi alltså behöva öka tillförseln av el. En sådan utveckling talar för att en avveckling av kärnkraften blir alltmer avlägsen.

Herr talman! Jag reagerar på resonemanget att det överskott i elbalansen som förväntas uppkomma kommande år ska användas till att avveckla kärnkraften. Enligt mitt synsätt borde det användas till att minska beroendet av fossila bränslen i andra länder.

Den föregående regeringens avveckling av fullt fungerande kärnkraftverk var direkt skadlig både för miljön och för svensk ekonomi, ändå fick den fortgå. Vi bär fortfarande ekonomiska kostnader för den förtida avvecklingen.

I budgeten för 2009 anslås 219 miljoner kronor för detta ändamål, vilket är ren kapitalförstöring men ett arv som vi har fått från den förra socialdemokratiska regeringen. De pengarna hade vi i stället kunnat använda till ökad forskning på energisparande åtgärder.

Det direkta avvecklingsshotet är dock över. I stället ska all kraft läggas på att få fram energi som inte påverkar klimatet.

Herr talman! Vi bör nu i stället lägga all kraft på att begränsa klimatpåverkande utsläpp. Därför satsar regeringen 778 miljoner kronor de kommande tre åren på projekt i utvecklingsländerna i syfte att minska utsläppen.

Att avvecklingsshotet när det gäller kärnkraft är över innebär inte att satsningen på förnybar energi ska avta. Tvärtom måste den öka för att klara EU:s klimatmål som Sverige har varit pådrivande i att få fram.

Kärnkraft står inte i motsats till förnybar energi. Förnybar energi står inte i motsats till kärnkraft. Det ska finnas utrymme för båda i Sverige i framtiden också.

Regeringen gör bedömningen att vindkraften står inför en kraftig utbyggnad. För 2009 satsas 50 miljoner kronor på planeringsstöd till vindkraft, vilket är en ökning med 150 procent.

Satsningen på nätverket för vindbruk förlängs. Länsstyrelserna får ökade resurser för att möjliggöra en snabbare handläggning av vindkraftsärendena.

Det tillsammans med andra satsningar innevarande år visar regeringens vilja att satsa på förnybar energi där vindkraften utgör en väsentlig del.

Forskning och teknik kan finna nya vägar att producera billig och ren energi. Därför är forskning och utveckling av stor betydelse. År 2009 satsar regeringen ytterligare 145 miljoner kronor på energiforskning. Totalt satsas över 1 miljard kronor.

Sverige ligger långt framme inom forskningen, inte minst när det gäller andra generationens drivmedel. Därför satsas 875 miljoner kronor för att underlätta stegen från forskning och utveckling till kommersialisering av sådan teknik.

Det satsas även stora belopp på att sprida teknik som ännu inte är kommersiellt gångbar. Totalt 339 miljoner satsas de kommande tre åren. Jag hyser stort hopp till den utvecklingen.

Herr talman! En säker eltillförsel är avgörande för Sveriges välfärd. Ren energi är en förutsättning för vår planets överlevnad. Att kunna kombinera den ökade satsningen på förnybar energi och energibespa-

ringar med att förse svensk basindustri med säker och billig el genom kärnkraft och vattenkraft är jätte viktigt. Det ena utesluter inte det andra. Siktet måste vara inställt på att vi ska minska de klimatpåverkande utsläppen och inte sitta fast i 70-talsdiskussionerna om ja eller nej till kärnkraften. Den tiden måste vara förbi.

Jag anser att regeringens satsningar inom det här området ger hopp om att klara framtidens stora energiutmaningar.

Anf. 121 KENT PERSSON (v) replik:

Herr talman! Det var en riktig lovsång till kärnkraften som vi fick höra från Mikael Oscarsson med påståenden som många gånger är gripna ur luften.

Vi kan titta lite på det faktiska förhållandet när det gäller kärnkraften. Det som hände på 80-talet efter beslut om att vi skulle avveckla kärnkraften och fullföljde planerna på att bygga ut var att vi fick ett stopp på satsningen på vindkraft eftersom vi inte orkar göra två satsningar samtidigt i Sverige. Hela det försprång som Asea hade när det gällde vindkraftssatsningar lades på is. Det är sanningen.

Vi bör ha el för att exportera till andra länder. Vi har ju diskuterat det. Vi har inte en fungerande elmarknad i Norden. Vi måste bestämma vad vi ska se till att satsa på. Jag föredrar att få en fungerande elmarknad i Norden så att vi kan konkurrera och distribuera el över det nordiska nätet. Det kan väl ändå inte vara meningen att vi ska bygga ut till Europa där Tyskland och Frankrike vägrar att åtskilja distribution och produktion. De kör på samma sätt som Sverige har gjort tidigare. Det kommer att trissa upp priserna. Vi kommer givetvis att sälja elen där vi får bäst betalt för den. Så fungerar marknaden. Det kommer absolut inte att vara lönsamt att göra på det sättet.

I Dagens Industri står följande: Den internationella energimyndigheten IEA konstaterar att även om flera regeringar har uttryckt intresse för att bygga fler kärnkraftverk är det få som går från ord till handling.

Hur kan det komma sig att IEA gör en sådan bedömning?

Jag återkommer med mer.

Anf. 122 MIKAEL OSCARSSON (kd) replik:

Herr talman! Det är viktigt att ha klart för sig att det går att klara flera saker samtidigt. Det går alldeles utmärkt att ha en kraftfull satsning på alternativen och satsa på att de uppfinningar som görs i Sverige också kan bli industri. Vi gör också kraftfulla satsningar på det området i budgeten.

Det är lite svårt att förstå Kent Perssons ovilja mot kärnkraften. Kärnkraften står ju i dag för en väldigt stor del av energiproduktionen i Sverige, 46–47 procent. Som har påpekats förut från talarstolen faller kärnkraften så småningom för åldersstrecket. I slutet av 2020-talet eller i början av 2030-talet fasas de ut allesammans. Då förvandlas det överskott vi har i dag till ett stort underskott. Därför är vi tvungna att ta tag i den här frågan.

Antingen tror man på fullt allvar att vi kommer att klara oss utan kärnkraft i framtiden – att basindustrin ska kunna klara sig, att hushållen ska klara sig – eller också förstår man att det inte kommer att gå. Vi

kommer, precis som Maud Olofsson sade härförleden, att behöva kärnkraften för en överskådlig framtid.

Det är också för miljöns skull. Varför denna ovilja? Varför inte ha en öppenhet för att kärnkraften faktiskt är viktig även i fortsättningen?

Anf. 123 KENT PERSSON (v) replik:

Herr talman! Kärnkraften kommer tyvärr att spela en viktig roll i svensk energipolitik en tid framöver – hur lång tid beror på vilken utbyggnadstakt vi har av förnybar energi och vilka energieffektiviseringsåtgärder vi vidtar.

Att kärnkraften skulle vara miljövänlig och förnybar är ett resonemang som jag inte förstår. Vi vet ju att vi skickar ut hetvatten i Östersjön som påverkar klimatet där på ett negativt sätt.

Vi vet att urangruvorna i Ryssland och Australien inte alls är av den säkerhetsmodell som finns till exempel i Kanada. Det påverkar miljön på ett negativt sätt.

Vi vet också att det är dyrare att producera en kilowattimme från kärnkraft än från vindkraft.

I *The Nuclear Illusion* beräknar Amory B. Lovins och Imran Sheikh att kostnaden för el från kärnkraft blir 14 cent per kilowattimme medan el från vindpark kostar 7 cent per kilowattimme.

Jämförelsen innefattar kostnader för drivmedel, kapital, drift och underhåll samt överföring och distribution. Vad man inte har tagit med är kostnaden för slutförvaring och rivning av kärnkraftverk och vindkraftverk. Det finns inte med. Skulle man ta med detta i kostnadsberäkningen skulle kärnkraften vara stendöd.

Kanske är det just utifrån det faktum att det är ganska dyrt att producera el från kärnkraft som dessa investeringar inte sker runt om i världen.

Vi måste få en plan för utbyggnad av förnybar energi och energieffektivisering så att vi kan ersätta den kärnkraftsel som vi i dag har med annan förnybar och ekologiskt hållbar energi. Det är den enda lösningen som vi har för att kunna gå vidare i samhällsbygget.

Anf. 124 MIKAEL OSCARSSON (kd) replik:

Herr talman! Det är faktiskt så att vi kommer att behöva kärnkraften i Sverige för överskådlig framtid. Det är bara att beklaga att Kent Persson och hans parti inte alls vill lyssna på detta.

Vi är helt överens om att energieffektivisering är någonting jätteviktigt och någonting som vi ska satsa stort på. Det är också någonting som vi gör i vår budget.

Man måste likaså satsa kraftfullt på alternativen. Det finns en stor potential. Inte minst forskningen i Uppsala, i min egen valkrets, på Ångströmska är mycket lovande. Det finns stora möjligheter.

Men samtidigt är vi inte verklighetsförankrade om vi tror att vi kommer att kunna klara oss utan kärnkraften. Därför är det beklagligt att denna lösning finns. Detta är frågor som vi måste ta tag i framöver. Oavsett om Kent Persson vill det eller inte måste vi under nästa mandatperiod titta på besluten för framtiden. Om vi inte gör det kommer de energiöverskott som vi kan se finns framöver att förvandlas till underskott om vi inte kan ersätta kärnkraft med kärnkraft.

Anf. 125 RENÉE JERYD (s):

Herr talman! Vi talar om budgeten när det gäller energiområdet i dag, och det är främst pengar som får hjulen att snurra. Men det är inte allt, utan det är också viljan att förändra, förnya och förbättra som får detta område att gå framåt.

Herr talman! Jag är ganska ny i dessa sammanhang, och jag blir lite förvirrad över den samlade borgerlighetens vilja att egentligen förändra, förnya och förbättra på detta område. I mitt huvud kommer bara en massa frågor. Vad ska hända med Sverige i framtiden? Hur går det med jobben och välfärden? Hur går det med tillväxten? Vad händer om vi inte gör något med energi- och klimatpolitiken nu? Vad är det som behövs, och vad är det som behöver göras nu så att inte företag flyttar och försvinner?

Vi socialdemokrater har en del idéer om detta när det gäller energiområdet.

Energi- och klimatpolitiken måste kunna garantera en säker energiförsörjning och ge landets industri en god tillgång på el och annan energi till bra priser med liten inverkan på miljö, hälsa och klimat.

Många kloka ord är redan sagda, och vi kan konstatera att när det gäller pengar till detta område vill vi i oppositionen förändra mer, förnya mer och förbättra mer än majoriteten.

Företagen har i dag på grund av den finansiella krisen oerhört svårt att låna pengar på banken, vilket gör att det måste finnas andra pengar att låna för att förnya, förbättra och förändra.

Det behövs riskkapital för att energisektorn ska våga forska, utveckla och producera. Men vi kan också använda oss av Vattenfall. Vattenfall kan på rätt sätt bidra med kraftiga omställningar av det svenska energisystemet samt även bistå med riskkapital.

För att trygga jobben och välfärden satsar vi socialdemokrater under perioden 2009–2011 drygt 1 ½ miljard kronor mer än regeringen på energiforskning. Vi har en vision om att hela vår energiförsörjning så småningom ska komma från förnybara källor, vilket kräver kraftiga satsningar på energiforskningen och investeringar i ny energiteknik. Detta leder till tillväxt, vilket garanterar jobben, välfärden och klimatet.

Jag har en liten fundering på grund av att jag är väldigt specialintresserad av vindkraft för tillfället. Vi gör nästan alla delar till vindkraftverken i Sverige. Men vi exporterar dessa till Danmark och Tyskland för att man där ska sätta ihop dem. Sedan köper våra vindkraftsproducenter tillbaka vindkraftverken. Varför sätter vi inte i gång en produktion här i Sverige? En egen produktion vore bra både för jobben och för klimatet.

Effektivare energianvändning kan vi också tala om. Den kan kombineras med en ökad tillväxt, en tillväxt som vi så väl behöver i dag. Men lägre energiförbrukning leder också till en bättre miljö, lägre elkostnader och bättre familjeekonomi.

Herr talman! Det var inte bara pengar som behövdes. Det behövdes vilja. Vi socialdemokrater tror att det behövs en blocköverskridande energiöverenskommelse som sträcker sig över flera mandatperioder. Det finns en vilja över blocken att förbättra, förändra och förnya. Vi har i dag hört att Centerpartiet kanske gläntar lite på den dörren. Men Moderaterna talar bara om det internationella samarbetet och glömmet det nationella.

Varför är det bra med en blocköverskridande energioverenskommelse? Jo, det är för att ge den svenska basindustrin de tydliga och långsiktiga spelregler som den behöver och som Sverige behöver för framtiden, för tillväxten, för jobben, för välfärden och för klimatet, och detta behövs nu.

Jag yrkar bifall till reservationerna 1 och 4.
(Applåder)

Anf. 126 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (m):

Herr talman! Jag börjar med att yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

Jag har fått uppdraget av min grupp att tala lite grann om Vattenfall. Säker energiförsörjning är en förutsättning för en hållbar utveckling sade en av våra polska parlamentariska kolleger på en konferens om energi och hållbar utveckling i Strasbourg i slutet av november. Han uttalade sig utifrån sin verklighet. Vi kanske skulle ha varit lite mer nyanserade i vår beskrivning av hållbar utveckling som vi arbetar för att uppnå. Men vi bör ändå vara överens om att utan en säker energiförsörjning är det inte mycket som fungerar i ett modernt samhälle.

Den svenska staten är ägare av en av våra viktigaste energiproducenter – Vattenfall. Vi har ett ansvar att se till att det är ett ekonomiskt välskött bolag samtidigt som det är ett viktigt verktyg för oss för att uppnå de klimatmål som vi har satt upp. Vattenfall är också en av de största elleverantörerna till våra elintensiva industrier och till fru Andersson i Borås.

Det är stora och viktiga krav som Vattenfall har att förhålla sig till. Vi som ägare har en skyldighet att se till att kraven uppfylls. Och inget är så bra att det inte finns utrymme för förbättringar. Just nu genomförs en genomgång av våra statligt ägda bolag. För Vattenfalls del handlar det om de delar som gäller förändringar eller förtydligande av uppdraget.

I oppositionens motioner på området föreslås att en fond för teknikutveckling bildas av Vattenfalls överskott. Samtidigt vill man att Vattenfall ska erbjuda våra svenska basindustrier Europas lägsta energipriser. Även om det kanske hade varit möjligt just nu är det principiellt fel att använda Vattenfalls medel för en utvecklingsfond. Detta ska i så fall ske med skattemedel. Ett sådant avkastningskrav skulle också kunna medverka till att driva upp elpriserna, något som slår undan fötterna för förslaget från Socialdemokraterna som har önskan om Europas lägsta elpriser.

Herr talman! Låt Vattenfall få använda ett eventuellt överskott för att investera i den egna teknikutvecklingen, så att vårt ledande energibolag också i fortsättningen kan vara en säker producent av grön energi till konkurrensmässiga priser – en aktör att lita på och att satsa på för oss, ägarna, den svenska staten, våra industrier och för fru Andersson i Borås.

Vattenfall har högt satta miljömål; det ska vi inte glömma. År 2050 ska bolaget vara koldioxid neutralt. Redan nu har utsläppen reducerats med en tredjedel. Ofta får vi höra att Vattenfall är en miljöbov på grund av kolkraften. Men samtidigt ska vi vara medvetna om att Vattenfall satsar väldigt mycket på att utveckla tekniken med koldioxidneutralisering.

Näringsminister Maud Olofsson har vid ett flertal tillfällen hänvisat till den bolagsgenomgång som också pågår och där balansen mellan energilagen kommer att tas upp. Genomgången kan resultera i att riktlinjerna för bolagets agerande kan ändras.

Redan i dag presenterar Vattenfall särskilda hållbarhetsredovisningar. Som ett tillägg till detta och den pågående genomgången kommer en fördjupad rapportering om Vattenfalls insatser för förnybar elproduktion att presenteras.

Parallellt med det miljöarbete som Vattenfall bedriver ska man också vårda sin relation till den svenska basindustrin. Det långsiktiga avtal som i dag finns mellan industrin och Vattenfall borde tyda på en balanserad prissättning. Så tror jag att Vattenfall i fortsättningen också kommer att hantera det här.

Herr talman! Jag återgår till min polske kollega som poängterat den säkra elförsörjningen. Vi ska se till att vi har en säker elproduktion. Men en säker elproduktion är inte så mycket värd om vi inte också har ett högkvalitativt sätt att transportera ut den el vi producerar.

Svenska kraftnät har ett tungt investeringsprogram för att utveckla och förbättra det svenska och det nordiska elnätet. Dessa investeringar är viktiga för oss i Sverige och för våra nordiska grannländer.

Den planerade Sydvästlänken kommer att binda ihop en väl fungerande nordisk elmarknad. Det har framförts synpunkter på vilken teknik som ska användas vid utbyggnationen. Men dessa beslut bör vi kanske lämna till dem som kan teknik. Vi politiker bör hålla oss till att besluta om vilken funktion elnätet ska ha.

Nämnas bör också likströmsförbindelsen mellan Sverige och Finland som beräknas vara klar år 2011.

Ett annat viktigt argument för att ha ett väl utbyggt elnät är det om våra gröna energiprodukter. Det satsas nu stort på vindkraft, och det forskas kring vågkraft och solenergi. Det är viktigt att ha en varierad grön elproduktion. Men det är också viktigt att ha insikten att det inte alltid blåser och att solen inte alltid skiner. Således måste nätet vara väl utbyggt och anpassat så att det kan växla över och föra el från annan produktion in i nätet. Detta kräver investeringar – investeringar som vi inte alltid tar upp i diskussionen om våra nya energiformer.

Paret Gudrun och Per har också med all tydlighet visat på brister i våra elnät. Stormarna har synliggjort hur sårbara vi är. Nyinvesteringar och uppgraderingar av befintliga nät behövs för att säkra den framtida elförsörjningen i en värld som ständigt präglas av klimatförändringar.

En annan viktig del av de pågående kvalitetshöjningarna är Svenska kraftnäts uppdrag att kontinuerligt se över dammsäkerheten. För att säkra kraftförsörjningen för våra industrier och invånare samarbetar Svenska kraftnät med andra myndigheter, bland annat med Energimyndigheten som har i uppdrag att analysera energisektorns sårbarhet inför framtida extrema väderhändelser.

Herr talman! Svenska kraftnät är en viktig aktör på en väl fungerande nordisk och europeisk elmarknad. Föreslagna investeringar och Svenska Kraftnäts finansiella befogenheter ligger väl i linje med de mål som vi har för vår kraftöverföring.

(forts. 13 §)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.54 på förslag av talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 16.00 då votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 16.00.

12 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

CU9 En förenklad revisorsgranskning vid fusion av aktiebolag m.m.

Kammaren biföll utskottets förslag.

NU1 Utgiftsområde 24 Näringsliv

Punkt 1 (Mål för och inriktning av näringspolitiken)

1. utskottet

2. res. (s, v, mp)

Votering:

151 för utskottet

142 för res.

56 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 85 m, 23 c, 22 fp, 21 kd

För res.: 107 s, 19 v, 16 mp

Frånvarande: 23 s, 12 m, 6 c, 6 fp, 3 kd, 3 v, 3 mp

Punkt 2

Kammaren biföll utskottets förslag.

Energi

13 § (forts. från 11 §) Energi (forts. NU3)

Anf. 127 LAGE RAHM (mp) replik:

Herr talman! Cecilie Tenfjord-Toftby framförde att regeringen menar att, om jag förstod det rätt, Vattenfall bidrar till en hållbar utveckling och att det är en säker producent av grön energi och en leverantör man kan lita på. Det låter väldigt bra. Tyvärr gör Vattenfall i dag massiva satsningar på kol i Tyskland och uppfattas där som den största miljöboven på området.

Då är min fråga: Har regeringen äntligen tagit sitt förnuft till fånga och menar att det är dags att styra upp Vattenfall och se till att Vattenfall i Tyskland och på andra ställen bidrar till en hållbar utveckling?

Anf. 128 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (m) replik:

Herr talman! Det pågår i dag en forskning på området hur man kan reducera utsläppen från kolproduktionen. Det vi vet och det vi hör från Europa och från övriga världen är att kol, som kärnkraften, i väldigt lång tid framöver kommer att vara en viktig energikälla för väldigt många länder i vår värld. Då är det viktigt att Vattenfall får behålla sitt överskott för att kunna satsa på den egna energiutvecklingen och på forskningen om grön energi. Vi ska inte som ni vill plocka bort 5 miljarder från Vattenfalls överskott för att lägga ut det på andra. Vattenfall har ett stort ansvar. Vi som ägare har ett ansvar att se till att Vattenfall lever upp till det ansvar som de har.

Jag är övertygad om att det är mycket bättre, säkrare och mer miljömedvetet att Vattenfall i svensk ägo är energiproducent när det gäller kol än om vi skulle ha lagt ned kolproduktionen i Tyskland och överlätit till en annan aktör som kanske inte är lika miljömedveten som den svenska regeringen är.

Anf. 129 LAGE RAHM (mp) replik:

Herr talman! Det är lite svårt att veta vad Cecilie Tenfjord-Toftby och regeringen menar i den här frågan, men jag tolkar svaret som att regeringen inte har någon lust att göra någon förändring. Man hoppas på att vi kommer att kunna lösa frågan om avskiljning av koldioxiden.

Låt mig säga att det är utmärkt om man kan göra det. Det förbättrar det hela, men problemet är att det dröjer väldigt länge innan man skulle kunna göra det. Det är inte ens helt säkert att det faktiskt går. Det pågår forskning, javisst, men under tiden sker det stora utsläpp av koldioxid från kolkraftverken. Icke att förglömma är den enorma miljöförstöringen när man bryter kolen i Tyskland.

Det rimliga vore alltså att Vattenfall som äger många av dessa brunskolsbrott och andra brott inser och säger: Vi slutar med den här produktionen och tar vårt miljöansvar. Är det så att det senare kan komma en miljömässigt hållbar lösning kan man diskutera det.

Det skulle jag önska att regeringen insåg. I stället låter man Vattenfall härja fritt i Tyskland med enorma utsläpp. Jag tycker att det är väldigt tragiskt.

Anf. 130 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (m) replik:

Herr talman! Vattenfall har sitt mål att vara koldioxidneutralt 2050. De har, som jag påpekade i mitt anförande, reducerat sina koldioxidutsläpp med en tredjedel redan i dag. Då är inte den tyska kolproduktionen undantagen från det. Den är med.

Jag vill upprepa det jag sade om att det är bättre för kolkraften att den svenska regeringen, staten och Vattenfall har möjligheten att investera i ny teknik. Det går inte att, som du säger, bara lägga ned kolkraften. Precis som när det gäller kärnkraften finns det i dag industrier som är beroende av den energi som kommer från kolkraft.

Jag undrar hur Miljöpartiet skulle argumentera inför industrierna i dag som med tänder och klor kämpar för att överleva den här lågkonjunkturen. Vad slags besked har Miljöpartiet i dag? Tyvärr, vi lägger ned våra kolkraftverk.

Vilka energialternativ finns i dag? Nej, låt Vattenfall få forska och behålla sitt överskott så att de kan bli den spjutspets i klimatforskningen som vi vet att Vattenfall har potential att bli. Plocka inte bort de medel som de behöver för att forska. Ha tilltro till den svenska forskningen!

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 10 december.)

14 § Studiestöd

Föredrogs
utbildningsutskottets betänkande 2008/09:UbU2
Utgiftsområde 15 Studiestöd (prop. 2008/09:1 delvis).

Anf. 131 CAROLINE HELMERSSON-OLSSON (s):

Herr talman! I vår motion om en ansvarsfull ekonomisk politik för jobb och välfärd beskriver vi socialdemokrater hur det går att bygga ett bättre Sverige utan att öka orättvisorna och befästa klyftorna i samhället. Vi har den senaste tiden sett hur finanskrisen slår hårt och djupt in i människors vardag. Varslen ökar för varje dag, och oron stiger för vad framtiden har att bjuda. Då krävs en sammanhållen politik för en sammanhållen nation i stället för den politik som regeringen nu bedriver. Ökade orättvisor har inte varit och är inte heller i framtiden svaret på människors problem.

Riksdagen har den 19 november i första steget av budgetprocessen ställt sig bakom regeringens budgetförslag för 2009. Det innebär att riksdagen för detta år nu låst såväl utgiftstak som ramar för de 27 utgiftsområdena samt fattat beslut om de skatte- och avgiftsförändringar som ska träda i kraft nästa år. Därmed gäller att de samlade utgifterna för utgiftsområde 15 Studiestöd inte får överstiga de drygt 21 miljarderna under riksdagens fortsatta behandling. Socialdemokraternas förslag på utgiftsområdet överstiger denna nivå och kan därmed inte tas upp formellt till behandling.

Riksdagsmajoriteten har gett budgetpolitiken en helt annan inriktning än den vi önskar. Enligt min mening är den en ritning på papper som inte kommer att stämma med verkligheten. Det är ungefär som när jag som 19-åring klev in på ålderdomshemmet Humlegården i Vingåker. När jag skulle hjälpa en pensionär på toaletten var jag först tvungen att gå ut i korridoren för att komma in på toaletten igen. Arkitekten hade helt enkelt riktat dörren åt fel håll.

Den här budgetritningen, som ju alla vet vem som är arkitekten bakom, är gedigen och gjord på ekonomiska teorier. Det är Anders Borg.

Jag tycker att man som arkitekt måste klafs ut på marken ibland och kolla om byggnaden man ritat stämmer in med omgivningen. Man behöver också lyssna på de förändringsförslag som finns hos de människor som ska bo i bygget och eventuellt jobba där. Anders Borg verkar vara en arkitekt utan gummistövlar.

Vårt budgetalternativ bör ses som ett sammanhållet paket där någon eller några delar inte kan brytas ut och behandlas isolerat. Vi väljer därför att inte lägga fram något eget förslag inom den ram som riksdagsma-

joriteten fastställt. Vi tycker i stället att den borde ha utökats med 1,6 miljarder på det sätt som framgår av Socialdemokraternas motion.

Herr talman! Vi socialdemokrater vill ge alla människor reella möjligheter att delta i utbildning och kompetensutveckling. Utbildning stärker människor och skapar kraft att möta förändringar i ett alltmer kunskapsintensivt samhälle.

Vi är mitt inne i en jobbkris, samtidigt som vi vet att det så småningom kommer bättre tider. Vi står också inför stora pensionsavgångar. Nu om aldrig förr är det läge att utbilda människor och rusta oss så att vi står starka när den dagen kommer. Vi behöver använda alla de verktyg som står till buds, och ett generöst och flexibelt studiestödssystem är ett av dem.

Socialdemokraterna vill ge fler människor möjlighet till utbildning och möjlighet till livslångt lärande. Steget att påbörja en utbildning och ta studielån kan upplevas som olika stort av olika människor. Det är svårt att gå från lön till studiemedel. För en varslad Volvoarbetare med familj som är van vid inkomst kanske tröskeln är jättehög.

I regeringens politiska inriktning för budgeten förespråkar man ett enklare och mer generellt studiestödssystem. Jag tror inte riktigt på den vägen. Riktade insatser i enlighet med de problem och de personer man ser kan vara både nödvändigt och kostnadseffektivt. Med många breda lösningar i studiestödssystemet och många vägar in i utbildning når vi målen när det gäller social snedrekrytering, en effektiv omställning och ett livslångt lärande på ett bättre sätt.

Vår utgångspunkt är att det ska vara möjligt att klara sin försörjning under studietiden utan inkomster från arbete eller ekonomiskt stöd från anhöriga. Vi är inte emot att den som vill och har möjlighet att kombinera sina studier med arbete gör det. Systemet avser att täcka omkostnaderna under studietiden, och om man har möjlighet att skaffa sig ett välbehövligt tillskott under ferierna bör det uppmuntras. Det är också positivt att studenter på detta sätt får kontakt med arbetsmarknaden. Vi vill höja fribeloppet med närmare 10 procent. Men för flera grupper av studerande är det inte möjligt att kombinera studier med arbete. Många studenter oroar sig just nu för hur det ska gå med deras extrajobb i lågkonjunktur- och varseltider. De korttidsanställda, som får gå från sina arbeten med omedelbar verkan, syns inte ens i varselstatistiken.

Många studenter har en tuff ekonomisk situation. Vi vill därför höja studiemedlen med 375 kronor per månad från 2009. Det är bra för varje student, men det är också bra för Sverige. Med de små marginaler som studenter har kommer en höjning av studiemedlen att gå direkt till konsumtion och bidra till att stimulera ekonomin och samtidigt investera i kunskap.

Vi investerar också i det som bygger Sveriges framtid, i barnen och barnfamiljerna. Många barnfamiljer pressas nu hårt av ökade priser på mat och ökade kostnader för boende. Särskilt ensamstående föräldrar har en tuff ekonomisk situation. Bland barn till ensamstående beräknas barnfattigdomen öka från 15 procent 2006 till närmare 30 procent 2009.

Vi vill höja barnbidraget och i paritet med det, också under det här utgiftsområdet, tillföra 400 miljoner till anslag 1:1 Studiehjälp m.m. som en följd av att vi höjer studiehjälpen med 100 kronor per månad till hemmavarande barn över 16 år i gymnasieskolan. Det är också en inve-

stering i de ungdomar som måste komplettera sin utbildning för att komma in på högre utbildning men som inte har fyllt 20.

Herr talman! Många kvinnor vill inte behöva välja mellan karriär och barn men upptäcker att det är svårt att skaffa barn under studietiden. De skjuter därför upp familjebildandet många år framåt genom att först skaffa sig utbildning och arbete. De studenter som inte har rätt till SGI får ersättning enligt grundnivån. Trots att grundbeloppet i föräldraförsäringen höjdes under den förra mandatperioden är det fortfarande mycket lågt. Detta gör att två uttalat viktiga politiska målsättningar hamnar i konflikt: att fler ska studera samt att barnafödandet ska öka.

Vi anser att stödet till studenter med barn bör höjas för att de inte ska halka efter ekonomiskt. Höjningen innebär att stödet för ett barn höjs till 738 kronor per studiemånad från tidigare 492 kronor. För två barn höjs det från 800 till 1 200 kronor och för tre barn till 1 446 kronor. Därtill vill vi på grund av ökat antal studieplatser ha en ökning av anslaget med 147 miljoner kronor samt på grund av fler platser inom kommunal vuxenutbildning och kvalificerad yrkesutbildning ha en ökning med 165 miljoner respektive 87 miljoner kronor.

Sedan Socialdemokraternas budget lades fram den 7 oktober har jobbkrisen förvärrats. Därför har vi lagt fram ytterligare förslag om stimulanpaket som innehåller 30 000 fler platser. Det ingår inte i det här betänkandet, men jag hoppas att riksdagen kan hinna med att behandla motionen innan året är slut.

Reinfeldts högskoleminister Lars Leijonborg har vid ett flertal tillfällen lovat att studiemedelshöjningen ska komma. Han har också lovat studentorganisationerna att inte behöva vänta tills den studiesociala utredningen är klar. Medan Leijonborg väntar på en utredning hinner studenterna både påbörja och avsluta sin utbildning. Nivåerna behöver höjas, inte utredas.

När varslen duggar tätt och oron för vad som ska hända på svensk arbetsmarknad ökar för varje dag gör den moderatledda regeringen ingenting på området.

Den bästa investering som vi kan göra för framgång handlar om utbildning, utbildning och utbildning. Sverige kan bättre.

I detta anförande instämde Marie Granlund, Agneta Lundberg och Thomas Strand (alla s).

Anf. 132 AMINEH KAKABAVEH (v):

Herr talman! I dagsläget står Sverige inför nya ekonomiska utmaningar. I och med den ekonomiska krisen och den ökande arbetslösheten behövs det en förstärkning av studiemedlen för att människor ska välja att studera.

Kunskap är en grundläggande mänsklig och demokratisk rättighet. Högskoleutbildning måste därför vara tillgänglig för alla. För oss vänsterpartister är det en viktig målsättning att bredda rekryteringen till högskolan. En av de viktigaste åtgärderna för att minska den sociala snedrekryteringen är att skapa ett studiemedelssystem som ger social och ekonomisk trygghet.

Forskning har visat att den sociala snedrekryteringen när det gäller ungdomar från familjer som tillhör arbetarklassen och är låginkomsttagare påverkas av lägre studiemedel och om bidragsdelen minskar i relation till lånedelen.

Det finns ytterligare argument för ett starkare och generösare studiestöd då det framgår av kvalitetsredovisningarna för grundskolan för läsåret 2007/08 att det är stora skillnader mellan skolorna i Stockholms stadsdelar när det gäller hur många elever som blir godkända i alla ämnen. Det är en skillnad från 13 till 96 procent. Snittet i staden är 76 procent. Självfallet blir det stora skillnader senare i livet, och då behövs det ett starkare och generösare studiestöd. De fyra skolor som placerade sig sist var Rinkebyskolan, Rågsvedsskolan, Husbyskolan och Hjulstaskolan. Det säger sig självt vilka elever som har mest nytta av ett bra studiestöd längre fram i livet.

Detta drabbar särskilt människor med utländsk bakgrund eftersom kvinnor och ungdomar inte är vana att låna pengar för att studera vidare. Jag talar av egen erfarenhet också. Jag fick varningar från mina släktingar, vänner och bekanta för att skuldsätta mig för livet. Som alla andra har jag gjort det. Det är en bra möjlighet för oss som tidigare inte har haft möjlighet och chans att studera på universitet.

Problemet för fattiga kvinnor och ungdomar är att man inte kan klara sig på nuvarande studiemedel. Därför var jag och alla andra tvungna att jobba på helger och kvällar för att kunna betala hyra, studielitteratur och mat. Vi vet att priserna på mat och hyra i dag är flera gånger större än de var för åtta år sedan då jag studerade men ändå jobbade parallellt med mina studier för att klara av ekonomin.

Herr talman! Sverige hade under lång tid ett relativt generöst studiestöd som dessutom genomgick kontinuerliga förbättringar. Detta hade positiva effekter och innebar att den sociala snedrekryteringen till högskolan minskade. Den utvecklingen har brutits eftersom studiemedlen har förlorat i värde och inte längre täcker studenternas levnadsomkostnader.

Vi i Vänsterpartiet kommer att fortsätta att driva att studiemedlen måste höjas. För detta behövs egentligen ingen utredning. Vi vet alla att den ekonomiska situationen för studenterna redan är usel.

Förra året gjorde Sveriges Radio en enkätundersökning bland riksdagsledamöter. Den visade att tre av fyra tyckte att studiemedlen borde höjas. Svaret från de borgerliga ledamöterna var då att man inte kunde göra allt på en gång. Det är klart att de redan välbeställda måste få sitt först med borttagande av förmögenhetsskatt, skattesänkningar, vårdnadsbidrag och avdrag för överklassens hushållsnära tjänster innan studenterna kanske kan närma sig den undre fattigdomsgränsen. Detta är inget annat än hyckleri.

Just nu pågår en studiesocial utredning. Det blir intressant att se resultatet även om problemen med de studerandes ekonomi är välkända. Det behövs egentligen ingen utredning för att lösa de problemen. Det räcker att höja studiemedlen.

Sedan finns det naturligtvis andra sociala problem som det kan finnas behov att analysera mer grundligt. Jag har förhoppningar men också förväntningar på att utredningen landar i förslag om höjda studiemedel.

Tidigare forskning visar också att studenter har fått en standardsänkning, inte minst beroende på ökade boendekostnader. Socialstyrelsen konstaterar i sin socialrapport från 2006 att andelen fattiga studenter har ökat från 14 till 20 procent. Siffrorna visar på ett akut behov av en förstärkning av studenternas ekonomi.

Två av tre rektorer anser också att studiemedlen måste höjas för att studenterna ska ägna tid åt studier i stället för åt extrajobb. Detta måste också handla om kvaliteten på utbildningen.

Herr talman! I vårpropositionen 2006 höjdes studiemedlen, visserligen bara med 300 kronor i månaden. Det var givetvis positivt men långt ifrån Vänsterpartiets krav som var en höjning på 1 500 kronor i månaden. Vi står fortfarande fast vid vårt krav att studiemedlen ska höjas med ytterligare 1 200 kronor i månaden från och med 2009. För att minska de studerandes skuldsättning är det angeläget att öka bidragsdelen. Vänsterpartiet föreslår att det ska ske en successiv ökning av bidragsdelen till 42,4 procent av det totala beloppet 2011.

Jag tycker att det är beklagligt att frågan inte är så angelägen för regeringen som verkar vilja beskära vägar­na in till en högre utbildning.

Herr talman! Heltidsstudier ska ses som en heltidssysselsättning. Det är viktigt för kvaliteten och också för en bred rekrytering till högre utbildning. Högre studier ska naturligtvis inte bara vara möjliga för dem som kan finansiera sina studier. Det är inte acceptabelt att det bara är de som själva kan finansiera sina studier som har möjlighet att studera. Studenten är inte fri som en fågel och kan inte bara leva på makaroner och nudlar. Vi vill inte ha det så. Det är viktigt att slå vakt om att även de som inte har rika föräldrar, som kan hjälpa till att finansiera studierna, har reella möjligheter att utbilda sig.

Vi vet också att de studenter som har barn har små eller inga möjligheter att studera och dessutom ha ett eller två extraknäck vid sidan av studierna.

Herr talman! Rekryteringsbidraget avskaffades av den borgerliga regeringen 2007 för dem med kort tidigare utbildning och svag ställning på arbetsmarknaden med motiveringen att det inte är rättvist att personer som är över 25 år och har gjort sitt inträde på arbetsmarknaden ska gynnas av studiestödssystemet. Med detta tog regeringen ett stort steg bort från principen om allas rätt till utbildning. För att kompensera detta som drabbade en grupp med stora utbildningsbehov måste fler få högre utbildningsnivå. Det hade också varit bra om rekryteringsbidraget hade funnits kvar eftersom det var tänkt att locka dem med kortare utbildning. Vänsterpartiet anser att rekryteringsbidraget var viktigt för att höja utbildningsnivån för dem som har kortast utbildning och därmed störst behov. Därför föreslår vi att rekryteringsbidraget ska återställas.

Herr talman! Att erkänna att det finns klyftor i vårt samhälle är inte så svårt. Vi vet att alla inte har samma ekonomiska möjligheter eftersom alla inte har samma förutsättningar. För att jämna ut klyftorna måste vi satsa mer på vissa grupper av människor. Syftet med rekryteringsbidraget var att se till att de grupper som har kort tidigare utbildning och som står längre ifrån att ta steget att utbilda sig ges rätt till utbildning.

Självklart kan man inte låta bli att reagera på regeringens ordval då man talar om rättvisa och likvärdighet när man upphäver rekryteringsbi-

dragen. Rättvisa och likvärdighet handlar inte om att var och en ska ha lika mycket, utan det handlar om att utjämna skillnaderna.

För Vänsterpartiet är principen om allas rätt till utbildning helig därför att kunskap är en demokratisk rättighet. Utbildning ska vara tillgänglig för alla. Därför är en viktig målsättning en bred rekrytering till högskolan.

Regeringen har tagit bort studenternas rätt till a-kassa efter avslutade studier. Detta medför att studenter inte längre kommer att ha ett skyddsnät efter studierna. Övergången från studier till arbete blir ekonomiskt svårare för den som inte får arbete direkt efter examen, såvida man inte har en egen förmögenhet eller något annat att leva på. Detta främjar det som allianspartierna i valrörelsen kritiserade, nämligen att man fortsätter att studera medan man söker jobb. Detta är särskilt viktigt med tanke på hur situationen på arbetsmarknaden just nu ser ut.

Man behöver inte dyka djupt i den borgerliga budgeten för att förstå att högre studier i framtiden kommer att bli en fråga om ekonomiska möjligheter. Allians för Sveriges studenter blir söner och döttrar till dem som redan har en ekonomiskt trygg situation. Den borgerliga politiken leder till att inte alla längre kommer att ha samma förutsättningar att förkovra sig i den akademiska världen. Därmed lägger regeringen grunden för ett ojämnt samhälle med stora klasskillnader.

Avslutningsvis vill jag betona att vi inte har några egna reservationer eftersom vi har en helt annan budget än regeringens. Därför har vi ett särskilt yttrande i detta betänkande.

Anf. 133 MATS PERTOFT (mp):

Herr talman! Då är det åter dags att diskutera och debattera studiemedel. Trots att jag fortfarande känner mig ny i riksdagen finns det ingen fråga jag har diskuterat och debatterat så mycket som just frågan om studiemedel. Varför är det så? Jo, därför att det har getts löften i valrörelsen från åtminstone tre av fyra av alliansens partier om att höja det. Sedan är det Moderaterna som inte vill det och inte har talat om vad de vill egentligen. Ibland talar de om det, ibland inte. Det är lite olika.

Ibland undrar jag hur det känns för Folkpartiet, Centerpartiet och Kristdemokraterna när ni har lovat det och det är tre av fyra partier som faktiskt har sagt det, men sedan blir det ändå ingenting. För ett år sedan debatterade vi här. Då sade Lars Leijonborg att han hade mandat att å hela alliansens vägnar utlova en höjning. Men den har inte kommit. Det är tyst. Och nu lär väl pengarna gå åt att klara av den kris som Sverige har hamnat i, som många säger är den värsta sedan 30-talet.

Vi får se om det kommer någonting. Det vore ju trevligt om den här regeringen inte bara är de fagra löftenas regering utan även i verkligheten uppfyller löftena från åtminstone tre av fyra partier.

Det här rimmar ju illa med den övriga politik som förs, när man sjunger kunskapens och utbildningens lov och att det är så viktigt att vi ska utbilda oss. Jag håller med helt. Det är viktigt. Sveriges möjligheter i den globaliserade världen handlar inte om lågpriskonkurrens. Det handlar om kunskapskonkurrens. Men man kan inte då komma och säga att det ska vara snabbare omsättning och att studenterna ska lära sig och bli färdiga snabbare men inte ge dem verktygen.

Senast för ett halvår sedan gjorde SCB en undersökning som tydligt visade att de ekonomiska resurserna hindrar studenterna från att studera så effektivt och fort som de skulle kunna. Det är som att förespråka införandet av snabbhetspremier och samtidigt behålla fotbojorna, nämligen att inte ge de ekonomiskt rimliga resurserna. Det är ju helt absurt.

Att Anders Borg och Fredrik Reinfeldt har mage att till exempel stå inför studenter och minnas nostalgiskt hur det var på 80-talet, då de studerade, och hur trevligt det var att leva på spagetti och ravioli! Det klarade man minsann.

Det är ju patetiskt. Det är faktiskt en riktig fräckhet gentemot dagens studenter. Det är inte så att man inte kan. Jag har också levt på små resurser när jag studerade och även senare. Det är inte fråga om det. Men att kräva att man ska studera snabbt och effektivt och gå igenom hela utbildningen men samtidigt inte ge de resurser som behövs menar jag är att svika framtidens ungdomar, framtidens studenter och därmed kunskapen i Sverige. Det är det den här regeringen gör.

Det är därför Miljöpartiet ända sedan valet och även i valet har stått fast. I varje budget har vi lagt fram exakt samma förslag, nämligen en höjning av bidragsdelen av studiemedlen på 900 kronor per månad, och det är det som vi fortfarande står fast vid.

I motsats till alliansregeringen levererade s, v och mp under förra mandatperioden. Trots att det var ett sämre ekonomiskt läge levererade vi en höjning när det äntligen gick, och den hade vi gärna fortsatt med. Men den här regeringen levererar inte. Den ger bara löften. Den levererar allt möjligt annat, men inte så att studenterna får en rimlig chans att genomföra det de har åtagit sig, nämligen att skapa kunskap och bli utbildade.

Vad vore en realistisk nivå? Ja, Miljöpartiets nivå på 900 kronor är densamma som Sveriges Förenade Studentkårer föreslår. Den är också samma nivå som Swedbanks analytiker har kommit fram till. De borde ändå klassas som någorlunda objektiva i den här frågan och inte partiska. Jag tror alltså att 900 kronor är en realistisk nivå, och den skulle jag vilja se att alliansen levererar i nästa budget. Det motsvarar inte precis vad något av era tre partier har lovat, men det är kanske lite mitternellan. Framför allt är det oberoende aktörer som har sagt att det här är vad som skulle behövas för att Sveriges studenter skulle ha en realistisk möjlighet att koncentrera sig på sina studier i stället för att koncentrera sig på alla sidojobb de måste ha för att klara studierna och finansiera sitt liv.

Det är ju det som det handlar om: De kan inte koncentrera sig på sina studier för att de måste göra allt möjligt annat bredvid. Hur ska vi då kunna kräva att de ska studera fortare och bli färdiga snabbare? Det är ju ganska orimligt.

Herr talman! Jag menar att det finns en realistisk möjlighet att genomföra det här. Pengarna finns ju. De har funnits i år. De finns kanske nästa år – det vet vi ingenting om. Det är ju svårare redan nästa år, när konjunkturen sjunker som en sten, som den har gjort. Och egentligen är det ju så att chansen har funnits nu. Det blir svårare framöver. Men man kan säga att det här också vore ett sätt att få i gång konsumtionen. Det här är alltså min stora uppmaning.

Liksom föregående två talare får jag säga att det här inte ryms inom den av riksdagen beslutade ramen, så vi har lagt fram ett särskilt yttrande

om att vi står fast vid vårt krav på en höjning av bidragsdelen av studiemedlen på 900 kronor.

Vi kommer att fortsätta att driva det kravet, och inte bara vi, utan även Sveriges Förenade Studentkårer driver det. Jag hoppas vi kommer till den punkt då det inte bara blir fagra löften och någon sorts minnenas studievärld av det hela utan en verklighet som alla kan vara stolta över.

Jag vill inte nödvändigtvis göra partipolitik av detta. Jag vill att studenterna ska få realistiska möjligheter att skapa en framtid, och det har denna regering hittills förvägrat dem.

Anf. 134 PATRIK FORSLUND (m):

Herr talman! Vi har under debatten kunnat ta del av oppositionens syn på alliansens politik. Jag ska alldeles strax bemöta den kritik som framkommit, men först tänkte jag säga några generella ord om studiestödssystemet.

Först och främst är det viktigt att poängtera att Sverige har ett av världens mest generösa studiestödssystem. Det är lätt att glömma bort när debatten skenar i väg. På oppositionen låter det nästan som att vi har ett av världens sämsta system, men så är det förstås inte.

Det var inte länge sedan jag själv var student och levde på studiemedel och den populära referensmaten nudlar. Det är säkerligen fler än jag i denna kammare som känner igen sig i det. Visst har många studenter onekligen en ekonomiskt svår situation. Här spelar givetvis många olika faktorer in. Politiken måste därför skapa förutsättningar för studenter att kunna förbättra sin ekonomiska situation på flera olika sätt.

För att göra det har alliansregeringen tillsatt en studiesocial utredning. Den ska kartlägga och utreda bland annat studenters ekonomiska situation. Där kommer även framtida beloppsnivåer och fribeloppsnivåer in. Utgångspunkten är att systemet långsiktigt ska säkerställa en skälig levnadsstandard för de studerande i Sverige. Sådana långsiktiga lösningar kan inte hafsas ihop, som oppositionen föreslår. Det krävs mycket mer arbete än så. Att alliansen äntligen tillsatt utredningen har givetvis att göra med att vi är bekymrade över de studerandes ekonomiska och sociala situation. Systemet för studiemedel är mycket komplext och behöver utredas. Det tror jag att alla i kammaren kan vara överens om.

Ett generöst studiemedelssystem måste skapa möjligheter för de studerande att till exempel arbeta vid sidan av studierna. I Sverige har vi under en längre tid haft en politik som missgynnat de studenter som valt att jobba extra lite grann. Konsekvensen av det har varit att många studenter förlorat en sidoinkomst, inte lyckats få in en fot på arbetsmarknaden och i vissa fall varit tvungna att ta svartjobb för att klara ekonomin. Den studiesociala utredningen ska bland annat se över fribeloppsgränsen för att möjliggöra för studenter att få det ekonomiskt bättre.

En annan del av utredningen, kanske den viktigaste ur ett socialt perspektiv, handlar om att verkligen se över studenternas studiesociala tillvaro. Som jag nämnde tidigare har studenter många gånger en knepig situation, inte minst de studenter som har barn. Visserligen har Sverige fortfarande bland de mest generösa studiestöden i världen, men det betyder inte att allt är perfekt och vi sitter stilla i båten. Den studiesociala utredningen ska, förutom att se över den ekonomiska situationen för

studenterna, även se över de studiesociala frågorna. Hur kan exempelvis studenthälsovården fungera bättre? Och hur kan studiestödssystemet bättre samspela med de övriga trygghetssystem som vi har i samhället?

Herr talman! Det finns en hel del att göra när det kommer till de stu­derandes ekonomiska situation. En rad politiska beslut måste fattas på området för att förenkla studenternas tillvaro. Här står alliansen enad och kommer att fatta avgörande beslut, men besluten kan inte fattas förrän den studiesociala utredningen är klar. Oppositionen lyssnar dock inte på det örat. De väljer att i stället avkräva alliansen snabba, oövertänkta be­slut. Därför tycker jag att vi i kammaren i dag ska se över oppositionens förslag.

Till att börja med ska man komma ihåg att de tre partierna vid ett eventuellt regeringsskifte ska samarbeta. De ska regera tillsammans. Jag kan säga följande, herr talman: Utan att gå händelserna alltför mycket i förväg ser det ut att bli svårt att få det att gå ihop. De tre oppositionspar­tierna levererar avgrundsdjupa skillnader både i de förslag och i de be­lopp som de anslår. Det ger en tydlig signal till väljarna, nämligen att det inte finns en enad opposition i Sverige. Det finns en splittrad opposition. Väljarna vet med andra ord inte vad ett samarbete mellan dessa tre slutli­gen kommer att innebära.

Oppositionspartierna säger sig vilja höja studiemedlen, men de vill höja med tre olika belopp. Vilka siffror är det då som studenterna ska förhålla sig till? Är det Socialdemokraternas ofinansierade 375 kronor, Miljöpartiets 900 kronor i ökat bidrag eller Vänsterpartiets stora höjning på 1 200 kronor i månaden som de ska förhålla sig till?

Socialdemokraterna säger sig vilja höja studiemedlen med 375 kronor i månaden, men enligt det betänkande vi debatterar i dag har de i sin budget bara anslagit 520 miljoner kronor till det. Därför undrar man hur de får den matematiken att gå ihop. Om 418 500 personer i Sverige fick studiemedel förra året visar en snabb matematisk beräkning att en höj­ning med 375 kronor i månaden är 1 ½ miljard. Men Socialdemokraterna satsar bara 520 miljoner, vilket ger 125 kronor i månaden. Socialdemo­kraterna har med andra ord tappat bort en hel miljard. Det är att lura stu­denterna i Sverige.

Det vore passande att begära replik på mig så att vi tillsammans kunde reda ut dessa siffror. Personligen tycker jag att det i en tid då det råder finanskris, som flera talare före mig nämnt, är än mer oroväckande att oppositionen lagt fram en så oseriös budget, en budget som sprätter i väg åt alla håll. Det Sverige behöver i dag är en ansvarsfull politik, och det tror jag att även landets studenter vill ha.

Herr talman! Sammanfattningsvis vill jag poängtera att den studieso­ciala utredningen är tillsatt. Utredningen kommer att noga gå igenom de studerandes ekonomiska och sociala situation, och när den är klar kom­mer vi att fatta nödvändiga politiska beslut för att förenkla de stu­derandes situation.

Med detta yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet och av­slag på motionerna.

(Applåder)

Anf. 135 MATS PERTOFT (mp) replik:

Herr talman! Jag konstaterar att vi får en repris av förra årets debatt, där Moderaterna verkar vara det parti som inte vill ge besked. Nu vet jag inte hur det är. Kanske har Lars Leijonborg förlorat Moderaternas förtroende, men för ett år sedan sade han under motsvarande debatt i kammaren att han å hela alliansens vägnar kunde utlova en höjning av studiemedlen. Han sade dock inte när höjningen skulle komma. Det vore intressant att få veta om Moderaterna står bakom Lars Leijonborg eller om de känner någon sorts misstroende mot honom.

Jag ska inte debattera Miljöpartiets hela budget. Vi lägger fram en ansvarsfull budget. Det har vi gjort under hela mandatperioden, och våra förslag är finansierade. Det finns många delar som man kan diskutera. Jag undrar till exempel om alliansen tänker ta möjligheten och äntligen komma fram till en blocköverskridande överenskommelse. När det gäller den studiesociala utredningen vore det en möjlighet. Den tillkom genom att Miljöpartiet och de borgerliga partierna under den förra mandatperioden lade fram ett sådant förslag. Hittills har det inte varit möjligt, men eftersom oppositionen är enig om att höja studiemedlen vore det en intressant möjlighet.

Därför undrar jag: Står Moderaterna fortfarande bakom Lars Leijonborgs uttalande om att studiemedlen ska höjas under denna mandatperiod?

Anf. 136 PATRIK FORSLUND (m) replik:

Herr talman! Vad roligt! Det är första gången i kammaren som jag får alla tre oppositionspartierna på mig. Det var inte lika heta frågor när försvarsutskottet debatterade strålningsbetänkandet.

Mats Pertoft är orolig för hur Lars Leijonborg har det på Utbildningsdepartementet. Jag kan säga att han, precis som andra folkpartistiska statsråd, har Moderaternas fulla stöd för att driva den politik som han är satt att göra. På utbildningsområdet har alliansen ett stort program. Jag tror att det fanns 143 punkter i vårt valmanifest, det som vi gick till val på. Oppositionspartierna hade då regerat tillsammans i tolv år och hade väl inte en enda punkt i valrörelsen vad jag kommer ihåg.

Mats Pertoft hävdar att Miljöpartiet alltid lägger fram ansvarsfulla budgetar. Jag är visserligen inte ekonom utan statsvetare, men jag har lett en del verksamheter med budgetansvar. Jag vet att för att få en ansvarsfull budget är en krona in en krona ut, gärna med lite vinst däremellan. Men riktigt så fungerar det inte när Miljöpartiet gör ansvarsfulla budgetar, utan där är det okej att gå back lite grann.

Det gäller till exempel i fråga om studiemedlen. Miljöpartiet säger att de ska höja bidraget med 900 kronor i månaden, och det hade jag naturligtvis tagit emot när jag studerade, bara någon betalade för det. 900 kronor i månaden kostar 3,7 miljarder har vi räknat ut. Miljöpartiet hävdar att det kostar 3,6 miljarder, vilket inte stämmer. Miljöpartiet har alltså tappat bort 100 miljoner i sin budget.

För ungefär en och en halv månad sedan presenterade Miljöpartiet och Socialdemokraterna en gemensam utbildningsplattform. Man lovade 10 500 nya platser på KY, högskola och komvux. Men man glömde i Miljöpartiet att skicka med 600 miljoner kronor i ökade studiemedel. Ska

de människor som ingår i Socialdemokraternas och Miljöpartiets nya utbildningssatsning inte få några studiemedel?

Anf. 137 MATS PERTOFT (mp) replik:

Herr talman! Jag kan återkomma till de där miljarderna.

Studiemedlen finns inräknade i detta. Frågan har tagits upp redan tidigare av Centerpartiet i en annan debatt som vi hade.

Jag undrar fortfarande. Moderaterna svarar inte på min fråga. Det verkar inte som att ni har förtroende för Lars Leijonborgs löfte om höjda studiemedel. Jag vet att de andra allianspartierna har lovat det. Moderaterna har jag inte hört säga detta. Det innebär i praktiken en sorts missstroendevotum mot Lars Leijonborgs löfte, om ni inte också kan utlova en höjning av studiemedlen.

Jag kan inte låta bli att påpeka en annan sak. Det må vara historia, men jag har fått tydliga besked, och jag vet också att det nämdes: När den studiesociala utredningen tillsattes utgick ett löfte från Lars Leijonborg till Sveriges Förenade Studentkårer om att detta inte skulle innebära att höjningen av studiemedlet skulle kopplas till att utredningen blev färdig. Det skulle kunna ske tidigare. Det löftet gavs personligen av Leijonborg till Elin Rosenberg, ordförande i SFS. Jag tycker att det är bedrägligt att man inte håller löftet.

Fortfarande vill jag ha svar på min huvudfråga. Det blev precis samma teater som för ett år sedan, då Moderaterna vägrade svara och Lars Leijonborg svarade å deras vägnar. Men gäller hans ord? Har ni förtroendet? Har ni gett Lars Leijonborg mandat att utlova en höjning av studiemedlen? Det är min konkreta fråga.

Vi på oppositionssidan har visat att vi har kunnat höja studiemedlen. Vi har lagt fram ett antal budgetar under ett antal år. Ni har inte höjt med en krona hittills. När kommer det?

Anf. 138 PATRIK FORSLUND (m) replik:

Herr talman! Mats Pertoft hade svårt att höra när jag stod här fyra meter från honom och förklarade Moderaternas stöd för utbildningsminister Lars Leijonborg när han uttalade de där sakerna som Mats Pertoft frågar om.

Men jag måste också säga att det är svårt för mig, som representerar Moderaterna, att stå och kommentera löften eller icke-löften som Mats Pertoft har hört eller inte hört på någon sammankomst där eventuellt SFS var med och där det kanske lovades att det skulle komma en höjning innan den studiesociala utredningen kom.

Nu har vi tillsatt den studiesociala utredningen. Många av dem från den borgerliga sidan som sitter i den är med i kammaren i dag. Det går säkert att ställa frågor till dem efteråt. Jag sitter tyvärr inte med i den, men Moderaterna är en del av alliansen. Vi är fyra partier i alliansen, och vi är oftast alldeles hundra procentigt överens. Vi har som sagt ett 143-punktsprogram som vi gick till val på. Det kommer vi att fullfölja. Det har bara gått två år in på denna mandatperiod. Vi har många mandatperioder med borgerlig regering att se fram emot. Jag tror nog att Mats Pertoft även i framtiden får chansen att ansluta sig och rösta ja till den borgerliga regeringens förslag på området.

Men det är lite tråkigt att vi inte får något svar här i kammaren i dag. Om man ökar antalet platser med 10 500 på komvux, kvalificerad yrkesutbildning och högskola i Sverige får de 11 000 studenterna inte höjda studiemedel, eftersom Miljöpartiet har glömt att lägga med de pengarna i budgeten. Det tycker jag var tråkigt.

Anf. 139 CAROLINE HELMERSSON-OLSSON (s) replik:

Herr talman! Jag såg fram emot det här anförandet. Jag känner inte Patrik Forslund sedan förut; han är ny i utskottet. Jag tyckte att det skulle bli väldigt intressant att lyssna.

Jag var ute på alla hemsidor och letade efter olika förslag som partierna hade på området. Jag sitter själv i den studiesociala utredningen och har fått ta del av en del tankar och åsikter. Jag undrade vad partierna tycker, men jag hittade inte vad Moderaterna tyckte. Patrik Forslund sade inte så mycket om det, men redogjorde klart för utskottets ställningstagande.

Det verkar vara intressant vad som har hänt två år bakåt i tiden och vad som kommer att hända två år framåt i tiden. Men jag tycker att vi ska fokusera debatten på vad som händer här och nu. Det är det som är viktigt. Det är bättre att vi trasslar ut den politik som alliansen för.

Det enda förslag jag har sett att Moderaterna har på sina hemsidor och program är att ta bort fribeloppet. Anser Patrik Forslund att det är den bästa och enda åtgärden för att förbättra studenternas situation?

Anf. 140 PATRIK FORSLUND (m) replik:

Herr talman! Jag vet inte vilka hemsidor Caroline Helmersson-Olsson har varit inne och surfat på. Personligen ser jag på olika hemsidor att till exempel Muf, Fria Moderata Studentförbundet och Moderaterna i Östergötland, Karlskrona och Dalarna har olika förslag.

Jag tycker att regeringen har gjort många bra saker, till exempel genom att införa möjligheten till avdrag för hushållsnära tjänster. Det är en stor potentiell arbetsmarknad för landets studenter. Vi har sänkt skatten för dem som jobbar, den skatt som ni vill höja. Det är också bra för landets studenter som tjänar lite pengar. Att eventuellt avskaffa kårobligatoriet, höja fribeloppen eller höja studiebidragen vore också välkomna insatser, om jag själv fick avgöra. Men vi får se vad mina partikolleger och allianskolleger i den studiesociala utredningen tar upp.

Vi som allians tar i alla fall ansvar. Vi har äntligen tillsatt denna utredning, något som ni inte gjorde. Vi tar grepp om hela situationen för de studerande, inte bara pengar, utan alla de studiesociala frågorna. Det kommer en utredning i mars eller april 2009. Då kommer vi att leverera det som vi har sagt att vi ska leverera.

Det som däremot är intressant här i dag är ert särskilda yttrande, som vi bland annat debatterar i betänkandet. Där står det att ni bland annat ska belasta anslaget Studiemedel m.m. med 669 miljoner kronor utöver de 550 miljoner kronor som ni senare sänkte till 520 miljoner kronor för att finansiera komvux, KY och högskolan i Sverige. Men de 669 miljoner kronor som ni skriver om i löpande text finns inte med någonstans i någon budget vare sig i motionen till finansutskottet eller i motionen till utbildningsutskottet. Var kommer de 669 miljoner kronorna in?

Anf. 141 CAROLINE HELMERSSON-OLSSON (s) replik:

Herr talman! Eftersom våra budgetförslag blir avslagna tycker jag att det är mycket bättre att vi diskuterar den budget som gäller.

Jag fick mycket svar från Patrik Forslund om olika saker man kan göra för att förbättra för studenterna. Men jag hörde inget om att höja nivåerna i studiemedlet.

Jag tänker åter på fribeloppet. Regeringen har gjort en stor affär av att jobba med bidragsfusk i trygghetssystemen. Förra veckan beslutade riksdagsmajoriteten att ta bort skyldigheten att redovisa sin förmögenhet. Om man också tar bort fribeloppet, vad är det för sorts kontrollsystem som behöver sättas in då så att inte en person skriver in sig på en utbildning i syfte att komma åt ett förmånligt lån? Hur har ni tänkt få ihop det här bygget? Jag är intresserad av vad Moderaterna har för förslag.

Anf. 142 PATRIK FORSLUND (m) replik:

Herr talman! Alliansens budget går ihop på det sättet att vi kan räkna plus och minus, Caroline Helmersson-Olsson. När man får fler männskor som jobbar får man ökade skatteintäkter. De skatteintäkterna kan man använda till att finansiera satsningar på jobb, välfärd, infrastruktur och miljö till exempel.

Vi återgår till Socialdemokraternas budgetpolitik, som är lite spännande. Man kan jämföra det med när man var liten och gick på fredagen och handlade med mamma i affären.

– Mamma, jag vill ha godis!

– Nej, du får lördagsgodis i morgon.

– Hur mycket lördagsgodis får jag då?

– Du får tio kilo lördagsgodis i morgon.

Jättebra! Man väntar till lördagen och går till godisaffären med mamma.

– Mamma, får jag tio kilo godis?

– Nej, det har inte jag några pengar för.

– Men det sade du i går!

– Ja, men i går var i går!

Det är jättelätt att lova en sak. Men sedan måste man ha pengarna till det också. Ni har till exempel lovat Sveriges studenter 375 kronor i månaden, men har bara skickat med 125 kronor i månaden. I ärlighetens namn har ni skrivit i ert särskilda yttrande att medel finns avsatta för detta inom ramen för ert förslag. Det är hedervärt att ni finansierar den delen.

Men ni har också skrivit att anslaget Studiemedel m.m. belastas med 170 miljoner kronor respektive 100 miljoner kronor. Ni vill ha en ökning av samma anslag på grund av ökat antal studieplatser med 147 miljoner kronor, samt på grund av fler platser inom kommunal vuxenutbildning och kvalificerad yrkesutbildning med 165 respektive 87 miljoner kronor. Men den meningen avslutas inte med ”för detta finns medel avsatta”. Det är jättelätt att lova något på fyra rader utan att avsätta några pengar.

Det är detta jag menar. Är man student finns det bara ett pålitligt alternativ i Sverige. Det är alliansen, som har tillsatt en utredning som kommer att leverera konkreta förslag. Vi kommer att leverera det som vi har gått till val på. Ni skriver bara saker, men skickar inte med några pengar. Det är inte ärligt.

Anf. 143 PER LODENIUS (c):

Herr talman! Jag håller med de tidigare talarna om att det finns ett behov av en bättre ekonomi för den som studerar. Men det behovet har funnits under många år. Det handlar inte enbart om beloppet på studiebidraget eller studielånet.

Centerpartiet vill se en höjning av studiestödet under mandatperioden. Men systemet är så mycket mer komplext än så. Förutom beloppsnivåerna handlar det om hur stort fribeloppet ska vara och om vi över huvud taget ska ha ett fribelopp. Det kan också handla om Centrala studiestödsnämndens, CSN:s, roll och om hur samverkan med andra sociala trygghetssystem kan ske, med mera.

Centerpartiet satsar på vuxenutbildning och högskola. Det är viktiga områden för oss. I finanskrisens spår kommer vi med säkerhet också att se ett ökat behov av utbildning. Utbudet av platser i vuxenutbildning behöver dock bli mer avhängigt efterfrågan och behovet på arbetsmarknaden. Kommunerna har också ett eget ansvar när det gäller att satsa på fler utbildningsplatser inom komvux. Här måste varje kommun se till det lokala behovet.

Vuxenutbildningen är en viktig del i det livslånga lärandet och en fråga som Centerpartiet arbetar för sedan långt tillbaka. Vuxenutbildningen är ett viktigt verktyg för den som vill lägga till något som fattas i sin utbildning eller ändra inriktning på sin jobbkariär. Nu kommer också yrkeskomvux, som Centerpartiet arbetat starkt för, som ett utbildningsalternativ. Lägg därtill möjligheten till eftergymnasial yrkesutbildning genom Yrkehögskolan, som regeringen precis lagt fram en proposition om.

I budgetpropositionen finns angående studiestöd, som vi här debatterar, också en höjning av medlen bland annat med hänsyn till att fler ges möjlighet till utbildning i och med dessa satsningar på yrkesutbildningen. Dessa satsningar tillsammans med mer resurser till forskning och innovationer bidrar till att vi är förberedda för den lågkonjunktur vi nu går in i.

Men för att utbildningssystemet ska fungera behövs också ett flexibelt, fungerande och rättvist studiemedelssystem. Studiestöden har dock inte följt den allmänna kostnadsutvecklingen. Problemet ligger bland annat i att kostnaderna för boende har ökat utan att det har märkts på studiestödsnivåerna.

En höjning av studiebidraget och förändring av fribeloppet skulle underlätta för många att på ett smidigt sätt kunna genomföra sina studier och även påbörja studier under senare skeden i livet. Det bör på ett smidigt sätt gå att varva studier med förvärvsarbete.

Herr talman! Det jobbskatteavdrag som har införts gynnar de studenter som vill arbeta vid sidan om. Arbetsgivaravgifterna har också sänkts för unga, och mer flexibla anställningsregler för visstids- och säsonganställda har också införts. Det här gynnar studenter som vill arbeta extra under studietiden eller som nyligen tagit examen. Det ger också ökade skatteintäkter till ekonomin.

Det är inte rimligt att en student som vill och har möjlighet att arbeta vid sidan av studierna ska straffas för det. En höjning av fribeloppet är en viktig komplettering till höjning av studiemedlet. Fribeloppet är ett hinder för studenter att kunna dryga ut sin ekonomi och inte minst att också kunna skaffa sig kontakter med arbetslivet under studietiden. Centerpartiet kan tänka sig att även se över möjligheten att helt ta bort fribeloppet för exempelvis lånedelen.

Systemet för finansiering av sina egna studier behöver vara enkelt att förstå och inte skapa extra krångel och oro för den som studerar. Att då behöva tacka nej till jobb under perioder av studierna då man kanske har möjlighet att jobba extra, på grund av risken att passera gränsen för fribelopp, skapar bara onödig oro och stress.

Viktigt är dock att ha med sig när det gäller finansiering av studier, särskilt i dessa tider med finansoron över världen, att höjningar och andra förändringar av studiestödet måste vara ekonomiskt hållbart och försvarbart för den svenska ekonomin. Det är också viktigt att studiestödet samverkar med andra bidragsformer och ekonomiska system och är hållbart över tid.

Herr talman! Centerpartiet ser gärna en höjning av studiestödet som ett sätt att förbättra situationen för den som studerar. Det är ingen nyhet. Det är dock inte enbart en höjning av själva studiemedlet som skapar en förbättrad ekonomi och tryggare liv för den studerande.

De frågor jag här har tagit upp är viktiga att belysa både noggrant och ordentligt. Till våren ska den studiesociala kommittén, som tillsatts för att göra denna noggranna och ordentliga genomlysning, presentera sitt slutbetänkande.

I kommittédirektiven kan man bland annat läsa: "När det gäller möjligheten att kombinera arbete med studier innebär de så kallade fribeloppsgränserna inom studiemedelssystemet att studerande i vissa fall inte kan förbättra sin levnadsstandard så mycket som han eller hon önskar. Den studerande riskerar också att få en onödigt stor skuldbörda. Beloppsnivåer och fribelopp inom studiemedelssystemet behöver därför ses över."

Bland annat ska man alltså i kommittén överväga hur framtida beloppsnivåer och fribelopp inom studiemedelssystemet ska se ut. Det är nu inte enbart fribeloppet som kommittén ska ägna sig åt, precis som Patrik Forslund sade i sitt anförande. Kommitténs uppdrag är självklart mycket större än så.

Det kan ändå sammanfattas med att kommittén ska föreslå åtgärder vad gäller studerandes ekonomiska och sociala situation, detta med utgångspunkt i att studiemedelssystemet och de sociala trygghetssystemen ska samverka på optimalt sätt.

Studenters sociala och ekonomiska villkor påverkas och är beroende av ett flertal faktorer. Centerpartiet genomför tillsammans med övriga allianspartier en rad nödvändiga reformer för att underlätta för studenter att påbörja studier men även att genomföra sina studier. Genom den studiesociala kommittén kommer en ordentlig översyn av dessa frågor att göras, och det behövs!

Centerpartiet har till kommittén spelat in de synpunkter jag här tagit upp i mitt anförande, och jag ser med stort intresse fram mot kommitténs slutbetänkande som ska komma i mars.

Med det, herr talman, yrkar jag bifall till utbildningsutskottets förslag i betänkande UbU2.

(Applåder)

Anf. 144 CAROLINE HELMERSSON-OLSSON (s) replik:

Herr talman! Jag vill tacka Per Lodenius. Det inlägg som du hade nu var väldigt tydligt om vad Centerpartiet vill. Jag vill också ge en eloge till hemsidan. Man kan där tydligt utläsa vad Centerpartiet vill.

Det är ett förslag som Centerpartiet har som jag skulle vilja höra lite mer om. Det gäller förslaget om att avveckla CSN och lägga ut lånen på bankerna. Med tanke på vad vi har lärt oss den senaste tiden måste jag ställa en fråga.

Är det fortfarande aktuellt och en bra idé? Vill Per Lodenius och Centerpartiet att studenterna ska bli ännu mer beroende av konjunkturen?

Anf. 145 PER LODENIUS (c) replik:

Herr talman! Caroline Helmersson-Olsson tar upp frågan om CSN:s framtid. Vi har mycket riktigt, som Caroline Helmersson-Olsson också säger, ett stämmobeslut om att vi ska se på möjligheterna att bankerna kan ta över studielånen.

Det handlar om att kunna ha en frihet att välja hur man ska kunna ta sina lån och också se över systemen där vi har professionella anordnare som ska kunna sköta studielånen. Jag vet inte hur det ser ut just i dagsläget. Det är också viktigt att vi låter det gå in i Studiesociala kommitténs arbete.

Eftersom jag vet att Caroline Helmersson-Olsson sitter med i kommittén tror jag att det möjligen har varit uppe i kommitténs diskussioner. Jag vill inte föregripa vad ni kommer att presentera i mars.

Anf. 146 CAROLINE HELMERSSON-OLSSON (s) replik:

Herr talman! Jag vet inte riktigt hur det fungerar i sådana kommittéer, men jag tror inte att vi här i kammaren ska diskutera vad vi diskuterar i kommittén. Men det finns naturligtvis i kommitténs direktiv.

Det är ändå lite intressant att i det här läget fråga en gång till. Jag har själv inte satt mig in i den amerikanska krisen. Men S-studenter, vårt ungdomsförbund, har gjort det. Det handlar om hur det har påverkat de amerikanska studielånen.

Vad jag förstår finns i dag ungefär en fjärdedel av lånen hos privata banker. Man har berättat för mig om likheten mellan studielånen och de numera världsberömda bostadslånen.

Vad tror Centerpartiet och Per Lodenius att det kommer att betyda för Sverige om ert förslag går igenom? Själv tror jag att vid en framtida finanskollaps skulle det bli mycket dyrt för staten att rädda även studielånsmarknaden från sig själv.

Anf. 147 PER LODENIUS (c) replik:

Herr talman! Caroline Helmersson-Olsson släpper inte detta med CSN:s framtid, och det är berättigade frågor. Det som ligger i vårt förslag är att systemet som sådant inte kommer att se så mycket annorlunda ut än i dag. Men det är däremot bankerna som är kunniga i att distribuera och jobba med pengar och lån på detta sätt som ska distribuera dessa lån. Staten kommer samtidigt fortfarande att finnas med som garant.

Herr talman! Denna fråga behandlas i den studiesociala kommitténs arbete. Det är egentligen inte så mycket mer att lägga in i frågan.

Anf. 148 MATS PERTOFT (mp) replik:

Herr talman! Det är en intressant diskussion även om den har förts förr.

Miljöpartiet är också för att höja fribeloppsgränsen. Det vore vettigt. Det finns dock en stor fara i den diskussionen, nämligen att man använder det som undanflykt för att inte höja studiemedlen.

Jag återkommer till min fråga som jag ställde till Moderaterna. Jag vet att Centerpartiet förespråkar en höjning av studiemedlen. Jag får svar från alla de borgerliga partierna utom Moderaterna. Hur ska ni hantera att ni är så oeniga i alliansen? Annars brukar ni framhäva det som ert stora varumärke. Vad tänker Centern göra för att se till att Moderaterna ställer upp på Lars Leijonborgs löfte, nämligen att höja studiemedlen? Det är faktiskt intressant för studenterna att få reda på det.

Samtidigt får man för min del gärna höja fribeloppet. Det tror jag att vi i Miljöpartiet kommer att rösta för. Vi vill dock framför allt få upp studiemedlen. Swedbank med flera som inte är studentorganisationer har räknat ut att Sveriges studenter skulle behöva ca 900 kronor mer i månaden för att ha ett dragligt liv och kunna genomföra sina studier på ett korrekt och bra sätt.

Anf. 149 PER LODENIUS (c) replik:

Herr talman! Mats Pertoft ställde tidigare samma fråga till Patrik Forslund. Jag ser inte den motsättning inom alliansen som Mats Pertoft ser. Det kanske beror på att jag träffar mina allianskolleger mer och för en diskussion med dem.

Till Studiesociala kommittén har man spelat in just att se över hur beloppsgränsen till studiestödet ska kunna höjas. Dessutom, precis som Patrik Forslund sade, är studiestödet relativt generöst här i Sverige – men kan bli mycket bättre. Återigen: Studiesociala kommittén har detta på sitt bord.

Samtidigt är det inte enbart höjningen av studiestöd det handlar om. Det är många fler delar. Därför är det så viktigt att vi har tillsatt Studie-

sociala kommittén – något som majoriteten före valet inte lyckades få fram. Därför är det viktigt att vi väntar in den.

Det är en lite rolig fråga till alliansen när vi kan visa att vi samtliga jobbar inom Studiesociala kommittén för att kunna höja studiestödet och fribeloppet och så vidare. Men tittar man på vad oppositionen kommer med kan man verkligen se att det är splittrat mellan er. Vad är det som oppositionen ska föra fram vid valet om några år?

Anf. 150 MATS PERTOFT (mp) replik:

Vi kommer säkert att i god tid före valet leverera de svar väljarna vill ha. Backar vi fyra år i tiden var alliansen inte heller någon allians, utan det tog sin lilla tid. Allting kommer säkert tids nog.

Eftersom alliansen betonar sin enighet undrar jag hur man ska bära sig åt för att få till det när det gäller studiestödet. Ni hade inte med det i ert valprogram; det är jag medveten om. Men er gemensamma minister Lars Leijonborg lovade i denna kammare för ett år sedan att han å hela alliansens vägnar skulle kunna utlova en höjning av studiemedlen.

Eftersom jag nu märker att ett parti inte verkar vara överens med Lars Leijonborg måste jag fråga er andra hur ni ska hantera detta. Det är lite märkligt att få sådana olika svar från fyra partier som regerar ihop, som sitter i en gemensam regering.

Jag kan bara konstatera att det inte verkar finnas något svar från Centerns sida om hur man ska hantera denna fråga.

Anf. 151 PER LODENIUS (c) replik:

Herr talman! Men, Mats Pertoft, jag har svarat flera gånger på detta. Vi har Studiesociala kommittén. Den har i uppdrag att se över hur man ska kunna höja studiestödet och fribeloppet och hur man i stort ska se över den studiesociala situationen för studenterna. Det är väl ett klart svar om något.

Anf. 152 CHRISTER NYLANDER (fp):

Herr talman! Jag tyckte att Amineh Kakabaveh hade en mycket bra ingång i sitt anförande där hon tog upp situationen i grundskolorna. Hon funderade på vad det innebär att det är så stora skillnader i grundskolorna i, tror jag, Stockholm. Slutsatsen av det får inte bara vara att vi ska ha ett bra studiestödssystem. Den viktiga slutsatsen är att se att vi behöver rusta upp hela det svenska utbildningssystemet från förskola, grundskola och gymnasium till högskolan. Vi måste se helheten. Att bara titta på studiestödssystemet och tro att det är där man ska fånga upp problemen i grundskolan är att kasta bensin på en brinnande brasa.

Jag håller helt med de talare som tidigare har sagt att Sverige behöver ett bra studiestödssystem. Det är viktigt av två skäl, dels för svensk konkurrenskraft så att vi har möjlighet att konkurrera på en global marknad och säkra vårt välförhållande på långt sikt, dels för den enskilda människans utveckling – att ha chans att ta makten över sitt eget liv och kunna gå in på högskolan och plugga det man själv är intresserad av och därmed också få makt att formulera vilket yrkesliv man vill ha framöver. Dessa båda perspektiv är viktigt att ha med när man diskuterar studiestödssystemet.

Vi ska ha ett stu­diestödssystem som är tillräckligt gene­röst, som gör det möj­ligt för alla som vill att stu­dera, som ser till att vi bryter det soci­ala arvet och inte minst ser till att de vars föräldrar inte har pluggat kan börja plugga om de vill. Vi ska ha ett stu­diestödssystem som är enkelt, oby­råkratiskt och förutsägbart.

Jag noterade att Socialdemokraternas företrädare i debatten sade att vi inte skulle ha ett gene­rellt system. Jag tror att det är viktigt att vi har det, att vi har en tydlighet i systemet som gör att man redan tidigt kan se vad beslutet att stu­dera innebär.

Det måste också fungera ihop med det övriga sociala välfärdssystemet. Studenterna ska också ha en chans att klara sin situation i de fall där man glider utanför den normala ramen för studenter.

Vi ska se till att vi har ett stu­diestödssystem som ger en chans till dem som behöver plugga in grundskolan, komvux men också högskolan framöver.

Det är många krav vi ska ställa på ett bra stu­diestödssystem. Mycket av det som jag har nämnt funderar Studiesociala kommittén på just nu.

Vi har tid på oss fram till mars nästa år. En del av de punkter som finns med i kommittén är, vilket förvånar mig, lite krångligare än vad man hade trott och förväntat sig. Jag tror att man ska ta dessa frågor med en ganska stor portion allvar och låta det ta tid så att vi får ett bra system. Ingen är förtjänt av att vi får ett system som är ett hastverk. Vi måste få ett stabilt bygge. Det är inte minst viktigt för dem som senare väljer att stu­dera.

Vi diskuterar många frågor i Studiesociala kommittén och i betän­kandet. De flesta tycker förstås att det är intressant att diskutera stu­diestödssystemets nivå när det gäller pengar och vilket bidrag man ska få. Folkpartiets ståndpunkt är klar. Vi tycker att studenterna har halkat efter. Det tyckte vi redan när Mats Pertoft och andra försökte höja studiemedlet under förra mandatperioden men inte lyckades. Vi tycker det fortfarande. Vi tycker också att fribeloppet är snålt tilltaget.

Herr talman! Det är ändå viktigt att vi tittar på hela betän­kandet. Vi har ett utgiftsområde som omfattar 21 miljarder kronor. Det är mycket pengar. Det är en fin del av det svenska välfärdssystemet, tycker jag och Folkpartiet. Det är ett utgiftsområde som vi med detta beslut dessutom utökar med drygt 1 miljard kronor.

Polisutbildningen får fler platser för att klara målet om 20 000 poliser 2010. Vi gör en satsning nästa år på yrkesutbildning som är extremt viktig för att fler ska få chansen att klara jobben. Det är en mycket väl tajmad och välbehövlig satsning. För att antalet studenter ska öka behöver också studiemedlet öka.

Under nästa år görs en rejäl satsning på yrkeshögskola i Sverige med eftergymnasiala yrkesutbildningar. 18 miljoner kronor extra satsas för att matcha detta med studiemedel.

Så här kan jag fortsätta eftersom Sverige har en regering som satsar på utbildningssystemet. Som en spegel av detta skriver vi upp budgeten för studiemedel. Det är viktigt att vi har den tydliga kopplingen inte bara i majoritetens budget utan också i oppositionens budget.

Min personliga bedömning är att vi kommer att behöva göra ännu mer på yrkesutbildningssidan framöver. Inte minst med tanke på situationen på arbetsmarknaden just nu måste vi ha beredskap för att möta kom-

mande krav på arbetsmarknaden med utbildning, utbildning och utbildning.

Jag tycker också att man ska granska oppositionens budgetar. Jag förstår att Socialdemokraterna inte gärna pratar om sin egen budget, men det spretar mycket på oppositionens sida. Sossarna vill ha 1,2 miljarder mer, Miljöpartiet vill ha 3,6 miljarder och Vänstern 3,7 miljarder. Det är tur att det inte finns fler oppositionspartier eftersom vi inte vet vad summan hade hamnat på till sist. Ni verkar tävla om att öka utgifterna.

Låt oss titta på studiestödet till studenter med barn. Socialdemokraterna vill ha en exakt höjning på 738 kronor i månaden, inte 700 kronor och inte 800 kronor utan exakt 738 kronor. Varför har ni landat på just den summan? Vad tycker ni om att era vänner i oppositionen inte alls vill höja studiemedelsbidraget för dem med barn?

Hur ska Vänsterpartiet få ihop det? I går drog ni tillbaka – om jag förstod nyheterna rätt – det som ska finansiera era utgifter. Ni vill inte längre höja skatten för låg- och medelinkomsttagare. Men då kan man inte heller lova ökade utgifter. På något sätt måste också en oppositionsbudget gå ihop.

(Applåder)

Anf. 153 AMINEH KAKABAVEH (v) replik:

Herr talman! När jag började med att poängtera, Christer Nylander, att det finns problem i grundskolorna i vissa områden i förorterna, handlade det inte om att den enda lösningen för mig, Vänsterpartiet eller hela oppositionen är högre studielån och bidrag. Det är en annan diskussion som kanske inte ingår i det här betänkandet, nämligen hur situationen är för grundskolan och skolan generellt.

Jag måste också få poängtera min kritik mot ditt parti och alliansen när det gäller vuxenutbildning. Även om människor har misslyckats när de var små ska de få en möjlighet som vuxna. Tyvärr har alliansen skurit ned med 600 miljoner kronor årligen de kommande åren för komvux. Det är ett tecken på att man vill ha skillnaderna. Det finns familjer som helt enkelt inte har möjlighet att stödja sina barn. Klasskillnaderna och fördelningen av resurser skiljer sig mellan olika skolor i olika delar av landet och inom staden Stockholm, vilket påverkar möjligheterna. Med den här regeringen kommer klyftorna att öka. Därför behövs en möjlighet till vidareutbildning och komplettering senare i livet.

Anf. 154 CHRISTER NYLANDER (fp) replik:

Herr talman! Jag håller med om att det är stora skillnader i resultaten i grundskolan. Det finns också stora skillnader inom en skola och inom en klass. Tyvärr har den förda skolpolitiken inneburit att man cementerar klasskillnader. Det är de som har föräldrar som inte själva har pluggat som har det svårast att klara svensk skola. De som inte har lyckats i grundskolan och gymnasiet får det svårt att ta sig vidare till högskolan.

Kosmetika hjälper inte, det vill säga att höja studiestödet. Det måste göras, men det är inte det som är lösningen på problemet. Lösningen på problemet är att satsa hela vägen från förskola genom grundskola och gymnasiet upp till högskola med kvalitet så att fler lyckas.

Jag vill bemöta påståendet att vi skar ned på komvux. Kritiken som gäller komvux kommer ett år för sent. Det är klart att vi minskade kom-

vux för ett år sedan. Det gjorde vi för att vi bedömde att konjunkturen för ett år sedan tillät att vi drog ned ambitionerna på komvux. Nu möter vi en annan situation. Nu har vi en konjunktur som säger till oss att det nu behövs mer yrkesutbildning. Då gör regeringen det. Nu levererar vi fler platser till komvux. Nu levererar vi dessutom fler platser till en ny yrkes-högskola. Det är precis så som politiken måste skapas. Det ska finnas en grundresurs som gör att det alltid finns komvux för dem som så behöver. Det ska också alltid finnas en yrkeshögskola för dem som så behöver. Men när konjunkturerna blir värre måste det finnas beredskap att lägga mer pengar på dessa saker. Det är exakt det regeringen nu gör.

Anf. 155 AMINEH KAKABAVEH (v) replik:

Herr talman! Jag hoppas att ni gör det. Det är hög tid att agera och reagera för att rädda både människors liv och Sveriges ekonomi.

Christer Nylander påpekade att vi i oppositionen tävlar om vår politik. Det är en grundläggande demokratisk princip att varje parti står för sina ideologier och de positioner man vill framföra. Det gör vi också. Det är inte fel. Det här är inte en tävling.

Vi har olika budgetar. Det är bra att vi visar för våra väljare att vi är pålitliga och står för vår politik. Vi vill visa det så att vi vinner nästa val. Det här är inte en tävling. Man vill inte bli utsatt för smutskastning om att man tävlar om sin egen politik. Vi är självklart olika partier och tycker olika om olika frågor. Men vi kan ändå komma överens, precis som ni.

Utbildning är en grundläggande mänsklig rättighet. I den svåra ekonomiska situationen i dagsläget är det viktigast att satsa, precis som du säger, från grunden till universitetet. Men det framgår inte så tydligt i den budgetproposition som ni har lagt fram.

Anf. 156 CHRISTER NYLANDER (fp) replik:

Herr talman! Amineh Kakabaveh säger att hon hoppas att regeringen ska föra en sådan politik som innebär att man nu utökar yrkeshögskola och vuxenutbildning. Den goda nyheten är att man inte behöver hoppas utan att man kan rösta på detta. Just här finns precis dessa förslag, det vill säga utökade satsningar på komvux, yrkeshögskola och annat. Därmed speglar vi det också i studiestödssystemet. Det är exakt den typen av politik som krävs.

När vi har en svårare situation på arbetsmarknaden måste den här politiken tillåtas växa. Men det är lika sant att när vi har en bättre situation på arbetsmarknaden måste den här politiken också få krympa.

Sluta hoppas och slut i stället upp bakom en bra proposition.

Anf. 157 MATS PERTOFT (mp) replik:

Herr talman! Det är säkert en bra proposition vi diskuterar i dag. Där- emot kunde den vara betydligt bättre. Nu diskuterar vi många olika saker, men vad vi egentligen ska diskutera är studiestödet. Det är därför vi är församlade här.

Christer Nylanders parti har speciellt värnat om utbildningen i Sverige, om möjligheten att gå vidare i kunskapsfrågorna. För att ge studenter möjligheter – jag är lite tjatig på den punkten – borde vi höja studie-medlen. Där är Folkpartiet också med. Men vi ser inte det. Det är klart att vi har ett generöst system i Europa, men det fråntar oss inte ansvaret att

göra det bättre. Studiesociala kommittén handhar många frågor, men det är inte dem vi ska debattera i dag. I dag handlar det om studiemedel.

Gäller fortfarande Lars Leijonborgs löfte för hela alliansens räkning? Han är också folkpartist. Christer Nylander borde kunna svara på frågan: Gäller detta löfte att vi får en höjning av studiemedlen under denna mandatperiod – förhoppningsvis ganska snart? Det var det löftet som ministern gav för ett år sedan. Det handlar inte om att hålla bensin på en brasa utan om att konkret ge Sveriges studenter ett svar på den fråga som de mest av allt vill ha svar på.

Anf. 158 CHRISTER NYLANDER (fp) replik:

Herr talman! Mats Pertoft sade i sin inledning att det inte fanns något ämne han diskuterat så mycket som studiemedel under de senaste två åren, och jag förstår nu att så måste vara fallet. Men det är en viktig fråga, och därför är det väldigt bra att Mats Pertoft ständigt lyfter fram den. Vi är faktiskt helt överens om att studenterna har halkat efter i denna situation.

Jag vänder mig lite grann mot den beskrivning som Mats Pertoft gjorde i sitt anförande. Det är möjligt att det bara var en lapsus i en replik. Han sade: I fjol fanns det pengar och i år finns det pengar. Varför gör ni inte satsningen? Nästa år kanske det inte finns några pengar.

Det där tankefelet – möjligen var det ett talfel – är ett jätteproblem för en oppositionspolitiker. Ska man göra någonting med studiestödssystemet måste man se till att det blir hållbart. Det duger inte att säga att det finns pengar i år men inte nästa år och att vi därför ska sänka det igen.

Vi vill ha ett robust system, och därför har vi tillsatt den studiesociala utredningen, som ska fundera på inte bara studiestödet utan också hela situationen för studenterna. Jag tror att det är viktigt.

Lars Leijonborg har tydligt sagt, och Folkpartiet har tydligt deklarerat, att vi anser att studiemedelssystemet måste förbättras under den här mandatperioden. Lars Leijonborg har också sagt att detta att vi nu har tillsatt en studiesocial kommitté inte innebär att man inte kan höja studiemedlet innan kommittén har tänkt färdigt. Något annat löfte har han inte gett, vad jag vet.

Låt mig bara ställa en fråga till Mats Pertoft: Hur ska ni hantera detta att ett av de tre oppositionspartierna bara vill höja studiemedlet med en tredjedel av vad ni vill?

Anf. 159 MATS PERTOFT (mp) replik:

Herr talman! Vi visade under förra mandatperioden att vi kunde komma överens om en höjning. Vi genomförde en höjning med 300 kronor. Det är mer än vad alliansen har klarat av inom detta område.

Jag ska tydliggöra mitt påpekande när det gäller Lars Leijonborg en gång till: Lars Leijonborg svarade i den här kammaren, ungefär vid den här årstiden, på min direkta fråga att han för hela alliansens och regeringens räkning kunde utlova en höjning. Det är ju därför som jag är så envis. Jag får ett positivt svar av Christer Nylander och av tre av fyra allianspartier, men Moderaterna vill inte riktigt vara med. Då blir jag orolig för om Lars Leijonborg har haft mandat för att säga det han säger.

Jag får fortfarande inte något konkret besked. Det gör Sveriges studenter oroliga – de trodde ju på er. De trodde att ni skulle leverera. Nu

verkar det som om de inte kan tro på detta längre, oberoende av Studiesociala kommittén.

Jag tycker att ni i alliansen ska ta en närmare frågestund eller ett möte med Moderaterna, göra upp någon gång och göra klart vad det är som gäller egentligen. Det verkar ju väldigt konstigt att ni inte kan komma överens i denna fråga när den ansvarige ministern har utlovat detta.

Min fråga till Christer Nylander är: Vad gäller?

Anf. 160 CHRISTER NYLANDER (fp) replik:

Herr talman! Jag har försökt svara på detta. Mina allianskolleger har försökt svara på detta. Årligt talat tror jag inte att ytterligare ett svar från mig skulle lösa upp situationen för Mats Pertoft.

Vi har sagt från Folkpartiets sida att vi tycker att man ska höja studiemedlet under mandatperioden. Lars Leijonborg har sagt att han inte ser att tillsättandet av en studiesocial kommitté innebär att man måste vänta tills den är färdig innan man höjer det.

Låt mig säga så här. Min förhoppning är att vi ska vara bättre än vad ni var. Ni lyckades, säger Mats Pertoft, höja studiemedlet. Men ni gjorde det två tre månader före valet. Min förhoppning är att vi ska göra det långt tidigare före valet än vad ni lyckades göra under er mandatperiod.

Anf. 161 CAROLINE HELMERSSON-OLSSON (s) replik:

Herr talman! Tack, Christer Nylander! Det är alltid intressant att lyssna på dig. Det är också intressant att lyssna på en folkpartist. Man anar ett visst inflytande över frågorna, eftersom ministerposterna innehas av just Folkpartiet.

Jag vill bara säga som ett klargörande om våra förslag, om det kan underlätta någonting, att våra pengar är finansierade. Det finns ett litet aber i vårt särskilda yttrande i det här betänkandet, och det beror på att när betänkandet justerades var det oklart hur fördelningen skulle vara mellan bidrag och lån. Det finns förklarat här. Det kan vara en anledning till att man blir förvirrad, och jag beklagar detta. Vi har inga departement som kan hjälpa oss.

Våra förslag belastar statsbudgeten något mer än alliansens förslag, men det är inte tid att samla i ladorna nu utan tid att stimulera.

Jag har också tagit del av Folkpartiets förslag och ser att vi är ganska överens om att höja. Det är på motsvarande nivå som vi har föreslagit och extra studiemedel för barn. Jag tycker också om det här med att bryta den sociala snedrekryteringen. Om vi då är så överens och om det behöver stimuleras, varför inte höja det nu?

Anf. 162 CHRISTER NYLANDER (fp) replik:

Herr talman! Caroline Helmersson-Olsson säger att det fanns vissa oklarheter i deras motion. Det är inte bara det att ni inte visste om man skulle ha bidrag eller lån, utan ni visste inte heller om man skulle betala ränta på lånen. Det är klart att det är ett jättebekymmer när man ska skriva en ekonomisk motion om man inte har insett det.

Jag delar helt Caroline Helmersson-Olssons åsikt att man ska satsa på utbildning och att det är rätt tid att satsa på utbildning. Det är nästan alltid rätt tid att satsa på utbildning. Däremot måste man fundera på att den yrkesutbildning som vi nu inför ska sättas in i rätt situation.

Både jag och Caroline Helmersson-Olsson sitter i den studiesociala kommittén, och vi ska inte avslöja alltför mycket utan ha lite hemligheter kvar. Men det arbete som vi hittills har haft tillsammans tyder på att vi kan bli ganska överens om många bedömningar i den kommittén, och det ser jag i så fall mycket fram emot.

Nu har Socialdemokraterna i sin motion sagt att man ska höja med 375 kronor. Min fråga är: Om Studiesociala kommittén kommer fram till att studenterna har halkat efter mer och att man egentligen borde göra ännu mer, kommer ni ändå att hålla fast vid att det är 375 kronor som gäller?

Anf. 163 CAROLINE HELMERSSON-OLSSON (s) replik:

Herr talman! Anledningen till att vi har kommit fram till den summan och lagt den i budgetmotionen nu är att vi höjde med 300 kronor före valet. Som vi sade gick vi till val på att höja med den summan och även att höja fribeloppet. Det har vi levererat i den här budgetmotionen.

Det har varit väldigt mycket diskussioner, och det står väldigt mycket om den studiesociala kommittén, som både Nylander och jag sitter i. Jag börjar känna ett ganska tungt ok på mina axlar. Den studiesociala kommittén har ändå till uppgift att finansiera höjningarna inom utgiftsområdet, och jag känner att det inte är så enkelt. Då undrar jag: Ser Nylander några stora besparingspotentialer i studiestödssystemet som inte jag ser?

Anf. 164 CHRISTER NYLANDER (fp) replik:

Herr talman! Ja.

Anf. 165 EVA JOHANSSON (kd):

Herr talman! Vi har lyssnat på en intensiv debatt om ett viktigt område, studiemedlen. Historien är ganska kort när det gäller studiemedlen, men jag vill gärna göra en liten tillbakareflexion.

Det allmänna studiebidraget infördes 1957. Nivån var då 34 kronor per månad för elever i åldern 16–18 år. Det första studielånet betalades ut för snart 90 år sedan, 1919. Villkoret var att det var ett lån på högst 1 500 kronor per läsår.

Jag är imponerad av de strategiska vägval som gjordes för så länge sedan. De rimmar väl med Kristdemokraternas ambition att ingen ska hållas tillbaka och ingen ska lämnas efter. Högre utbildning är en investering för såväl individen som samhället.

För att tillvarata goda förmågor har vi en statlig studiefinansiering i Sverige. Den ska göra det möjligt för alla oavsett bakgrund att skaffa sig en högre utbildning. Men det räcker inte med det. Studiestödssystemet bör vara så enkelt och överskådligt som möjligt. Vi får inte skrämja bort blivande studenter genom ett komplext system, och ett studiemedelssystem får inte vara så krångligt att studenterna inte kan använda det på bästa sätt.

För att uppmuntra till personligt ansvarstagande måste systemet också vara förutsägbart. Studiemedelssystemet är tydligare och mer överskådligt i dag än för några år sedan.

Det som fortfarande lämnar en del att önska är att den genomsnittliga studenten ser annorlunda ut i dag än för bara tio år sedan. Andelen äldre studenter har ökat. Var femte student har barn. Samtidigt är de sociala

trygghetssystemen utformade för en annan tids studenter – studenter som kom direkt från gymnasieskolan. Vi är därför väldigt glada för att en parlamentarisk utredning nu är tillsatt och arbetar för fullt. Det ska bli mycket intressant att arbeta vidare med de förslag som utredningen kommer att presentera i mars.

Herr talman! Det som har slagit mig när jag har tittat på hur studiemedlen utnyttjas – om vi bortser från gymnasieskolan – är att kvinnorna står för två tredjedelar av utnyttjandet i alla former under 2007. Det kan ses ur två synvinklar. Det första och omedelbara är förstås att det för kvinnor finns goda möjligheter att studera både tidigt och sent i livet. Det tycker jag är mycket positivt. När de kvinnliga studenterna är dubbelt så många som de manliga kan det kvinnliga perspektivet inte förnekas i det utrymme som det förtjänar.

Det som kan tyckas oroväckande är däremot att pojkarna inte i samma utsträckning fortsätter att utbilda sig efter gymnasiet. Det som lockade studenterna fram till 1960-talet var möjligheten till en högre lön. Det gjorde det attraktivt att studera, och det gjorde en snabb återbetalning möjlig. Men i dag lönar det sig inte alltid att studera. Kanske väljer pojkarna att gå ut i arbetslivet efter en praktisk gymnasieutbildning när de vet att de får bra betalt. Flickorna hålls inte tillbaka, men pojkarna lämnas ibland efter. Det är något vi måste uppmärksamma och fundera kring.

Herr talman! Många studenter lider i dag av stress, men det är inte stress över tentorna eller kurslitteraturen. Det är en ekonomisk stress. Sju av tio studenter är stressade varje vecka, enligt siffror från SCB. Hälften avstår från att köpa kurslitteratur och busskort eller från att besöka nära och kära. De har helt enkelt inte råd. För att få det att gå runt arbetar många studenter. Sex av tio arbetar extra vid sidan av sina studier. Trots det ekonomiska tillskott som arbetet borde ge upplever många också att den dåliga ekonomin påverkar studierna.

Kristdemokraterna har länge gjort den principiella bedömningen att det är effekterna av studierna som ska vara rekryterande till högskolan. Det ska inte vara att bidragssystemet ger uppehälle under studierna som en övervintringsperiod. Vi oroas över signalerna att den ekonomiska situationen för studenterna är sådan att den riskerar att få återverkningar på studerandet. Vi är mycket intresserade av att se över och ytterligare försöka stärka studenternas ekonomiska situation, men vi måste göra det i god ordning utifrån en helhetssyn på statsfinanserna.

Herr talman! En sådan helhetssyn finns knappast i oppositionen. Utgiftsområdena är inte vad som helst. De är vad varje parti i praktiken ska genomföra om de får regeringsmakten i morgon. Att man inte har nått större enighet i oppositionens alternativa förslag förvånar oss i majoriteten. I oppositionens förslag hittar vi något gammalt, något nytt, något lånat och något blått.

Vad har då oppositionen åstadkommit? Vi har fått höra en del om det i debatten här. Miljöpartiet vill ha 900 kronor mer i månaden. Vänsterpartiet vill ha 1 200 kronor mer i studiemedel genom en procentuell höjning av både bidrag och lån. Socialdemokraterna förespråkar en höjning på 375 kronor. Men framför allt handlar det om mer till fler, eftersom man vill trycka in 7 500 fler studenter på högskolan också.

Sedan är det intressant att notera att Socialdemokraternas förespråkare inte vill diskutera sina egna förslag. Det som är ens politik är annars

något som man brukar vara stolt över – man sträcker på sig och diskuterar den gladeligen. Men si, det ville man inte!

Vänsterpartiet tycker att samma siffror som förra året räcker. Det görs ingen uppräknning från förra året, och det som skiljer är att man accepterar regeringens planerade antal studiemedelstagare i högskolan för att i stället fördela sin nysatsning på fler studiemedelstagare på alla eftergymnasiala utbildningar.

Ja, tiden lider, och jag ska försöka avsluta detta anförande. Man blir ivrig och vill gärna säga mycket. Så är det när man har roligt här i talarstolen.

Jag vill gärna avsluta med att säga att det i oppositionens förslag är ganska spretigt. Det har vi hört tidigare under debatten – det är lite här och lite där, lite hit och lite dit. I det läget kan jag förstå att fler och fler människor är tacksamma över den nuvarande regeringen. Konkreta, gemensamma, målinriktade och samlade förslag är naturligtvis det enda sättet att möta framtidens utmaningar. Med en sådan kravspecifikation finns det knappast något alternativ till den nuvarande regeringens politik.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag. Bifall till studenterna och till framtiden!

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 10 december.)

15 § Bordläggning och beslut om motionsrätt

Anmälades och bordlades

Propositioner

2008/09:77 Ett enklare system för skattereduktion för hushållsarbete

2008/09:78 Ytterligare åtgärder mot ordningsstörningar vid idrottsarrangemang

2008/09:83 Taxering och beskattning av ägarlägenheter

2008/09:91 Ägarlägenheter

Redogörelser

2008/09:RRS9 Riksrevisionens styrelses redogörelse angående Sänkta socialavgifter

2008/09:RRS11 Riksrevisionens styrelses redogörelse angående Hög kvalitet i högre utbildning?

2008/09:RRS12 Riksrevisionens styrelses redogörelse angående Avveckling av myndigheter

Kammaren biföll talmannens förslag att motioner fick väckas på dessa redogörelser.

Motioner

med anledning av prop. 2008/09:64 Ersättningsetablering för vissa privata vårdgivare, m.m.

2008/09:So7 av Ylva Johansson m.fl. (s, mp, v)

2008/09:So8 av Göran Thingwall (m)

16 § Anmälan om interpellationer

Anmäldes att följande interpellationer framställdes

den 3 december

2008/09:180 Hemresor för deltagare i åtgärder inom aktivitetsstöd
av *Maria Stenberg* (s)

till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2008/09:181 Konsttillhörighetsutredningen

av *LiseLotte Olsson* (v)

till socialminister Göran Hägglund (kd)

2008/09:182 Varsel i Norrbotten

av *Maria Stenberg* (s)

till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2008/09:183 Dolda kostnader för telefonsamtal

av *Monica Green* (s)

till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2008/09:184 Förhållanden inom Kulturutredningen

av *Margareta Israelsson* (s)

till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)

2008/09:185 Jävssituation i Statens kulturråd

av *Margareta Israelsson* (s)

till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 9 december.

17 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 3 december

2008/09:337 Konsekvenser av eventuell devalvering i Baltikum

av *Birgitta Eriksson* (s)

till finansminister Anders Borg (m)

2008/09:338 Slutsatser kring bankernas kapitaltäckning

av *Birgitta Eriksson* (s)

till finansminister Anders Borg (m)

2008/09:339 Bankägande av företag

av *Birgitta Eriksson* (s)

till finansminister Anders Borg (m)

2008/09:340 Märkesåret, Västerbotten och Norrbotten

av *Britta Rådström* (s)

till statsminister Fredrik Reinfeldt (m)

2008/09:341 Byggande vid markstridsskolan P 4 i Kvarn och jobbkrisen

av *Johan Löfstrand* (s)

till försvarsminister Sten Tolgfors (m)

- 2008/09:342 Varsel i Örebro län**
av *Matilda Ernkrans* (s)
till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)
- 2008/09:343 Travhästarnas situation**
av *Solveig Hellquist* (fp)
till jordbruksminister Eskil Erlandsson (c)
- 2008/09:344 Vildsvinsstammens expansion och lantbruket**
av *Mikael Oscarsson* (kd)
till jordbruksminister Eskil Erlandsson (c)
- 2008/09:345 Kulturarvet under vatten**
av *Lars Wegendal* (s)
till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)
- 2008/09:346 Icke-materiellt kulturarv**
av *Lars Wegendal* (s)
till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)
- 2008/09:347 Fördelning av världskulturarv**
av *Lars Wegendal* (s)
till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)
- 2008/09:348 Beståndet av varg**
av *Patrik Forslund* (m)
till miljöminister Andreas Carlgren (c)
- 2008/09:349 Demokrati och kvinnofrihet i Förenade Arabemiraten**
av *Ameer Sachet* (s)
till utrikesminister Carl Bildt (m)
- 2008/09:350 Initiativ för världens migrantarbetare**
av *Ameer Sachet* (s)
till utrikesminister Carl Bildt (m)
- 2008/09:351 Gästarbetares rättigheter i Förenade Arabemiraten**
av *Ameer Sachet* (s)
till utrikesminister Carl Bildt (m)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 9 december.

18 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmäldes att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 3 december

- 2008/09:266 Levande donatorer**
av *Mikael Cederbratt* (m)
till statsrådet Cristina Husmark Pehrsson (m)
- 2008/09:290 SJ och tidigare anställdas privatreskort**
av *Birgitta Eriksson* (s)
till statsrådet Åsa Torstensson (c)
- 2008/09:291 Tonnageskatt**
av *Lars Tysklind* (fp)
till finansminister Anders Borg (m)

- 2008/09:292 Långsiktiga energibesked till basindustrin**
av *Lennart Axelsson* (s)
till näringsminister Maud Olofsson (c)
- 2008/09:294 HBT-personer i Burundi**
av *Birgitta Ohlsson* (fp)
till utrikesminister Carl Bildt (m)
- 2008/09:295 Adventsfirande i kyrka**
av *Irene Oskarsson* (kd)
till utbildningsminister Jan Björklund (fp)
- 2008/09:296 Arbetsmarknadsåtgärder i Jönköpings län**
av *Carina Hägg* (s)
till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)
- 2008/09:297 Arbetslöshetsförsäkringen**
av *Krister Örnfjäder* (s)
till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)
- 2008/09:298 Bensinmackar**
av *Krister Örnfjäder* (s)
till näringsminister Maud Olofsson (c)
- 2008/09:299 Skattemärket på bilar**
av *Krister Örnfjäder* (s)
till statsrådet Åsa Torstensson (c)
- 2008/09:300 Världsmarknadpriser och butikspriser**
av *Ameer Sachet* (s)
till integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni (fp)
- 2008/09:301 Brottslighet på anstalter**
av *Jeppé Johnsson* (m)
till justitieminister Beatrice Ask (m)
- 2008/09:303 Ökningen av kontokortsbedrägerier**
av *Ameer Sachet* (s)
till justitieminister Beatrice Ask (m)
- 2008/09:304 Varslen i byggbranschen**
av *Phia Andersson* (s)
till näringsminister Maud Olofsson (c)
- 2008/09:305 Gotlandsmusiken**
av *Christer Engelhardt* (s)
till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)
- 2008/09:307 Utmätning av bostäder**
av *Christer Engelhardt* (s)
till justitieminister Beatrice Ask (m)
- 2008/09:308 Energipolitik**
av *Lars Mejern Larsson* (s)
till näringsminister Maud Olofsson (c)
- 2008/09:309 Medfinansiering av infrastrukturprojekt**
av *Christer Nylander* (fp)
till statsrådet Åsa Torstensson (c)
- 2008/09:310 Förbud mot köp av sexuell tjänst**
av *Thomas Bodström* (s)
till justitieminister Beatrice Ask (m)
- 2008/09:313 Djurskydd i Kina**
av *Birgitta Ohlsson* (fp)
till jordbruksminister Eskil Erlandsson (c)

2008/09:314 Puntlands pirater och politiska lösningar

av *Ameer Sachet* (s)
till utrikesminister Carl Bildt (m)

2008/09:315 Dyr tandvårdsreform för psykiskt sjuka

av *Lennart Axelsson* (s)
till socialminister Göran Hägglund (kd)

2008/09:316 Socialt företagande

av *Krister Örnffjäder* (s)
till näringsminister Maud Olofsson (c)

2008/09:317 Skattesänkningar till pensionärer, arbetslösa och sjuka och sysselsättningen

av *Lennart Axelsson* (s)
till finansminister Anders Borg (m)

2008/09:318 Arbetsgivaransvaret hos statliga bolag

av *Hannah Bergstedt* (s)
till näringsminister Maud Olofsson (c)

2008/09:320 Arbetsmiljön i rovdjursområden

av *Lennart Sacrédeus* (kd)
till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2008/09:321 Kriminalisering av homosexualitet i Burundi

av *Hans Linde* (v)
till utrikesminister Carl Bildt (m)

2008/09:323 Beslut om bildande av Region Halland

av *Hans Hoff* (s)
till statsrådet Mats Odell (kd)

Svaren redovisas i bilaga som fogas till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 9 december.

19 § Kammaren åtskildes kl. 17.47.

Förhandlingarna leddes

av förste vice talmannen från sammanträdets början till och med 10 § anf. 19 (delvis),

av talmannen därefter till och med anf. 71 (delvis),

av förste vice talmannen därefter till och med 11 § anf. 107 (delvis),

av talmannen därefter till och med 14 § anf. 143 (delvis) och

av förste vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

ULF CHRISTOFFERSSON

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

1 § Justering av protokoll	1
2 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 27 november.....	1
SfU2 Utgiftsområde 8 Migration	1
KU1 Utgiftsområde 1 Rikets styrelse.....	3
KU3 Förbindelserna mellan Europeiska kommissionen och de nationella parlamenten.....	4
SkU1 Anslagen till Skatteverket, Kronofogdemyndigheten och Tullverket	4
3 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 1 december	5
KrU1 Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid.....	5
TU3 Transportstyrelsen och dess verksamhet.....	8
FöU3 Strategi för en konkurrenskraftig europeisk försvarsindustri.....	9
SfU5 Sänkta socialavgifter m.m.....	9
SfU6 Vissa socialförsäkringsfrågor.....	11
4 § Meddelande om ändring i kammarens sammanträdesplan.....	12
5 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	12
6 § Anmälan om inkomna upppteckningar från EU- nämndssammanträden	12
7 § Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen	13
8 § Hänvisning av ärenden till utskott	13
9 § En förenklad revisorsgranskning vid fusion av aktiebolag m.m.	13
Civilutskottets betänkande 2008/09:CU9.....	13
(Beslut fattades under 12 §.)	13
10 § Näringsliv	13
Näringsutskottets betänkande 2008/09:NU1	13
Anf. 1 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s).....	13
Anf. 2 KENT PERSSON (v).....	16
Anf. 3 LAGE RAHM (mp)	19
Anf. 4 KARIN PILSÅTER (fp)	21
Anf. 5 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s) replik	24
Anf. 6 KARIN PILSÅTER (fp) replik	24
Anf. 7 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s) replik	25
Anf. 8 KARIN PILSÅTER (fp) replik	25
Anf. 9 KENT PERSSON (v) replik.....	26
Anf. 10 KARIN PILSÅTER (fp) replik	26
Anf. 11 KENT PERSSON (v) replik.....	27
Anf. 12 KARIN PILSÅTER (fp) replik	27
Anf. 13 LAGE RAHM (mp) replik	28
Anf. 14 KARIN PILSÅTER (fp) replik	29
Anf. 15 LAGE RAHM (mp) replik	29
Anf. 16 KARIN PILSÅTER (fp) replik	30

Anf. 17	MARIA PLASS (m)	30	Prot. 2008/09:41
Anf. 18	KENT PERSSON (v) replik	32	3 december
Anf. 19	MARIA PLASS (m) replik	33	
Anf. 20	KENT PERSSON (v) replik	33	
Anf. 21	MARIA PLASS (m) replik	34	
Anf. 22	CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s) replik	34	
Anf. 23	MARIA PLASS (m) replik	35	
Anf. 24	CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s) replik	35	
Anf. 25	MARIA PLASS (m) replik	35	
Anf. 26	LAGE RAHM (mp) replik	36	
Anf. 27	MARIA PLASS (m) replik	36	
Anf. 28	LAGE RAHM (mp) replik	37	
Anf. 29	MARIA PLASS (m) replik	37	
Anf. 30	JAN ANDERSSON (c)	38	
Anf. 31	KENT PERSSON (v) replik	39	
Anf. 32	JAN ANDERSSON (c) replik	40	
Anf. 33	KENT PERSSON (v) replik	40	
Anf. 34	JAN ANDERSSON (c) replik	40	
Anf. 35	CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s) replik	41	
Anf. 36	JAN ANDERSSON (c) replik	41	
Anf. 37	CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s) replik	41	
Anf. 38	JAN ANDERSSON (c) replik	42	
Anf. 39	LAGE RAHM (mp) replik	42	
Anf. 40	JAN ANDERSSON (c) replik	43	
Anf. 41	LAGE RAHM (mp) replik	43	
Anf. 42	JAN ANDERSSON (c) replik	43	
Anf. 43	MIKAEL OSCARSSON (kd)	44	
Anf. 44	CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s) replik	46	
Anf. 45	MIKAEL OSCARSSON (kd) replik	46	
Anf. 46	CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s) replik	46	
Anf. 47	MIKAEL OSCARSSON (kd) replik	47	
Anf. 48	LAGE RAHM (mp) replik	47	
Anf. 49	MIKAEL OSCARSSON (kd) replik	48	
Anf. 50	LAGE RAHM (mp) replik	48	
Anf. 51	MIKAEL OSCARSSON (kd) replik	48	
Anf. 52	BÖRJE VESTLUND (s)	48	
Anf. 53	MARIE WEIBULL KORNIAS (m)	50	
Anf. 54	CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s) replik	52	
Anf. 55	MARIE WEIBULL KORNIAS (m) replik	52	
Anf. 56	CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s) replik	53	
Anf. 57	MARIE WEIBULL KORNIAS (m) replik	53	
Anf. 58	KENT PERSSON (v) replik	54	
Anf. 59	MARIE WEIBULL KORNIAS (m) replik	54	
Anf. 60	KENT PERSSON (v) replik	54	
Anf. 61	MARIE WEIBULL KORNIAS (m) replik	55	
Anf. 62	STAFFAN ANGER (m)	55	
Anf. 63	CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s) replik	57	
Anf. 64	STAFFAN ANGER (m) replik	57	
Anf. 65	CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s) replik	58	

Anf. 66	STAFFAN ANGER (m) replik	58
Anf. 67	BÖRJE VESTLUND (s) replik	59
Anf. 68	STAFFAN ANGER (m) replik	59
Anf. 69	BÖRJE VESTLUND (s) replik	59
Anf. 70	STAFFAN ANGER (m) replik	60
Anf. 71	EVA-LENA JANSSON (s)	60
Anf. 72	LAGE RAHM (mp)	61
Anf. 73	MARIA PLASS (m) replik	62
Anf. 74	LAGE RAHM (mp) replik	62
Anf. 75	MARIA PLASS (m) replik	62
Anf. 76	LAGE RAHM (mp) replik	62
Anf. 77	KRISTER ÖRNFJÄDER (s)	63
Anf. 78	JAN ANDERSSON (c) replik	64
Anf. 79	KRISTER ÖRNFJÄDER (s) replik	64
Anf. 80	JAN ANDERSSON (c) replik	64
Anf. 81	KRISTER ÖRNFJÄDER (s) replik	65
Anf. 82	STAFFAN ANGER (m) replik	65
Anf. 83	KRISTER ÖRNFJÄDER (s) replik	65
Anf. 84	STAFFAN ANGER (m) replik	66
Anf. 85	KRISTER ÖRNFJÄDER (s) replik	66
	(Beslut fattades under 12 §.)	67
11 §	Energi	67
	Näringsutskottets betänkande 2008/09:NU3	67
Anf. 86	TOMAS ENEROTH (s)	67
Anf. 87	KENT PERSSON (v)	72
Anf. 88	LAGE RAHM (mp)	74
Anf. 89	BJÖRN HAMILTON (m)	76
Anf. 90	LAGE RAHM (mp) replik	79
Anf. 91	BJÖRN HAMILTON (m) replik	79
Anf. 92	LAGE RAHM (mp) replik	80
Anf. 93	BJÖRN HAMILTON (m) replik	80
Anf. 94	KENT PERSSON (v) replik	81
Anf. 95	BJÖRN HAMILTON (m) replik	81
Anf. 96	KENT PERSSON (v) replik	81
Anf. 97	BJÖRN HAMILTON (m) replik	82
Anf. 98	TOMAS ENEROTH (s) replik	82
Anf. 99	BJÖRN HAMILTON (m) replik	83
Anf. 100	TOMAS ENEROTH (s) replik	83
Anf. 101	BJÖRN HAMILTON (m) replik	84
Anf. 102	JAN ANDERSSON (c)	84
Anf. 103	TOMAS ENEROTH (s) replik	86
Anf. 104	JAN ANDERSSON (c) replik	87
Anf. 105	TOMAS ENEROTH (s) replik	87
Anf. 106	JAN ANDERSSON (c) replik	88
Anf. 107	CARL B HAMILTON (fp)	88
Anf. 108	TOMAS ENEROTH (s) replik	91
Anf. 109	CARL B HAMILTON (fp) replik	91
Anf. 110	TOMAS ENEROTH (s) replik	92
Anf. 111	CARL B HAMILTON (fp) replik	93

Anf. 112 KENT PERSSON (v) replik	93
Anf. 113 CARL B HAMILTON (fp) replik	93
Anf. 114 KENT PERSSON (v) replik	94
Anf. 115 CARL B HAMILTON (fp) replik	94
Anf. 116 LAGE RAHM (mp) replik	95
Anf. 117 CARL B HAMILTON (fp) replik	95
Anf. 118 LAGE RAHM (mp) replik	96
Anf. 119 CARL B HAMILTON (fp) replik	96
Anf. 120 MIKAEL OSCARSSON (kd)	97
Anf. 121 KENT PERSSON (v) replik	99
Anf. 122 MIKAEL OSCARSSON (kd) replik	99
Anf. 123 KENT PERSSON (v) replik	100
Anf. 124 MIKAEL OSCARSSON (kd) replik	100
Anf. 125 RENÉE JERYD (s)	101
Anf. 126 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (m)	102
(forts. 13 §)	103
Ajournering	104
Återupptagna förhandlingar	104
12 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde	104
CU9 En förenklad revisorsgranskning vid fusion av aktiebolag m.m.	104
NU1 Utgiftsområde 24 Näringsliv	104
13 § (forts. från 11 §) Energi (forts. NU3).....	104
Anf. 127 LAGE RAHM (mp) replik	104
Anf. 128 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (m) replik	105
Anf. 129 LAGE RAHM (mp) replik	105
Anf. 130 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (m) replik	105
(Beslut skulle fattas den 10 december.)	106
14 § Studiestöd	106
Utbildningsutskottets betänkande 2008/09:UbU2	106
Anf. 131 CAROLINE HELMERSSON-OLSSON (s)	106
Anf. 132 AMINEH KAKABAVEH (v)	108
Anf. 133 MATS PERTOFT (mp).....	111
Anf. 134 PATRIK FORSLUND (m).....	113
Anf. 135 MATS PERTOFT (mp) replik.....	115
Anf. 136 PATRIK FORSLUND (m) replik	115
Anf. 137 MATS PERTOFT (mp) replik.....	116
Anf. 138 PATRIK FORSLUND (m) replik	116
Anf. 139 CAROLINE HELMERSSON-OLSSON (s) replik.....	117
Anf. 140 PATRIK FORSLUND (m) replik	117
Anf. 141 CAROLINE HELMERSSON-OLSSON (s) replik.....	118
Anf. 142 PATRIK FORSLUND (m) replik	118
Anf. 143 PER LODENIUS (c)	119
Anf. 144 CAROLINE HELMERSSON-OLSSON (s) replik.....	121

Anf. 145 PER LODENIUS (c) replik.....	121
Anf. 146 CAROLINE HELMERSOON-OLSSON (s) replik	121
Anf. 147 PER LODENIUS (c) replik.....	122
Anf. 148 MATS PERTOFT (mp) replik	122
Anf. 149 PER LODENIUS (c) replik.....	122
Anf. 150 MATS PERTOFT (mp) replik	123
Anf. 151 PER LODENIUS (c) replik.....	123
Anf. 152 CHRISTER NYLANDER (fp)	123
Anf. 153 AMINEH KAKABAVEH (v) replik.....	125
Anf. 154 CHRISTER NYLANDER (fp) replik	125
Anf. 155 AMINEH KAKABAVEH (v) replik.....	126
Anf. 156 CHRISTER NYLANDER (fp) replik	126
Anf. 157 MATS PERTOFT (mp) replik	126
Anf. 158 CHRISTER NYLANDER (fp) replik	127
Anf. 159 MATS PERTOFT (mp) replik	127
Anf. 160 CHRISTER NYLANDER (fp) replik	128
Anf. 161 CAROLINE HELMERSOON-OLSSON (s) replik	128
Anf. 162 CHRISTER NYLANDER (fp) replik	128
Anf. 163 CAROLINE HELMERSOON-OLSSON (s) replik	129
Anf. 164 CHRISTER NYLANDER (fp) replik	129
Anf. 165 EVA JOHNSSON (kd)	129
(Beslut skulle fattas den 10 december.).....	131
15 § Bordläggning och beslut om motionsrätt.....	131
16 § Anmälan om interpellationer	132
17 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	132
18 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	133
19 § Kammaren åtskildes kl. 17.47.	135

Tryck: Elanders, Vällingby 2008